

Eugen Onegin

ROMAN PÅ VERS

av Alexander Pusjkin.
Övers. av Alfred Jensen.

Ny, omarbetad och tillökt upplaga (1918).

Alexander PUSJKIN: *Eugen Onegin*. Roman på vers. Ny omarbetad och tillökt upplaga. Övers. av Alfred Jensen. Stockholm 1918.

Avskrift av Erik Jonsson <generaldepoten@rambler.ru> år 2001 (två-tusenett) och 2003 (tvåtusentre) ur det i Landskrona Stadsbibliotek befintliga exemplaret. Sidhänvisningarna i marginalen avse sidbrytningar i den tryckta boken.

Alexander Pusjkins »Eugen Onegin« har senare översatts av Kjell Johansson och utgivits av Förlaget Murbräckan <murbrackan@swipnet.se> i Borrby år 1999. Se <<http://hem.swipnet.se/murbrackan/>>.

I denna avskrift äro fotnoterna *numrerade* kapitelvis i stället för att ordnas med *, ** o.s.v. sidovis såsom fallet är i förlagan. Förlagens citattecken ” före och efter citattext är ersatt med „ före citattext och “ efter citattext. Förlagens enkla citattecken ’ är i avskriften ersatt med » före citattext och « efter citattext.

Länkar till denna PDF-fil liksom till andra i sammanhanget intressanta dokument finnas på sidorna

<http://www.geocities.ws/generaldepoten>
<http://generaldepoten.bravepages.com>
http://www.geocities.ws/generaldepoten/real/Rysk_realism-node5.html
http://generaldepoten.bravepages.com/real/Rysk_realism-node5.html

Se även Dobroljubovs uppsats »*Vad är oblomoveri?*«:

<http://geocities.ws/generaldepoten/sto>
<http://www.geocities.ws/generaldepoten/sto/oblomoveri-node1.html>
<http://generaldepoten.bravepages.com/sto/oblomoveri-node1.html>
<http://www.geocities.com/Area51/Hollow/7390/sto/oblomoveri-node1.html>

samt Ivan Turgenjovs „noveller“ »*Rudin*« och »*Adelsfolk*« på följande sidor:

<http://www.geocities.ws/generaldepoten/rudin/index.html>
<http://generaldepoten.bravepages.com/rudin/index.html>
<http://www.geocities.com/Area51/Hollow/7390/rudin/index.html>

Avskriften senast rättad 26 november 2004.

Fullkomlig överensstämmelse med förlagan utlovas icke!

Förord.

s. V

För snart trettio år sedan utkom den ryske skalden Alexander Pusjkins mästerverk „Eugen Onegin“ i svensk översättning. Denna upplaga är nu utgången ur bokhandeln — en för versifierade tolkningar mindre vanlig framgång — och då förläggaren har ansett lämpligt att utgiva en ny upplaga, begagnar översättaren det kärkomna tillfället att underkasta den ursprungliga översättningen en grundlig revision, som säkerligen innebär en förbättring.

På poetiska tolkningar kan för visso satsen tillämpas: „Bokstaven dödar, men anden gör levande,“ och om somliga översättningar i bunden form gäller allt fortfarande den kvicka jämförelsen med vissa fruar, nämligen att de vackraste icke alltid äro de trognaste. En samvetsgrann tolkares förnämsta uppgift måste vara att så mycket som möjligt låta den poetiska troheten harmoniera med den språkliga. Skulle detta i många fall vara absolut omöjligt, är det väl intet tvivel om att den förra synpunkten bör segra.

När jag genomläst min gamla översättning av „Onegin“, tillstår jag öppet, att den i det stora hela synes mig så flytande, ledig och poetiskt trogen, att den icke har förlorat mycket i friskhet under de tre årtiondena. Särskilt synes mig den lyriska stämningen väl återgiven, försåvitt jag får döma i eget mål, liksom ock s. VI den än sarkastiska, än personligt självsvåldiga tonen. I detta avseende har jag icke nänts göra några väsentliga ändringar, och många av de rent lyriska stroferna hava återupptagits i oförändrat skick.

Men i många detaljer var jag kanske en smula för fri. De i själva verket obetydliga avvikelserna från originalet stredo visserligen icke mot Pusjkins skaldskap och diktverkets anda, men voro näppeligen nödvändiga. I detta avseende har jag sökt att bringa den nya upplagan i ännu närmare anslutning till originalet. På sina ställen vidlåda ock några sakliga felaktigheter och misstag den förra tolkningen, vilka här undanröjts. De äro visserligen icke många, och om jag härmed offentligt erkänner dem, torde denna ursäktande självanklagelse bevisa, att de många åren ha lärt mig en smula mer. Men framför allt har jag genom den nya omarbetningen

velat kraftigare framhålla det ryska skaldeverkets *kultur- och litteraturhistoriska betydelse*. Härutinnan lämnade 1889 års översättning kanske mest övrigt att önska. Men även i detta avseende har jag sökt bättra mig med åren!

Om denna nya tolkning sålunda är en förbättrad upplaga, blir den på samma gång tillökt. Översättaren har nämligen följt den av Brockhaus-Jefron föranstaltade och av S.A. Vengerov redigerade Pusjkinupplagan (1909), som upptager många i de äldsta editionerna utelämnade strofer, efteråt funna bland skaldens koncept och efterlämnade papper. Dessa små luckor ha till allra största delen fyllts genom den nya översättningen, sålunda den fullständigaste av de ofantligt många tolkningar av „Onegin“, som redan finnas på europeiska och även icke-europeiska s. VII språk. Däremot har jag icke upptagit de lösa fragment ur Onegins resebok, varav skalden hade ärnat bilda en särskild sång, enär de föreligga i otillfredsställande skick och med avseende på innehållet näppeligen kunna ha större intresse för svenska läsare.

I samtliga ryska Pusjkinupplagor är „Onegin“ försedd med noter, som härröra dels från författaren själv, dels från olika utgivare, och i min förra översättning blevo de flesta av dessa noter återgivna. Enär de dock numer till största delen ha förlorat sitt tidsvärde eller närmast äro avsedda för en rysk läsekrets, har jag ansett mig här kunna utesluta dem. De av översättaren självständigt gjorda anmärkningarna under strecket, beröra huvudsakligen litteraturhistoriska detaljer eller äro avsedda att förtydliga en sak i enlighet med originalet.

Korteligen: jag tror mig hava bevarat diktverkets ursprungliga friskhet och skönhet, men i de språkliga och litterära detaljerna lagt mig vinn om en formell trohet, som bör kunna tillfredsställa mycket höga krav även från den vetenskapliga kritikens sida. Och denna möda har varit mig kär och innebär sin egen lön, ty „Eugen Onegin“ intager ett hedersrum i den europeiska vitterhetens historia. Har man svårt att tänka sig Pusjkin utan „Onegin“, är det kanske ännu svårare att tänka sig den ryska skönlitteraturen utan detta mästerverk.

Stockholm jan. 1918.

Översättaren

Inledning.

„Vi tillstå, att vi icke utan en viss bävan skrida till en kritisk granskning av en sådan dikt som »Eugen Onegin«. Och denna bävan rättfärdigas av många orsaker. »Onegin« är Pusjkins intimaste alster, det mest älskade fostret av hans fantasi, och man kan knappt peka på några diktverk, där skaldens personlighet avspeglar sig med sådan fullhet, klarhet och tydlighet som Pusjkins i »Onegin«. Här är hela hans liv, själ och kärlek; här äro hans känslor, begrepp och ideal koncentrerade. Att värdesätta ett sådant konstverk är liktydigt med att värdesätta skalden själv i hela omfånget av hans skapande verksamhet. Oavsett det estetiska värdet har »Onegin« för Ryssland en ofantlig historisk och social betydelse.“

s. IX

Med dessa ord hälsade den på sin tid mycket märklige ryske litteraturkritikern Bjelinskij, Pusjkins något yngre samtida, „Eugen Onegin“, och de lovord, som han redan på 1840-talet slösade på detta diktverk, hava i det stora hela sitt berättigande än i dag och ligga fortfarande till grund för den värdesättning, som litteraturhistorien har gjort av Pusjkin och hans mest betydande alster.

År 1825, då den första sången av „Eugen Onegin“¹ kom ut i tryck, bildar i själva verket epok i den ryska vitterhetens historia. Här uppträdde för första gången i Ryssland en äkta poet, som icke blott idkade vitterlek som tidsfördriv på lediga stunder eller ställde sin versifikatoriska talang i tsarismens och hovets tjänst, såsom fallet hade varit med Pusjkins närmaste föregångare, en Lomonosov, Derzjavin, Karamzin eller Zjukovskij, utan som i sitt skaldskap såg ett heligt kall, en stor uppgift. I ett land, som ännu hade få anknytningar till den västerländska civilisationen och vars folk i det stora hela ännu knappt hunnit befria sig från ett halvasiatiskt barbari, framträdde med ens en 24-årig skald, den där i sin diktning upptog det bästa av de europeiska strömningarna i poesien (Rousseau, den tysk-franska nyromantiken, Byron, Shakespeare och Goethe samt folkvisan), men på samma gång förblev äkta ryss, nationellt självständig. Pusjkin vart för den ryska

s. X

¹På ryska skrives namnet *Jevgenij Onjegin* (Anjä'gin). Även nu har övers. bibehållet den enklare beteckningen „Eugen Onegin“, redan populär genom Tjajkovskijs bekanta opera.

skönlitteraturen, vad Peter den store hade varit för den ryska historien: den store banbrytaren och föregångsmannen. Och här träder oss till mötes en rysk personlighet, en äkta skaldeindividualitet, vars diktning är en trogen avspegling av hans mångskiftande liv.

Alexander Pusjkin föddes vid tröskeln till det nittonde århundradet (år 1799) och var sålunda årsbarn med Adam Mickiewicz, den polska poesien store pånyttfödare. Och vad den senare blev för sitt folk genom den klassiska hjältedikten „Herr Tadeusz“, som påbörjades omedelbart efter fulländandet av „Eugen Onegin“ (1831), det var och är Pusjkin för Ryssland genom sin lyrisk-romantiska epopé, „det ryska livets encyklopedi“, såsom Bjelinskij betecknar „Eugen Onegin“.² s. XI

Man har kallat „Eugen Onegin“ för en rysk Don Juan, och detta är till en viss grad sant, men säger på långt när icke tillräckligt. Man skall ock kunna i honom se en rysk Hamlet, ja, i viss mån även finna beröringspunkter med Faust-Mefisto. Att Byrons „Don Juan“ (kanske ännu mer „Beppo“) har i yttre mening inspirerat Pusjkin till denna „roman på vers“, lider väl intet tvivel, och särskilt i början av diktverket äro reminiscenser från den engelska donjuanismen påtagliga. Men med lika stort skäl kan litteraturforskaren anställa jämförelser med Chateaubriand eller Rousseau. Pusjkins „Onegin“ skulle helt visst ha blivit skriven även utan en Byron, om den också icke hade blivit sådan som nu är fallet.

De likheter, som kunna spåras mellan Pusjkin och Byron, äro i själva verket tillfälliga, oväsentliga, och den ryske skalden framhåller flerstädes i sitt verk sin individuella självständighet gentemot Byron, liksom Onegins gentemot Don Juan. De faktiska likheterna beröra blott den yttre kompositionen och själva stilen med de sarkastisk-lyriska inläggen och avbrotten, den stundom raljerande tonen och de personliga invektiverna. Men härtill inskränker sig också likheten. Pusjkin var ingen Byron. Hos honom fanns ingen demonism eller titanism, ingen „världsmärta“, ingen disharmoni med världsordningen, om ock starkt missnöje med den närmaste omgivningen. Hans hjältar voro sannerligen inga viljestarka, frihetstörstade rebeller som Byrons „korsar“, utan fastmer ganska karaktärssvaga män som Onegin själv. Pusjkins „fånge i Kaukasien“ är ingen hjälte bland de tappre tjejkesserna (detta estetiska misstag gottgjorde Lermontov, Byrons äkta själsfrände, genom att välja sina hjältar i det frihetsälskande bergsfolkets egna leder); hans s. XII

²Det mindre vanliga förnamnet Eugen (Jevgenij) har Pusjkin måhända lånat från en ganska frivol sederroman av Izmajlov: „Jevgenij eller Följderna av dålig uppfostran och dåligt umgänge.“ Det för övrigt okända släktnamnet „Onegin“ har Pusjkin förmodligen bildat av namnet på sjön Onega, liksom Lermontov efter denna förebild gav sin „Hjälte från våra dagar“ namnet Petjorin efter floden Petjora. Eller ligger manne däri en ordlek (*njega* = vällust, njutning)?

„Aleko“ i den utmärkta dikten „Tsigenarna“ är ganska intresselös, och kanen i „Springbrunnen i Bachtjisaraj“ — Pusjkins av Byron mest påverkade berättelse — är totalt trängd i skuggan.

Att för övrigt tvista om „Onegins“ eller „Don Juans“ företräde är lönlöst. Båda mästerverken kunna tryggt jämnställas. Byron är kanske starkare i sin indignation och i sin bitande sarkasm, liksom han utan tvivel är mer sublim i vissa storslagna scener (t.ex. skeppsbrottet). Å andra sidan synes mig Pusjkin ha företrädet i den lyriska innerligheten, som värmer mer, samt i en mer helgjuten komposition. Vad det sakliga innehållet beträffar, ligger tyngdpunkten hos Byron i det historisk-politiska, hos Pusjkin i det rent kulturhistoriskt ryska.

„Eugen Onegins“ värde ligger icke minst däri, att det på ett gripande sätt avspeglar skaldens egen utveckling, och som sådant är det ett själsdokument av utomordentlig betydelse. I den första sången får man i beskrivningen av den s.k. alexandriska perioden med efterklängen från Katarina II:s glänsande dagar, då pseudoklassiciteten utkämpade sina sista dunster med den anryckande romantiken och byronismen. s. XIII

Denna sång skrevs 1823 i södra Ryssland, dit Pusjkin hade förvisats tre år förut. Det var här, som han gjorde sin litterära bekantskap med Byron och under utflykter till Kaukasien och Krim fick impulserna till sina första poetiska berättelser. I början av „Onegin“ finna vi ännu de sista efterdyningarna av den ryska byronismen.

År 1824 fick skalden nådigt tillstånd att slå sig ner på modernegodset Michajlovskoje i det inre av landet, och i denna lantliga miljö skrevos andra och tredje sångerna. Här återger skalden delvis sitt eget bekymmerslösa liv i skildringen av Onegin som lantjunkare; den hederliga gumman Larina hette i verkligheten Osipovna, och Vladimir Lenskij är måhända till någon ringa del en idealiserad bild av den unge studenten Wulf på det närliggande godset Trigorskoje, med vilken Pusjkin då umgicks.

Så kom den politiska krisen vid tronskiftet 1825, dekabristernas revolt, dess psykiska verkningar på Pusjkin och hans slutliga „försoning“ med Nikolaj I (1826) i Moskva. Det blev för Pusjkin en svår prövotid, som kostade honom mycket — både den inre harmonien och eftervärldens orättvisa dom. Men konstnären Pusjkin gick segrande ur den förfärliga kampen. Hans inre liv fördjupades alltmer, tonen blev allt allvarligare och andan alltmer nationell. Allt detta framträder allt renare och klarare i diktverkets senare del, och så slutar det hela med vemodiga slutackord (1831). I åtta år hade Pusjkin arbetat på sin dikt, och dessa år hade ej gått spårlöst förbi. Kanske kände han redan då på sig att han ej långt efteråt (1837) skulle ljuta samma våldsamma död som Vladimir Lenskij i dikten. s. XIV

Onegin är, kan man säga, ett barn av Katarina II och Voltaire, och vid hans dop stod Byron fadder. Men pilten växte upp till man och blev en äkta liten ryss samt stamfar för en hel rad underliga „hjältar“ i den ryska kulturhistorien, sällsamma produkter av det ryska samhället. Det är de s.k. överflödiga människorna, som icke ha kommit på sin rätta plats i livet och som ej duga till något. Ursprungligen begåvade, ofta goda naturer, men svaga karaktärer, sakna de principer, energi, handlingskraft, hava lämnat den ena stranden utan att hinna den andra och existera „utan fäste“, såsom Sienkiewicz' utmärkta roman om den slaviska „improduktiviteten“ är betitlad. De ha tömt njutningarnas bägare till botten, men känna nu blott livsleda, och de lida, därför att deras goda anlag ej ha kommit till sin rätt. De ha plockat den europeiska civilisationens frukter, men dessa ha varit skämda och lämna en bitter eftersmak. Överallt i den nya ryska vitterheten träffa vi Onegins likar: hos Lermontov heter han Petjorin, hos Herzen Beltov (i romanen „Vem är den skyldige“); i Turgenevs romaner och berättelser figurerar han oupphörligt under många namn (Rudin, Bazarov m.fl.), och han får sin konstnärliga fulländning i Gontjarovs Oblomov. Men ännu i Dostojevskijs, Tolstojs och Tjechovs verk går Onegins ande igen.

Man har kanske icke rätt att kalla Onegin en rysk samhällstyp, utan snarare ett typiskt undantag. Han är för exklusiv och för intelligent för att kunna gälla som representant för en hel samhällsklass. Men å andra sidan förekommer denna s. XV karaktär för ofta för att kunna anses som ett enstaka undantag. Onegin är ett barn av den ryska brytningstid, som alstrade dekabristernas frihetssvärmerier, men som fick sin avslutning i Sibirien eller i andlig försoffning och vars „hjältar“ försvinna ur historien lika spårlöst som Onegin i dikten, såframt de icke som Vladimir Lenskij dikten, som Pusjkin och Lermontov i verkligheten, dö en våldsam död i blomman av sin ålder.

Onegins motsats är den både känslö- och viljestarka Tatiana, „den ryska litteraturens Eva“, en härlig skapelse av en stor skald och stammoder för de ståtliga kvinnor, som den ryska litteraturen, särskilt Turgenjev, har skänkt oss, t.ex. Natalja i „Rudin“ eller Lisa i „Adelsnästet“. Och det ryska livet har många levande motstycken till dessa kvinnoporträtt.

År 1823 skrev Pusjkin till furst Vjazemskij: „Jag skriver nu — inte en roman, utan en roman på vers, och det är en satans skillnad.“ Ja, „Onegin“ är icke en roman i vanlig modern mening, utan ett lyriskt epos, men det står i alla fall på realistisk grund och är det första försöket till en rysk samhällsskildring i modern anda, en förelöpare till Gogols realism, och häri ligger diktverkets eminenta betydelse i den ryska kulturhistorien. Här skisseras ryska landskap i olika årstider, här målas det fadda salongslivet i huvudstäderna, och här tecknas för första gång-

en det ryska livet på landet. Denna skildring omfattar naturligtvis icke det ryska folket i dess helhet, ty bönderna ha ännu icke uppträtt i litteraturen, och om ett samhälle i moderna mening kunde man då icke tala. Här skildras en adelsso- cietet, alldeles som fallet är i Mickiewicz' „Herr Tadeusz“. Men inom denna sfär har Pusjkin skapat verkliga figurer och typer, som sedan utvecklades på bredare social basis av Gogol och hans stora efterföljare. s. XVI

Men „Onegins“ största poetiska värde ligger dock i de rent lyriska utgjutel- serna, som i förening med det ryska språkets smältande välljud skapat ett dikt- verk av oförgänglig skönhet. Och denna varma, från ett sjudande människohjärta strömmande känsla bottnar i en rik världserfarenhet, vemodig, men utan bitter- het, resignerad, men utan feighet. „Onegin“ återspeglar ett helt människoliv med dess fröjder och sorger, dess förhoppningar och besvikelser, och när man läser „Onegin“, känner man bäst, att det är

„en dikt, som sorglös yngling kvad,
en frukt av långa natters vaka
en bikt av en, som lärt försaka,
ett ärr av bittra hjärtesår.“

A—d J.

Eugen Onegin.

„Pétri de vanité avait encore plus de cette espèce d'orgueil qui fait avouer avec la même indifférence les bonnes comme les mauvaises actions, suite d'un sentiment de supériorité, peut-être imaginaire.“

Tiré d'une lettre particulière.

Till
PETER ALEKSANDROVITJ PLETNEV³

*Ej för att vänners öra fägna,
ej för att roa lysten värld,
åt dig jag härmed ville ägna
en dig fullt värdig hyllningsgård,
värd dig, den ädelborne anden,
som med din rena fantasi
har mäktat lossa knutna banden
och skapa äkta poesi
i enkel dräkt. — Av varma handen
dig sändas dessa lösa blad,
halvt folkliga, halvt ideala,
än glada, än sentimentala,
en dikt, som sorglös yngling kvad,
en frukt av långa natters vaka
och tidigt vissna ungdomsår,
en dikt av en, som lärt försaka,
ett ärr av bittra hjärtesår.*

³Denna tillägnan skrevs 1828 i Petersburg, då den fjärde och femte sången publicerades. — P.A. Pletnev (d. 1862), poet, kritiker och professor i litteraturhistoria, tillhörde den pusjkinska kretsen.

FÖRSTA SÅNGEN.

s. 5

„Han lever fort, hans känslor rasa ut.“
Furst P. A. Vjazemskij.

1

„Min farbror, en beskedlig herre
och hedersman, har blivit krank
— nu på fullt allvar — och dess värre
han kräver vård för all skavank.
Hans föredöme lätt kan smitta.
Men ledsamt är gudnås att sitta
vid sjukbädd både natt och dag
och aldrig slippa lös som jag.
Jag måste pigga upp filuren
och göra gubbens lynne lätt,
än lägga kudden riktigt rätt,
än räcka medlidsamt mixturen,
men under suckar tänka så:
Om hin blott tog'en snart ändå?“

2

Så en förlupen sälle tänkte,
på resa stadd, av damm betäckt,
fast Zevs av gunst åt honom skänkte
förhoppning om att ärva släkt.

Ruslans och min Ljudmilas¹ vänner!
Oförbehållsamt jag bekänner,
att denne fräcke grobian
är hjälten uti min roman.
Min gode vän Onegin föddes
vid stranden utav Nevas flod,
där kanske ock er vagga stod
och där er ungdomstid föröddes.
Jag där ock trampat nöjets stig,
men norden skadlig var för mig.²

s. 6

3

Hans far, som tjänat högvälboret
och nitiskt, levde på kredit.
Tre baler ställdes till om året,
tills äntligen det blev fallit.
Hans son dock ödet skona ville:
Först tog *Madame* hand om den lille;
så kom *Monsieur*.³ Ej lärdom tröt
för gossen, som var vild, men söt.
Monsieur l'Abbé, en rätt beskedlig
fransos, var mild mot sin elev.
Hans undervisning därför blev
halvt skämtsam, framför allt ej sedlig,
helst när från skolsaln båda två
till Sommarträdgård⁴ täcktes gå.

¹Med den på ryska sagomotiv byggda, men i romantisk-italiensk stil hållna hjältedikten „*Ruslan och Ljudmila*“ (1817–20), omarbetad till opera av Glinka, gjorde Pusjkin sin glänsande debut i den ryska vitterheten.

²När Pusjkin våren 1823 begynte „*Onegin*“, som blev färdig först 1831, befann han sig i södra Ryssland (Kisjinev och Odessa), dit han förvisades för sin politiska frispråkighet och vissa smådikter, som voro misshagliga på allershögsta ort.

³*Monsieur och Madame* voro vanliga benämningar på de informatorer och guvernanter, varmed de ryska adelsgårdarna på den tiden lyckliggjordes. Mestadels var det franska emigranter, stundom av ganska tvetydigt, obildat slag. — Den kulturbild, som hela denna sång framställer, återger troget skaldens egen uppfostran i ett förfranskat, vårdslösat adelshem och det mondäna huvudstadslivet.

⁴*Ljetnij sad*, en promenadplats i Petersburg vid Neva nära Vinterpalatset.

4

s. 7

Onegin nu det skede nalkas,
de livets ljuva ögonblick,
då känslan gryr och hoppet skalkas.
Sitt respass herr abbén då fick.
Onegin slapp nu ut ur buren,
var enligt modet klippt och skuren,
som dandy à la London klädd
och därför ock som världsman hädd.
Han talade sin franska redigt,
skrev också språket regelrätt;
mazurka dansade han nätt
och gjorde sina bockar ledigt.
Vad höves mer? Härav man slöt,
att han var kvick och mycket söt.

5

Vi alla fått en smula lära
på ett och annat sätt och vis,
och därför — Gudi vare ära! —
står bildning högt hos oss i pris.
Onegin var — så mången tyckte,
som stod för oväld högt i rykte —
pedant, men ock en lärd av rang.
Ej många hade hans talang
att uti samtal lätt tangera
båd' ditt och datt med skärpa fin,
men tuga still med viktig min,
när andra häftigt disputerar,
och locka kvinnors löje fram
med näpna, vassa epigram.

6

6

s. 8

Då var latin ännu på modet,
ty det är lärdoms kvintessens.
Han tämmeligen bra förstod det:
han kunde tyda en sentens,
orerade *de Juvenale*,
skrev under sina brev ett *vale*
och hade lärt — ej utan pers —
av Eneiden någon vers.
Historiens hävdeböcker åter
han aldrig tog från hyllan fram
att skaka av dem glömskans damm.
Men små pikanta anekdoter
från Romulus till våra dar
behöll han i sitt minne kvar.

7

Att ock med vers harmoniskt göra
sitt liv begrep ej Eugen,
och ingen skillnad för hans öra
fanns mellan jamben och chorén.
Homer och Teokrit han snäste,
men Adam Smith han gärna läste
och kom i rop som ekonom.
För honom var det axiom,
att staten skördar bästa frukter
av jordens odlingsbara mull
och att den ej behöver gull,
om den besitter råprodukter.
Men fadern ej begrep sin son
och tog på jorden nya lån.

8

Onegins värde med min penna
till fullo ej kan tecknat bli.
Men vad han grundligast lärt känna,
vari han glänste som geni,
vad som från slyngelåren redan
var största njutningen och svedan
och lade allra mest beslag
på lättjefull och trånsjuk dag —
det var den konst att älska, njuta,
som också Naso⁵ kände till
och för vars skull han själv gick vill
och tvangs att sitt martyrskap sluta
i Moldaus land på steppens sand,
långt fjärran från italisk strand.

s. 9

9

Oss⁶ tidigt kärlekslågor bränna.
Chateaubriand har sagt, att drift
till kärlek mänskan först lär känna
av någon slipprig, osund skrift.
Att söka bot för älskogssjuka
vi tidigt re'n romaner sluka.
Så åren gå. Alls intet, värt
att älska, ha vi hållit kärt.
Förklemade och tidigt mogna,
fördärva vi vår fantasi
med dumma griller blott och bli
ej ungdomsidealen trogna.
Onegin gjorde samma rön
i fråga om det täcka kön.

⁵Skalden jämför sig här med Ovidius, vilken som bekant också ådrog sig kejsrerlig onåd och förvisades till trakten av Svarta havet.

⁶Denna strof, som skalden själv uteslöt ur sin dikt, har först på senare tid återfunnits i hans efterlämnade papper och publiceras här för första gången i översättning.

10

Förställning lärde han sig tidigt,
Hans lynne var än mörkt, än ljust,
i tro och misstro lika smidigt,
än stolt, än ödmjukt, än förtjust.
Än uppmärksam, än otillgänglig,
än öppen, än ogenomtränglig
han var. Än tyst han föreföll,
än vackra tal han eldigt höll.
Små älskogsbrev han vårdslöst sände,
i vilka han sin kärlek göt
och sina suckar inneslöt.
En eld båd' blygt och djärvt sig tände
i blicken. Stundom syntes spår
också av en förstulen tår.

s. 10

11

Beundransvärd var hans förmåga
att tända eld i kvinnobröst,
att än med låtsad vrede plåga,
än med sitt smicker bringa tröst,
och menlöshetens skygga duva
han lyckades omsider kuva
med både lidelse och vett.
Han bad bevekande och hett,
till dess den skönas kalla sköte
blev veckt av ömkan med hans ve.
Nu var det värdigt! Ett tu tre
avtalades ett hemligt möte.
På tu man hand i enslig vrå
hon fick hans lärdom pröva på.

12

Ja, icke ens de mest koketta
av könet hade annat val,
om han sig ville föresätta
att slå ur brädet en rival.
Förgiftade av söta piller,
de fångades i fina giller.
Men deras såta äkta män
i honom sågo blott en vän,
så menlöst kysk som ingen annan.
Gemålen, vilken själv så bra
studerat „Chevalier Faublas“,⁷
och gubben med små horn i pannan
belåtna voro med sitt liv,
sin middag och sitt trogna viv.

s. 11

13

_____ 8

14

Knappt han ur sängen hunnit kliva,
förrn han får kort av välkänt slag:
Inviter! Tre familjer giva
kalas på en och samma dag.
Här bal, där namnsdagsfest det gäller.
I detta svåra val — vart ställer
han kosan? Åh, den saken lätt
nog ordnar sig på något sätt.
Nu först till morgontoaletten!

⁷Louvet de Couvrays beryktade „Les amours du chevalier de Faublas“ (1790).

⁸Denna strof har visserligen återfunnits bland skaldens utkast, men när innehållet blott är en upprepning av den föregående strofen och formen icke fullt utarbetats av skalden, kan den saklöst utlämnas här.

Sen den har undanstökats, tar
han slokhatt à la Bolivar
och motionerar sig, den sprätten
på boulevard, tills timmen slår⁹
och ljuvlig måltid förespår.

15

(Saknas totalt.)

16

s. 12

Det mörknar. Han i släden sitter.
„Ur vägen!“ skriks i fläng och hast.
På bäverkragen silverglitter
av snö och rimfrost smides fast.
Vart? Till Talon¹⁰ bär vilda färden.
Där väntar honom redan värden.
Han träder in. Hör korkens smäll!
På bordet ryker roastbeaf blodig
och tryffel — för en läckergom
det franska kökets skönsta blom —
och strassburggåsens lever frodig
samt limburgost av första klass
bland lika guldgul ananas.

17

Än vankas vin för torra munnar,

⁹Originalen har här *breget*, ett slags fickur, uppkallat efter den schweiziske instrumentmakaren Abraham Louis Bréguet (d. 1823).

¹⁰Talon hette en dåtida restaurang. — När det i den följande versraden talas om att värden väntar honom, har det ursprungliga originalet i stället blott ett ***. Enligt senare anteckningar betecknar detta en viss *P. P. Kaverin*, en mycket omtyckt ung officer (d. 1855), som studerat i Göttingen jämte bröderna Sergjej och Nikolaj Ivanovitj Turgenev, och med vilken Pusjkin hade blivit bekant under studieåren i Tsarskoje Selo. Även Gribojedov omnämner honom som en angenäm sällskapsbroder.

än vinkar mången fet kotlett,
men klockan uppbrottstid förkunnar,
ty det skall ges en ny balett.
Fast dramat icke var hans styrka,
Onegin ej var sen att dyrka
aktriser och höll troget vakt
bakom kuliss i mellanakt,
likt andra, som teatern hedra
med sitt besök och vanan ha
att applådera entrechat¹¹,
att vissla ut en klassisk Fedra¹²,
men ropa in Moina brått,
för att man själv skall höras blott.

s. 13

18

O, trolska värld med store männen!
En mästare i ironin
Fonvizin glänste, frihetsvännen,
och den läraktige Knjazjnin.
Där Ozerov till tårar rörde,
och bifallsyttringar han hörde,
dem med Semenova han delte.
Där har man ock Katenin spelt,
som stod Corneille i snille nära.
Furst Sjachovskoj där möte stämt
med sina komediers skämt,
och krönt blev där Didelot med ära.
I skuggan av kulisser där
var denna ungdomstid mig kär.¹³

¹¹Ett slags danssteg.

¹²Racines bekanta tragedi. I omedelbart sammanhang därmed nämnes ock *Kleopatra*, som övers. av metriska skäl nödgats utesluta. Med detta namn avses troligen Marmontels „Cléopâtre“ (1750), som också införlivades med den ryska repertoaren vid denna tid. — Vem som i den näst sista versraden åsyftas med „Moina“, är övers. tyvärr icke bekant.

¹³Denna strof är en vacker hyllning åt den ryska dramatiken och scenkonsten från 1700-talets slut och början av det nittonde århundradet. — *Denis Ivanovitj Fonvizin* (1744–1792) författade de kvicka komedierna „Brigadiren“ (1764) och „Övermagen“ (1782), vilkas satir närmast riktade

I, mina forna sånggudinnor!
 Förnimmen I min sorgsna ton?
 Måhända några andra kvinnor
 inkräktat eder höga tron.
 Får jag ej mer er körsång höra?
 Skall ryska Terpsichore föra
 ej mer sin fot till luftig flykt?
 Ack nej! På dessa tiljor skyggt
 och vemodsfullt nu blicken irrar.
 På denna främmande publik,
 som icke är den forna lik,
 jag med lornjetten liknöjt stirrar.
 Och gäspande jag tänker på,
 hur annorlunda det var då.

Teatern fylls med stim och rassel.
 I loge och rad, från golv till topp
 av folk det vimlar, och med prassel,
 — nu blir det tyst — ridån går opp.
 Förförisk, med eterisk hållning,
 som i en underbar förtrollning,
 omsluten av små nymfers krets,
 hon står, Istomina.¹⁴ En spets
 av foten än vid golvet smyger;

sig mot dåtidens förvända uppfostran. *Knjaznjin* (d. 1791) och *Ozerov* (d. 1816) skrevo långrandiga tragedier i den pseudoklassiska stilen. — Furst A. A. *Sjachovskoj* (d. 1846), en tid chef för de kejsrerliga teatrarna och känd som författare av många lustspel. — *Nimfodora Semenova* (f. 1787, d. 1849) var en mycket firad skådespelerska, som lämnade scenen i slutet av 1820-talet och gifte sig med furst I. A. Gagarin. — P. A. *Katenin* (d. 1853) översatte dramer och var en framstående teoretiker. — Schweizaren *Charles Louis Didelot* (f. 1767 i Stockholm, d. 1838) var en tid balett-mästare vid kejs. operan i Petersburg och mycket firad. Han uppförde bl. a. Pusjkins „*Ruslan och Ljudmila*“ som balett.

¹⁴*Evdokia Ilinitjna Istomina* (f. 1799, d. 1848), en för sin skönhet firad dansös. Flera dueller utkämpades för hennes skull, och författaren Gribojedov bar därav ett år på kinden.

den andra foten snurrar kring,
i början långsamt — så ett spring,
Som fjun från Eols läppar, flyger
hon upp, sig vrider av och an
och slår med fötter mot varann.

21

s. 15

Man applåderar. På parketten
Onegin nu sitt intåg gör,
och logerna han med lornjetten
först överblickar, som sig bör.
till första raden han fortsätter,
men anletsdrag och toaletter
ej finna nåd för kritisk blick.
Åt alla håll en flyktig nick
han åt bekanta herrar skänker.
Av gäspning munnen vrids på sned,
och slutligen till scenen ned
ett ögonkast han liknöjt sänker.
Han längesedan sett sig mätt
på denna tråkiga balett.

22

Ännu på scenen troll och drakar
och älvor väsnas och ha brått;
ännu på trappor sömnen smakar
lakejerna i päls så gott.
Ännu publikens nit ej slappas,
det stampas, hostas, visslas, klappas;
ännu båd' in- och utomhus
det glänser överallt av ljus;
ännu i kölden hästar tugga
på betslen — de måst länge stå —

men kuskarna kring elden¹⁵ gå
och sina händer vresigt gnugga.
Onegin dock har redan flytt
hem för att kläda sig på nytt.

23

s. 16

Hur kunna måla fullt tillbörligt
vår hjältes ungarlsbudoar,
där modenarren oupphörligt
lektioner framför spegeln tar?
Av nipper hela långa raden,
som London, den där krämarstaden,
oss sänder över havets svalg
för att av oss få trä och talg,
och allt, vad en parisisk hjärna
kan alstra av en flyktig nycks
förvända påhitt och av lyx —
blott tomma skal förutan kärna,
allt detta smyckade så nätt
en nittonårings kabinett

24

Porfyrkärl, vaser av metall
och bärnstenspipor från Bysans,
konstnärligt slipade kristaller
med oljor i för hudens ans.
Ej kam och fil vi må förgäta,
små knivar, krokiga och räta,
och borstar sen, en riktig hord,
för naglars och för tänders vård.
Rousseau det lär ha djupt förtretat,
att — enligt hans „Confessions“ —

¹⁵Brasor plägade då nattetid tändas på Petersburgs gator som ersättning för värmestugor.

den allvarsamme Grimm¹⁶ en gång
uti hans åsyn naglar petat.
Han, som för rätt och frihet stred,
ej visste härvidlag besked.

25

s. 17

För naglar också skötsel kräves,
som ej förnedrar människan.
Mot strömmen simma är förgäves,
ty vanan är en sträng tyrann.
Onegin, rädd som alla andra
för att ge världen sak att klandra,
i klädsel var högst regelrätt,
ja, vad man plägar kalla: sprätt.¹⁷
För spegeln minst i timmar trenne
han vred och vände sin figur
och gick ur denna procedur
som Venus Anadyomene,
ifall hon till en maskerad,
förklädd i mansdräkt, far åstad.

26

I nära sammanhang med detta
mig plikten manar att också
i valda ordalag berätta
om hjältens dräkt från topp till tå.
Men detta är dock föga rådligt,
ty ämnet är en smula vådligt,
och *pantalonger, frack, gilet*

¹⁶Om den på franska skrivande, tyskfödde frih. F. G. von Grimm (d. 1807) heter det i J. J. Rousseaus „Bekännelser“ (9:e boken): „Jag fann honom en gång en morgon sysselsatt med att borsta sina naglar med en för detta ändamål enkom tillverkad borste — ett arbete, som han oförskräckt fortsatte inför mina ögon.“

¹⁷Även här nämnes i originalet såsom Onegin's snobbiga förebild den förutnämnde Kaverin. Jfr första noten i strof 16.

sig ej på ryska lämpligt te.
Om jag min stil skall noga granska,
jag tillstår, att i min roman
gudnås jag blivit har för van
vid lånord — icke minst de franska,
fast jag studerat här och där
Akademiens *dictionnaire*.¹⁸

27

s. 18

Jag därför vill med tystnad hölja
Onegins trolska budoar
och hellre med i släden följa,
då han till bal i natten far.
Längs öde gator släden ilar,
där allt i nattligt mörker vilar.
Av vita flingor marken täcks;
i dubbla lyktornas reflex
snön skimrar klart som diamanter.
Vi stanna vid ett präktigt hus,
omstrålat av en massa ljus.
Profilerna av gamla tanter
och ungmör skymta skugglikt i
de höga fönstren svagt förbi.

28

Vår hjälte framme är. Det ringer.
Förbi portiärn, som myndigt står,
han uppför marmortrappan springer,
med handen ordnande sitt hår,
och gör sitt intåg. Full är salen.

¹⁸Ryska Akademiens ordbok, *Slovar Akademii Rossijskoj*, utgavs i 6 delar åren 1784–94 och 1806–22. Pusjkin ger själv i en not sin hyllning åt Katarina II för detta lärda verk, klagar över, att ryska skriftställare så sällan begagna sig av detta hjälpmedel, och citerar Karamzins välvilliga uttalande om Ryska akademiens upplysningssträvande.

Musiken re'n har inlett balen
med en mazurka. Av och an
man trängs och knuffas om varann.
Kavalleriets sporrar klinga,
och lystna ögon se uppå,
hur täcka könets fötter små
sig uti dansens virvlar svinga.
Men över stråkorkesterens gnäll
hörs kvinnotungan flink och gäll.

29

s. 19

Då jag i nöjets värld fick vara,
jag ock i baler tokig blev.
Hur lämplig plats att ge sig förklara
och ge i smyg små kärleksbrev!
Du, äkta man, så trygg och modig,
ej alltför säker bör du tro dig.
Ge på min varning noga akt
och var mot hustrun på din vakt!
Och varje öm och sedig mamma
bör vaka över dottern sin,
att ingen obedd slinker in,
ty annars, annars — ja, anamma! . . .
Jag skriver detta av det skäl,
att själv jag känner saken väl.

30

I allahanda nöjens flöde
jag mycket av mitt liv förspillt,
och om moralen ej förbjöde,
jag än mig svängde lika vilt.
Jag älskar ungdomsyran, dansen,
de glada löjena och glansen
av damer, smyckade till fest,

men deras fötter kanske mest,¹⁹
fast det i hela Ryssland finnes,
jag fruktar, knappast trenne par
så små som det, jag älskat har
en gång. . . Förstämd och kall till sinnes,
jag minns dem än. I mången natt
jag drömt om denna svunna skatt.

31

s. 20

O, dårskap! När och var i världen
blir jag i stånd att glömma er?
Kanhända styren I nu färden
till lund, där vårens viva ler.
Er orientens praktsal fredar,
och nordens snöbetäckta hedar
av er ej spår ha lämnat kvar.
För er det största nöjet var
att trampa lätt på mattor fina.
Jag sökte glömma för er skull
berömmelse, törst efter gull
och denna biltoghetens pina.
Ack, hastigt svann min lyckas vår,
som ibland blomstren edra spår.

32

Dianas barm och Floras löjen
kan intet öga stå emot.
Men blickar, hellre dock i dröjen
vid Terpsichores späda fot.
När ögat sig beger på spaning,
den bär till oss en ljuvlig aning.
Av önskningar en yster tropp

¹⁹Det har påpekats, att särskilt kvinnofofen spelar en viss roll i Pusjkins diktning, då han skildrar kvinnofägring.

den med sin fågring lockar opp.
Den är mig mycket kär, Elvina,²⁰
dold under bordets långa duk,
om vårn på gräsets matta mjuk,
vid vinterhård, när stormar vina,
på ett parkettgolvs hala bädd
och på en sten vid havets brädd.

33

s. 21

En stormig dag jag såg vid stranden
med avundsjukans stumma knot,
hur vågor, lossade ur banden,
sig smögo ömt kring hennes fot.²¹
Hur lycklig är du, fria bölja,
som den med smekningar får hölja!
Nej, aldrig i min värsta glöd,
då ungdomsblodet eldigt sjöd,
jag plågats av så häftig trånad
att kyssa små Armidors mund,
att smeka barm, så yppigt rund,
och kind, med färg av rosen lånad.
Nej, aldrig lidelsen så hett
har flammats och förbränt mitt vett!

34

Ett fall jag icke nämns förtiga,
vars hågkomst än mig lycklig gör:
Hon ville upp i sadeln stiga,
och — hennes fot jag lätt beröra.

²⁰Dyliska fingerade kvinnonamn, ofta klassiska, förekomma flerstädes i Pusjkins erotiska diktning från den första perioden.

²¹Här åsyftas någon episod vid Svarta havets kust. Föremålet för hans böjelse var då en dotter till general Rajevskej, med vilkens familj han fick göra de för hans diktning betydelsefulla utflykterna till Kaukasien och Krim.

Hur handen darrar, blicken frossar!
Hur pulsen bränner, kinden blossar
av en sekunds beröring blott! . . .
Hur lycklig är stigbygelns lott! . . .
Dock nog om detta! Kvinnokönet
min lyras klang är knappast värt,
långt mindre då att hållas kärt,
ty jag gudnås har gjort det rönet:
falsk kvinnan är i blick och tal,
som foten smidig är och hal.

35

s. 22

Var är Onegin nu, den sällen?
Han äntligt söker upp sin säng,
då Petersburg med dova skrällen
av trumslag väcks till spring och fläng.
Brevbäraren är redan vaken;
till Börsen åkarn kör med kraken,
och mjölkmadammen med sitt krus
på skaren gnor från hus till hus.
I fönstren hökarns burkar blänka;
från sotig skorsten över kök
står pelarlikt en gråblå rök,
och bagarn, punktlig tysk kantänka,
med pappersmössa över lugg,
re'n öppnat har butikens glugg.²²

36

Sin vana trogen, dan till natten
Onegin har förbytt, och trött
av dansen, nöjena och skratten,
i sömnens armar vilar sött.

²²En på dörren till bageriet anbragt lucka, som hade den från — franskan lånade benämningen *vasisdas*.

Först fram på dagen — enligt regeln —
han morgnar sig, och framför spegeln
begrinner brokigt liv på nytt,
på pricken likt den dag, som flytt.
Men måne han sig lycklig kände
i själ och hjärta? Var han fri
och kunde han belåten bli
med dessa nöjen utan ände?
Var, trots sin ungdom, han i grund
och botten ännu frisk och sund?

37

s. 23

Nej, känslöglöden tidigt släcktes,
och led vid världens larm han blev.
Ej ur sin slöhet mer han väcktes
av sköna kvinnors kärleksbrev.
Han tröttnade på vilda leken,
på vänskap, vännerna och sveken
och smorde knappast mer sitt krås
med beaf-steaks eller Strassburgs gås.
Champagnebuteljerna ej heller
förmådde pigga hans humör.
Han led av huvudvärk. Därför
blev sinnet slöat. Ja, dueller
till sist han började att sky
såväl på sabel som med bly.

38

Den fiende, som hotar sluka
vår hjälte, var melankolin,
hos oss en typisk linessjuka,
som något liknar engelsk *spleen*.
Visst var all lust från honom fjärran
att skjuta sig (pris vare Herran!),

men man kan dö på tusen sätt
och bli ett levande skelett.
Liksom Childe Harold, mörk och dyster
han strök på värdshus kring i frack,
men varken boston eller snack,
ej suck så öm, ej blick så yster
förmådde skingra hjältens kval
i tråkighetens jämmerdal.

39–41²³

42

s. 24

På damerna av stadsnoblessen
Onegin allra först blev trött,
ty deras andliga intressen
ej gjorde sinnet mindre slött,
fast några läste skrifterier
om Say²⁴ och Benthams teorier.
Men deras vetande var tunnt
och, med förlov sagt, bara strunt.
Dessutom voro alla mäktiga
otadliga. De skröto med
sitt blåa blod, sin fina sed,
så på sin kant och så korrekta,
med otillgängligt tråkig min,
att blotta åsyn föder spleen.

43

Och hela den där långa raden
av sköna mör, som varje natt
på gatorna i huvudstaden

²³Dessa strofer saknas totalt.

²⁴Bröderna Jean Baptiste (d. 1832) och Louis Auguste Say (d. 1840), nationalekonomiska författare.

i droska vräka sig så glatt —
dem gav han också snart på båten.
Vid nöjet led och mätt på ståten,
han stängde in sig ett par dar
och skrev — Gud vete, vad det var.
Ty det för honom ej var möjligt
att skriva om *en* sak i sträck,
och ur hans penna kom blott — bläck.
Men skriva vers — det fann han löjligt.
Jag tyckte kanske så, jag med,
om jag ej hade denna sed.

44

s. 25

Att tiden angenämt fördriva,
han greps av kunskapstörst på nytt
och sökte att förtrogen bliva
med bildning och kultur, som flytt.
Han böcker massvis tog från hyllan
och grävde i den lärda myllan,
men fruktlöst! Han blev inte klok
på innehållet i en bok.
Ja, alltid något var att klandra:
antiken fann han alltför grå
och det moderna likaså.
Han därför böckerna lät vandra
tillbaks till skåp, där dammig skrift
förvarad låg i glömskans grift.

45

Som han av frihetslust betagen,
med världen och dess flärd jag bröt.
Jag kände mig till honom dragen
och vänskapsband med honom knöt.
Så fördes samman våra banor.

Hans underliga sätt och vanor
jag hos mig själv ock återfann.
Jag var förbittrad, dyster han.
Passionens spel vi båda prövat;
oss båda livet kval blott bjöd,
hos båda släcktes hjärtats glöd,
och ödets nyck och mänskor rövat
ifrån oss lycka, hopp och frid
i livets bästa knoppningstid.

46

Den, som har levt och grubblat, bringes
alltmer till människoförakt,
och den, som mycket känt, betvingas
av dystra minnens hemska makt.
Han levnadslust ej längre känner;
hans själ en tår av ånger bränner,
och minnets mask hans bröst förtär.
Men samtalsvis kan allt det där
ändå oss lätt i smaken falla.
Jag av Onegins tvära sätt
i början nästan led, men lätt
jag vandes vid hans gift och galla,
hans vassa ton och kvicka skämt,
ironiskt och sarkastiskt jämt.

s. 26

47

Hur många ljusa sommarnätter,
då allt i skymningsdvala låg
och himlens vida stjärneslätter
sig bredde över Nevas våg,
ej återspeglade Diana,²⁵

²⁵Pusjkin syftar här på en naturmålning av Petersburgs vita sommarnätter i idyllen „Fiskarena“ av N. I. Gnjuditj, Iliadens ryske tolkare (d. 1833).

vid minnet av vår levnadsbana
vi talade om fröjd, som flytt,
men nu stod upp för oss på nytt!
Aromen av den sena kvällen
med välbehag insöpo vi.
Som fången plötsligt föres fri
till skog och luft från trånga cellen,
så ock vår fantasi oss bar
tillbaks till sälla ungdomsdar.

48

Förströdd och drömmande i hågen
stod vid granitens²⁶ höga kant
Eugen och stirrade på vågen,
som skalden målat har så sant.²⁷
Allt är så tyst. Knappt lugnet störes
av väktarns rop, som fjärran höres,
och av en droska ljuder från
Miljonnaja²⁸ ett dämpat dån.
På flod, som slumrar, några båtar
med matta årslag makligt ro,
och ekot söver oss till ro
av sånger och av hornens låtar.
Men ljuvast är i sådan natt
dock Tassos underbara skatt.²⁹

s. 27

49

När får jag i din famn mig sluta,

²⁶Här åsyftas kanske den väldiga granitsockeln till Peter den stores staty, som sedan inspirerade skalden till den mäktiga dikten „Bronsryttaren“.

²⁷Michail Nikitij Muravjev, en sentimental poet i Karamzins skola (d. 1807), skrev en hyllningsdikt till „Nevas gudinna“.

²⁸En förnäm gata i Petersburg, löpande parallellt med Nevakajen från Vinterpalatset till Marsfältet.

²⁹Stanserna.

du, Adrias Brenta, stolt och fri?
Skall aldrig, säg, mitt öra njuta
av dina böljors melodi?
Den helgas av Apollos söner,
med ära Albion dig kröner,
vars stolta lyra är mig kär,
ty den med min befryndad är.
Hur skönt att i din våg få svalkas,
att vaggas på italisk sjö
och med Venedigs fagra mö,
än stum, än meddelsam, få skalkas
och lära sig i mörk gondol
Petrarcas sköna modersmål!

50

När skall hon slå, min frihetstimma?
Välän! Hän över havets djup,
när vinden rensat det från dimma,
för fulla segel styrs min slup.
I stormens mantel svept, jag strider
med elementerna och rider
på vågens rygg med nyfödd lust.
Tid är att lämna tråkig kust
och söka solbelysta länder
inunder söderns himmel, där
mitt Afrika³⁰ beläget är,
långt bort från Rysslands mörka stränder,
där jag har älskat, där jag led,
och där mitt hjärta bäddats ned.

s. 28

³⁰Syftar på Pusjkins exotiska börd på mödernet. Hans mor, Nadezjda Osipovna (d. 1836), härstammade nämligen från „Peter den stores mohr“, en neger Ibrahim Hannibal, som av greve Peter Tolstoj fördes från Konstantinopel till Petersburg, fick en god uppfostran och dog som general-en-chef.

51

Onegin stod beredd att vandra
med mig till fjärran länder bort.
Men ödet slet oss från varandra,
och så vi skildes inom kort.
Han plötsligt mistade sin fader,
och glupska kreditorers rader
likvid för gammalt ville ha
och togo, vad som fanns att ta.
Processa eller protestera
föll icke alls Onegin in,
och nöjd ändå med lotten sin,
han lät dem arvet dividera.
Kanske han ock beräkning byggt
på onkelns snara ändalykt.

52

Och ödet honom var bevåget:
han erhöll från förvaltarn brev,
att onkeln låg i själatåget
och som sin önskan föreskrev
att än en gång nevön få råka.
Onegin måste därför åka
med postskjuts genast till hans gods,
men var just inte glad till mods
vid tanken på martyrens gloria,
av sorg och vedermöda full,
men Herre Gud... för arvets skull...
(härmed begynte min historia).
Men när han äntligt målet hann,
han onkeln re'n på båren fann.

s. 29

53

På gården tjänstefolket flängde
omkring, som övligt vid en slik
högtidlighet, och grannar trängde
sig fram för att beskåda lik.
Så blev det vigt åt mull av prästen,
och därpå vidtog själva festen.
Man åt och drack och efter gråt
högtidligt åter skildes åt.
Onegin, som ej av naturen
var van att spara, tog nu vård
om tjänstfolk, dammar, hus och gård
och kvarn och skog och kreaturen
och tyckte uppenbarligt om
den ställning, vari nu han kom.

54

Två hela dagar också räckte
för denna byidyll hans håg.
I lummig lund han törsten släckte
ur klara bäckens svala våg.
Men på det tredje dygnet redan
han åter greps av gamla ledan,
och fort han hunnit se sig mätt
på denna tröstlöst flacka slätt.
Fast här ej fanns palats och gränder,
ej kortspel, baler, vers och vin,
han ändå hängsjuk blev, och *spleen*,
den ryska sjukan, återvänder
med ens och hänger i ännu
som skuggan, som en svartsjuk fru.

s. 30

55

Men jag är skapt för dessa ängar
och bydyllens svärmeri.
Där klinga renast lyrans strängar,
där skapar bäst min fantasi.
I veklig ro, som sinnet slöar,
jag irrar kring på öde sjöar,
ty *far niente* är min lag.
Varenda morgon väckes jag
till sommarnöjen, lika kära.
Jag läser föga, sover gott
och har minsann alls icke brått
att jaga efter flyktig ära.
Ja, livets bästa ögonblick
i sådan vrå jag njuta fick.

56

För lantlig ro jag alltid brunnit,
på blomdoft, sol och lättja rik,
och häri gudskelov jag funnit,
att jag Onegin är ej lik;
ty annars, fruktar jag, publiken
och den försmädliga kritiken,
som dissekerar min person,
lätt kunde få den falska tron,
att jag i hjälten otillbörligt
blott velat själv mig rita av
(härpå exempel Byron gav),
som vore det för skalder görligt
att blott besjunga natt och dag
sitt egenkära lilla jag.

s. 31

57

Ett faktum är, som alltid står sig:
För kärlek vurmar var poet,
och jag har också — det förstår sig —
min lilla hjärtehemlighet.
Den eldade min sångaryra
och strängade min sångmö's lyra,
då vid Salgir³¹ jag hopplöst kvad
om fjällens fångade najad
och obesvarad kärleks smärta.
Men nu för tiden ofta jag
har blivit spord i vänners lag:
„För vilken flammar nu ditt hjärta?
Vad heter hon den sköna, som
du nu behagar sjunga om?“

58

„Vem är det, för vars skull du diktar,
för vilken du så mången gång
ditt hjärtas bästa känslor biktar
och som dig lönar för din sång?“ —
Ack, tron mig, mina kära vänner,
jag henne själv ej mera känner.
Blott för min fantasi hon står.
Men dubbelt lycklig den, som får
Besjunga egen kärleks lycka
och svävande hän mot det blå
uti Petrarca's fotspår gå.
Ej några kval hans sinne trycka.
Väl har mig äran bringat tröst,
men dovt är hjärtat, stum dess röst.

s. 32

³¹Flod på Krim. Här syftas närmast på den till denna halvö förlagda poetiska berättelsen „Tårekällan i Bachtjisaraj“ (1822).

59

Mig sånggudinnan sökte räcka,
när kärleken förgått, sin hand,
och åter fri, jag sökte väcka
med sången kallnat hjärtas brand.
Jag skriver, men det är med handen
allena, ty där fattas anden.
Ej kvinnofoten ens kan bli
besjungen i min poesi.
Förkolnad aska mer ej brinner,
och ögat fällt sin sista tår.
Men när av stormen varje spår
i själen småningom försvinner —
då färdigskrivs kanske en gång
de fem och tjugu årens sång.

60

Jag tänkte just på bokens titel
och på dess fria form och plan,
då jag fått färdigt ett kapitel
av denna märkliga roman.
När nu jag granskar hela stycket,
förvänt jag finner mångt och mycket,
men rätta något jag ej vill,
ty detta hör censuren till.
Och inte heller har jag hjärta
att neka pressens män ett grand.
Flyg därför hän till Nevas strand
att där stå upp i mystisk svärta
och bringa sedan därifrån
kritikens lovord eller hån!

ANDRA SÅNGEN.

s. 33

O Rus!¹
Horatius.

1

Byn, som ej föll Eugen i smaken,
var en idyllisk, härlig vrå
för vänner av naturen. Maken
man knappast kunde träffa på.
Av kullar skyddad emot vindar
stod herrgårn. Däromkring sig lindar
ett silverband av lilla ån.
Av gröna blad och gula strån
girlander ängarna sig fläta.
Där skymta några byar fram,
i gräset beta kor och lamm,
och skuggorna sig breda täta
uti en stor, förvildad park,
en åt dryader helgad mark.

2

Här bredde sig arkitektoniskt

¹En ordlek. *Rus*, det ursprungliga, från den varjagiska tiden härstammande namnet på det första lillryska riket, varav sedan formen *Rossija* har uppstått som beteckning för det nuvarande Ryssland, sammanställs här med det latinska *rus*, *landsbygden*.

den gamla herrgårnns slottsgemak
högst respektabelt och harmoniskt
i gamla goda tidens smak:
salongens väggar med brokader,
porträtt av anors långa rader,
och stora spiselhärdar, rikt
och brokigt sirade, samt slikt,
numer tyvärr ur modet kommet.
Varför? — ja, säg det den som kan!
Sak samma är det ock, ty han,
Onegin, brydde sig ej om'et.
Modernt och klassiskt — lika gott!
Det väckte samma leda blott.

s. 34

3

Han bodde i det rum, där fordom
i fyrti år hans farbror sov,
på köksan kaxade med svordom
och flugor fångade med håv.
Allt var så enkelt: golv med bräder
av ek, två skåp, divan med fjäder
och så ett skrivbord; men av bläck
ej ens den allra minsta fläck.
De båda skåpens hyllor blotta
en utgiftskladd, en superfin
likör på flaskor, äppelvin
samt almanack från anno åtta —
den enda bok i huset, som
i gubbens händer stundom kom.

4

Onegin, plötsligt lantman vorden,
för ro skull ställde upp problem
att skörda större vinst av jorden

och tänkte ut ett nytt system:
Livegenskapen skulle lättas,
och bönderna i frihet sättas
mot gäldande av skatt. Var själ²
blev glad att slippa gå som träl.
Men grannen, full av avundsjuka
och harm, reformen ryslig fann
och tänkte hånfullt: „Jag minsann
den gynnaren skall grundligt stuka.“
Och snart det var i var mans tal:
„Det är ett farligt orginal!“

s. 35

5

Alltmer besöken blevo slappa,
ty Eugen, om husfrid mån,
fick brått till bakre sidans trappa
att sadla springaren från Don,
så fort han ifrån vägen hörde,
att ekipage till honom körde.
Ett sådant handlingssätt förtröt
med skäl, och man med honom bröt.
„Vår plumpe granne fräckt oss duar,³
är ateist och full av hin,
han dricker knappast ett glas vin
och nämns ej kyssa våra fruar
på hand! Är detta sunt förnuft?“
Så gävo de sin vrede luft.

²Den vanliga beteckningen för en rysk livegen. — Denna strof ger en intressant antydning om de sociala reformansatser, som i Ryssland gjordes under förra hälften av Alexander I:s regering. Bönderna skulle slippa tvångsdagsverkena (*barstjina*) mot att de betalade godsägaren en viss årlig skatt (*obrok*).

³Härmed torde lämpligast originalets uttryck försvenskas, att Onegin under samtal med sina grannar sade *da* (ja) och *njet* (nej) utan att, såsom underordnade pläga, bifoga det *s*, som är en förkortning av *sudar* (herre-) titeln.

6

Vid samma tidpunkt ungefärligt
till byn en annan främling kom,
och skvallrets tunga strax begärligt
fick något nytt att prata om.
Vladimir Lenskij — så han heter —
för Göttingens celebriteter
studerat, var poet och ung
och svärmade för Kant med schwung.
Ur töcknigt Tysklands kunskapskälla
han öst sin lärdom, icke skral,
sublima frihetsideal,
sin andes glöd, den originella
hänförelsen med sträng metod
och långa lockars svarta flod.

s. 36

7

Av världens svek, av livets smärta
och kyla oberörd han gick.
Än slog så varmt och rent hans hjärta
vid vännens handslag, ungmöns blick.
Hos honom hoppet ännu grodde,
naivt han på dess skimmer trodde,
och njutningar av harmlöst slag
än ägde nyhetens behag.
Att grubbla och åt tvivlets funder
hänge sig — dit stod ej hans håg.
I livets gåta han blott såg
en värld av ständigt nya under,
vars syfte låg helt enkelt i
att leva, njuta, vara fri.

8

Han trodde i sin dunkla längtan
till idealets värld, det fanns
ett kvinnligt väsen, som med trängtan
blott bidade att bliva hans.
Han ansåg, att i vänskap trogen
var man bör vara redobogen
att hämnas allt förtal och snar
att offra liv för väns försvar.
han drömde om den ljuva lycka,
som kallas inre sympati
och som sig yttrar däruti,
att intet jordiskt mäktar rycka
två vänner från gemensam stråt,
förrn de av döden skiljas åt.

s. 37

9

För allt förtryck och allt elände
han tändes upp av ädel harm,
och full av ärelystnad, kände
han sig så stark, så djärv och varm.
med Schiller var han väl förtrogen,
sin Goethe bar han med i skogen,
och dessa skalders känslöglöd
ock i hans eget hjärta sjöd.
Naturen var den rika källa,
han öste ur. Hon ingav tröst,
hon viskade med hoppets röst,
den ungdomsfriska, levnadssälla,
så eldigt, och som bäckens språng
var barnsligt ren och klar hans sång.

10

Ur hjärtat omotståndligt strömmar
hans dikt, som barnets sömn så ren,
så blyg som ungmöns första drömmar
och mild som Lunas bleka sken,
där hon från himlarymdens blånad
ser ned på jordens kval och trånad.
Han sjöng om kärlekens försåt,
besvikelser och avskedsgråt.
Han sjöng om romantikens lunder
långt borta i en töcknig trakt,
där han i ensamhet tillbragt
så många vemodsfulla stunder —
just denna sång i livets vår,
då sjuttonårigt hjärta slår.

s. 38

11

I ingen enda — undantagen
Onegin — Lenskij fann behag,
ty föga kände han sig dragen
till sina grannars dryckeslag
med evigt ordande om skötsel
av gård och fält, om hö och gödsel,
om stall för hundar, skörd av vin,
om kära släktingar och svin.
Det var ej underligt för resten,
att denna råa sällskapston,
där ej fanns rim och ej reson,
till slut han skydde mer än pesten.
Men kvinnotungans snack och kält
än mindre var spirituellt.

12

Som Lenskij var båd' rik och vacker,
fick han just inte gå i fred
för giftaslystnas små attacker
(som känt, en gammal lantlig sed).
För hans skull alla bygdens tärnor
och mödrar brydde sina hjärnor
och läto honom smått förstå,
att mannen ej bör ensam gå.
Vid samovaren, röd om kinden
står Dunja blygt och bjuder te,
och mamman viskar: „Låt nu se! . . .“
Så tas gitarren ner från vinden,
och Dunja piper utan smak:
*„Kom till mig i mitt slottsgemak!“*⁴

s. 39

13

Men Lenskij, vilken lätt förklarligt
ej alls av giftaslust betogs
och fann kurtisens gyckel farligt,
allt närmre till Onegin drogs.
Som sten mot våg, som eld mot vatten,
som vers mot prosa, dan mot natten
ej fanns en större skillnad än
emellan dessa båda män.
I början de varann ej ledo;
på samtalsämnen råde brist.
Men snart det tog sig, och till sist
de varje dag tillsammans redo.
Så vänskap födas kan hos två,
som ständigt sysslolösa gå.

⁴En då mycket populär aria ur Nikolaj Krasnopolskis opera eller sångspel „Dnjeprovskaja Rusalka“, en rysk bearbetning av „Donauweibchen“, komponerad av Ferdinand Kauer, kapellmästare vid Marinelliteatern i Wien (med libretto av Hensler).

14

Nu vänskap hånas för det mesta
av tidens överkloka vett.
En simpel nolla är vår nästa,
men eget jag är numro ett.
Små själviska napoleoner
vi se i jordens millioner
en tvåbent fänad utan själ,
och känslan hjärtlöst slås ihjäl.
Onegin, icke sen att klandra
och häckla med sitt världsförakt,
förstod dock skatta känslans makt
och respektera den — hos andra,
ty som bekant finns ingen lag,
som helt är fri från undantag.

15

Han hörde med förstulet nöje
på Lenskijs överspända tal
och såg hans varma blick och löje,
som sökte nya ideal.
Med kalla stickord höll han inne
för detta ungdomsfriska sinne,
som ägde nyhetens behag,
och tänkte: „Varför skulle jag
den unge ur hans villa rycka?
Den tiden kommer nog ändå,
då han ej längre hoppas på
fullkomlighet och jordisk lycka.
Entusiasm och svärmeri
hos ungdom pläga hänga i.“

s. 40

16

Alltmer förtroliga omsider
i sina samspråk blevo de:
om forna, minnesrika tider,
om mänsklighetens väl och ve,
om livets underbara öden,
om tron på något efter döden,
ja, allt — såväl i smått som stort —
till ämne för dispyt blev gjort.
Poeten, som begejstrad blivit,
begynte en och annan gång
att läsa stycken ur en sång,
som han i höga nordn skrivit,
och som Onegin knappt förstod,
men hörde på med tålmod.

17

De talte också många stunder
om kärlek och dess rätta halt.
Onegin, som på goda grunder
härvid förhöll sig mycket kallt,
drog djupt en suck av hemlig gamman
att hava sluppit hel ur flamman
och tänkte ungefär så här:
Bäst är att inte vara kär,
och bättre är det att få korgen
än ständigt dras med hustruns kiv,
bland vänner gäspa bort sitt liv
och svartsjukt hänge sig åt sorgen,
för att i obevakad stund
man bortspelt fädrens dyra pund.

s. 41

18

När vi omsider hamnen hunnit
i eftertankens lugna vrå,
då våra känslors eld förbrunnit
och vi med blygsel tänka på
vår ungdoms snedsprång, heta duster
och köttets drifter samt förluster
och ömkligt lidna nederlag,
vi lyssna dock med välbehag
till andra tokars hjärteplågor,
och själen fröjdar sig därvid,
liksom en gammal invalid
ånyo fattar eld och lågor,
då han förtjust historier hör
om yngre krigares malör.

19

Vladimir, som i själ och hjärta
var ren och ofördärvad än,
förtrodde all sin fröjd och smärta
oförbehållsamt åt sin vän.
Onegin, den förfarne sällan,
som kusken gladde sig åt smällen
och ansåg som en hedersplikt
att taga mot hans samvetsbikt.
Vladimir lade klart ådaga
sitt väsen sitt väsen ifrån topp till tå,
och snart fick vännen reda på
hans unga, blyga kärlekssaga
och långa natters huvudbry —
en sak, som ej för oss är ny.

s. 42

20

Han var förälskad, som det heter,
ja, dödligt och förtvivlat kär —
ett ont, som särskilt hos poeter
till vanvett stundom leda plär.
Båd' natt och dag hans tankar voro
hos *henne*. All den sorg och oro,
han kände, gällde *henne* blott.
Ej långa vintrar, som förgått,
allt sen de skildes från varandra,
ej studier, ej sällskapsliv,
ej sånggudinnans tidsfördriv,
ej kvinnliga behag hos andra
förmådde kyla av den glöd,
som i Vladimirs inre sjöd.

21

I uppväxtåren, då än föga
man vet om kärlek, med var dag
alltmera öppnades hans öga
för *Olgas* tjusande behag.
I troget hägn av gamla ekar
fick han ta del i hennes lekar,
och hela släkten spådde om
en vigselvall i andanom.
I lummig lund, fördold för världen,
hon som en fager rosenknopp
i lantlig oskuld växte opp
vid fredliga föräldrahärden,
en barnaglädjens helgedom
bland fjärilar och bin och blom.

s. 43

22

Han armarna mot henne sträckte
så längtansfullt i nattens dröm,
och det var hennes bild, som väckte
hans herdepipas klang, så öm.
Farväl med nöjets gyllne stunder!
Allen i undangömda lunder
han smög och full av ovisst hopp
såg upp till klara stjärnors tropp
och månen, nattens himlalåga,
som åhört stum så mången bön
att bringa sångarn kärleks lön
och lindra den betrycktes plåga.
Men nu vi se i månens sken
blott surrogat för fotogen.

23

Hur blygsamt var ej Olgas sinne
och hennes sätt — hur mjukt och täckt,
så ljuvt som skaldens bästa minne
och milt som vårens första fläkt!
Smärt och harmonisk till figuren,
med ögon klarblå som azuren
och lockar silkeslena som. . .
— ja, resten kan ni läsa om
i våra dagars följetonger,
som måla sådana porträtt.
För min del har jag blivit mätt
på slika triviala sånger.
Jag därför hellre, om jag får,
till äldre systemn övergår.

Tatiana hette hennes syster.
Hur detta än bedömas må,
det nu för första gången lyster
mig kalla en hjältinna så.
Och varför ej? Behagligt klingar
ju detta namn och med sig bringar
av forntid och av — kök⁵ en fläkt.
Jag må dock tillstå oförtäckt:
vår smak har blivit rätt förvildad
— ej blott då fråga är om namn,
men ock om rim (o, vilken skam!);
men så att säga allmänbildad
är ryssen knappt. För bildning vi
ha blott ett visst koketteri.

Ja, alltså hette hon *Tatiana*.
Hon *Olgas* raka motsats var,
så att man icke kunde ana,
att detta var ett syskonpar.
Tyst, melankolisk, blek om kinden
och halvild, nästan skygg som hinden,
hon syntes utan sällskap mest,
som vore hon blott husets gäst.
Sin mor hon ville sällan smeka,
och kylig var hon mot sin far.
Allt re'n från späda barndomsdar
hon ville ej med andra leka.
Men dar i sträck hon satt och såg
i fönstret ut med svärmisk håg.

⁵I en not anmärker författaren, att välklingande grekiska namn i Ryssland användas blott inom de lägre klasserna.

26

s. 45

Från vaggan re'n alltmer sig ökte
av ledsnad hennes svärmeri,
och byns enformighet hon sökte
försköna i sin fantasi.
Med nål och tråd ej hennes fingrar
förtrogna voro. Trögt sig slingrar
en silkessnodd på uppspänt lärft
i hennes hand. Men lust hon ärvt
att få befalla. Dockan lydnad
hon lärde och försökte jämt
inplanta, om ock halvt på skämt,
hos dockan fina seders prydnad.
De läxor, modern henne gav,
fick också dockan del utav.

27

Men dockan — eljest flickors vana —
var icke hennes lekkamrat.
Ej fick hon höra av Tatiana
om stad och moder barnsligt prat,
ej heller sagor. Men dess mera
historier kunde intressera
om häxor, rövare och rån
i vinternatt vid spiselvrån.
Då lilla Olga gick med amman
att roa sig med spring och skratt
och lekte på en äng ta-fatt,
tog hon ej del i deras gamman.
Ej ystra språng, ej muntra skratt
förmådde göra sinnet glatt.

28

Hon på balkongen dvaldes gärna
för att betrakta oavvänt,
hur stjärna släcktes efter stjärna
på himlens bleka firmament
uti den arla morgonväkten,
då med den första friska fläkten
den nya dagen börjat gry
och sommarnattens skuggor fly.
När vintersolen ännu vilar
bak österns obelysta bryn
och månen genom Brustna skyn
sitt bleka skimmer långsamt silar,
då var Tatiana uppe re'n
och vakade vid lampans sken.

s. 46

29

Den långa tiden helst fördrev hon
med sin romanlektyr ändå,
och tidigt nog betagen blev hon
i Richardson och i Rousseau.
Tatianas far, en man av heder,
med gamla, aktningvärda seder,
såg häri intet skadligt just,
fast själv han icke hade lust
att ögna i den „dumma smörjan“.
Han fann det därför ej på tok,
om dottern hängde vid sin bok
till sena kvälln från dagens början.
För resten var i lika mån
hans fru förtjust i Richardson.

30

Ej torde gumman orkat knoga
igenom hela Richardson,
och inte visste hon så noga,
vem Lovelace var och Grandison.⁶
Men saken var, att hennes fränka,
en moskovitisk fursteänka,
Polina, talt om dessa män.
Den tiden var hon ogift än,
fast halvt förlovad; men hon tänkte
i smyg uppå en annan, som
hon tyckte vida mera om —
en Grandison, som tjusigt blänkte
i gardet som en ung löjtnant,
som spelare och sprätt bekant.

s. 47

31

Som han, hon prålsjuk var och hågad
för allt, som klädde henne bra;
men utan att till råds bli frågad
hon måste ge en ann sitt ja.
Då hon i ständig jämmer vred sig
som gift, tog mannen henne med sig
till landet, där han ägde allt
av jordens håvor hundrafalt.
I början grät hon utan ände
och brydde sig alls icke om
sin såta man, men småningom
sin lott hon mindre bitter kände.
Om himlen lycka ej beskär,
kan blotta vanan bli oss kär.⁷

⁶Lovelace är den skurkaktige hjälten i Samuel Richardsons roman „Clarissa Harlowe“ (1748), Grandison dygdemönstret i densammes „Sir Charles Grandison“ (1754).

⁷Jfr Chateaubriand: „Om jag vore nog dåraktig att ännu tro på lyckan, skulle jag söka den i vanan.“

32

Om också vanan alltså borde
hos henne jaga ledsnan bort,
blev det än bättre, då hon gjorde
en upptäckt av förträfflig sort.
Mitt upp i husliga förtreten
hon hade funnit hemligheten,
hur lätt och fint en hustru kan
behärska helt sin äkta man:
hon tillsåg noga matens lagning,
svampsaltning jämte annat kok,
hon klippte hår,⁸ hon förde bok,
tog varje lördagskväll en tvagning
och slog sitt tjänstefolk bastant
— allt var för mannen obekant.

s. 48

33

I blod sitt namn med vers i fina
väninnors „Album“ skrev hon nått.
Praskovja kallades Polina⁹
av frun, som gnällde i falsett.
Trångt knäppte hon korsettens hyska,
och hederliga N på ryska
som franska „äng“ hon talte ut.
Men snart tog härligheten slut:
korsetten, album och Polina
med mera sådant glömdes bort,
och pigan hette inom kort
Akulka, inte mer Celina.
Till sist tog husfrun själv till nål
att stoppa morgonrockens håll.

⁸På sina livegna, som skulle bli rekryter och därigenom lättare kunna igenkännas och infångas, om de försökte rymma. Ett motstycke till Larins energiska hustru var i den ryska kulturhistorien t. ex. Ivan Turgenevs mor.

⁹Förryskad form av det franska Pauline.

34

Men hennes man, som tilltro hade
till henne, gick sin egen stråt,
i hennes sysslor sig ej lade
och själv i nattrock drack och åt.
Så deras dagar lugnt förgingo,
och sällan de av grannar fingo
ett oförmodat kvällsbesök,
som avlopp utan särskilt stök.
Med tröga frågorna och svaren,
med snack om nästan, tvungna skratt
fördrives tiden, till dess att
ung Olga hämtar samovaren.
Så ätes kvällsvard. Fort till sängs
man reser hem, och portens stängs.

s. 49

35

För fädrens gamla goda seder
man då ej ännu avsmak fått.
I fastlagsveckan man tillreder
pannkakor, gräddade i flott.
Två gånger årligen man fastar,
i karusell och gunga kastar
sig hejdlöst, och där sjungs i flock
och dansas över sten och stock.
På första söndan Trinitatis
till ottesång man sig beger;
när solen uppgår, tårar tre
man gjuter. Kvas¹⁰ består då gratis,
och sen på herrgårn firas fest,
som rikt undfägnar bjuden gäst.

¹⁰Rysk nationaldryck, särskilt på bondlandet, beredd av malt, rågmjöl, rödbetor m. fl. ingredienser.

36

Vid den idylliskt lugna härden
flöt livet hän för dessa två,
tills gubben togs ur denna världen
att livsens sköna krona få.
Han dog just före table-d'hôten,
av sina grannar djupt begråten
samt sörjd av barn och troget viv.
Högst oförvitlig i sitt liv,
han varit en beskedlig barin.¹¹
Där stoftet lagts på kyrkogård,
står ännu kvar en minnesvård:
*„Härunder vilar Dmitrij Larin,
en brigadir¹² och Herrans träl,
som funnit frid för syndig själ.“*

s. 50

37

När Lenskij lämnat vandringsstaven
och kommit hem från utländsk färd,
var han ej sen att gå till graven
och ägna mullen suckars gård.
Stor var den sorg, som grep hans hjärta.
*„Poor Yorrick!¹³ — brast han ut i smärta —
Han mig i sina armar höll.
Hur lysande mig föreföll
den otjakovska krigsmedaljen!¹⁴
Det ofta lekte i hans sinn,
att Olga skulle bliva min. . .“*
Vid tanken just på den detaljen
Vladimir lindrade sitt kval

¹¹Förkortning av *bojarin* som beteckning för husbonde.

¹²Franska *brigadier*, en militärisk rang mellan generalmajor och överste. Den inrättades av Peter den store, men avskaffades av Paul I.

¹³Hamlets bekanta utrop på kyrkogården i femte akten.

¹⁴Med anledning av att fästningen Otjakov stormades av Potemkin år 1790.

med en elegisk madrigal.

38

Vladimir även gravskrift ristat
åt andra kära: mor och far
han också genom döden mistat.
Försynen visligt fogat har,
att släkten komma, släkten svinna
och spårlöst som i sand förrinna.
Som agnar sig för vinden strö,
de födas, växa upp och dö.
Så ock vår tid ungdomligt träder
på vädjobanan upp till strid;
vi ävlas här en liten tid
och tränga undan våra fäder,
tills våra ättlingar en gång
oss göra denna värld för trång.

s. 51

39

Men må vi under tiden, vänner,
berusa oss av livets fröjd,
fastän dess intighet jag känner
och är för njutning föga böjd.
Falsk har jag funnit hoppets fågring,
men ändå, ändå som en hägring
i fjärran vinkar mig den tröst,
att jag kan se i livets höst
tillbaks på livet utan ånger.
Jag skriver ej att få beröm,
och ändå är min bästa dröm,
att av mitt liv, av mina sånger
en enda ton skall finnas kvar
att vittna, vem och vad jag var.

Kanhända skall en gång man minnas
min dikt, om också ej mig själv.
Kanhända skall ett hjärta finnas,
som räddar den från glömskans älv.
Kanhända — hoppet tror ju gärna —
skall någon gång en fager tärna
se på min bild med pietet
och viska: Ja, han var poet!
Jag tack på förhand därför bringar
åt den, som lyssnat någon gång
till dessa aoniders¹⁵ sång,

s. 52

¹⁵*Aonidy* kallades en vitter kalender, varav tre delar 1796–99 utgavs av Karamzin med bidrag av Derzjavin, Dmitriev, Cheraskov m. fl.

TREDJE SÅNGEN.

„Elle étoit fille, elle étoit amoureuse.“ s. 53
Malfilatre.

1

„Vladimir, vill du redan fara
så snart?“ — „Ja, hem jag genast vill.“ —
„Gott, som du önskar. Säg mig bara,
var du om kvällen håller till?“ —
„Hos Larins.“ — „Det är knappast troligt.
Kan det i längden vara roligt
att hänga varje afton där?“ —
„Ja, den familjen är mig kär.“ —
„Aha, nu fann du rätta ordet.
Det är en rysk familj — ej sant? —
med vilken du är smått bekant,
och som dig gärna ser vid bordet,
och där det pratas jämt om lin,
om regn och solsken, får och svin.“

2

„Familjen enkel är, men hygglig. . .“
„Prosaisk, Vladimir, menar du. . .“
„Ack, vet du, nästan vederstygglig
är mig den fina världen nu.

Nej, tacka vet jag. . . “ — „Samma visa!
Nej, himlen vill jag nådigt prisa
för att jag inte har din smak.
Men svara, Lenskij, på en sak:
Om det går för sig, gärna för jag
med dig att se den Phyllis, som
så ofta du har rimmat om
och suckat för.“ — „Du skämtar, tror jag.“
„Nej, får jag?“ — „Ja, av hjärtans grund.“
„Och när blir resan?“ — „Strax på stund.“

s. 54

3

„Så låt oss fara!“
Länge dröjde
det icke, förrn de nått sitt mål.
Undfägnaden i sanning röjde
en gästfrihet, som ej var snål.
Där fanns det allehanda rätter
på fat och sylter på assietter,
och på ett litet bord stod krus
med ett slags hemgjort lingonbrus.
Nyfikenheten plägar smitta
också på landet: vid var knut
sin näsa stucko flickor ut
att på den nye grannen titta.
På gårn man övade kritik
av hästarna med gälla skrik.¹

4

De åter hästarna bestego
och redo pilsnabbt hem, de två,
och eftersom de icke tego,
i smyg vi kunna höra på.

¹De sex sista raderna ha kompletterats genom skaldens efterlämnade papper.

„Jag tror, du gäspar, då Tatiana. . .“
„Åh, det var bara gammal vana,
Vladimir.“ — „Var det tråkigt där?“ —
„Ja visst! Men skynda på, ty här
är mörkt och stigarna bli skumma,
jag sådant sällskap helst vill fly,
och som du vet, är varje by
banal. Frun var en enkel gumma,
för resten hygglig nog. Men hin
må dricka hennes lingonvin!“

s. 55

5

„Men, Lenskij, säg, vem var Tatiana?“ —
„Jo, det var hon, som allvarsam
och lika dyster som Svjetlana²
kom in och gick till fönstret fram.“ —
„Du tycker inte om den äldre?“ —
„Hur så?“ — „Jag toge henne hellre,
ifall jag vore skald som du.
Men Olga — hu, en sådan fru!
Som en Van Dyks madonna, pjåkigt
är lika rosenröd och trind
som månens, där han blänger tråkigt.“
Vladimir härpå svarte torrt,
och snart dog deras samtal bort.

6

Snart hette det: Onegin gjorde
visiter under Larins tak,
och när malicen det försporde,
det blev en högst betänklig sak.
Den vreds och vändes gånger hundra;

²I en av den tyska „Lenore“-diktningen påverkad ballad med samma namn av den ryske skalden Zjukovskij.

i smyg begynte man att undra
och tissla, tassla med varann:
Har Tanja fått en fästeman?
Så spreds det ut på ryktets vingar,
att bröllopet beslutat var
allt re'n, och att vårt unga par
blott väntade förlovningsringar.
Men Lenskijs giftermål — ja, det
var redan blottad hemlighet.

s. 56

7

Gehör Tatiana icke skänkte
åt detta skvaller, men i blyg
förvirring hon dock stundom tänkte
på den där främlingen i smyg.
Så vart i hennes hjärta ljusning;
det vaknade till livsberusning,
liksom när fröet spirar opp
i sol och vår till grodd och knopp.
Re'n länge tård av dunkel längtan
och ensamhetens stumma kval,
hon följde hjärtats fria val
och sökte målet för sin trängtan.
Av ängsligt bidande hon brann:
Tänk, om det ändå vore *han!*

8

Snart var också den stunden inne,
då hon fick klarhet: det *är* han!
Om dagen slutet i sitt sinne,
i nattens dröm på ingen ann
hon tänkte. Underbart betagen,
hon kände sig till honom dragen
av obetvinglig makt alltjämt.

Än mera liknöjd för allt skämt
hon blev bland forna lekkamrater,
för moderns blick, för tjänstehjon,
och nästan trumpen hennes ton
mot socknens pösiga magnater,
som, för att göra pinan kort,
från Larins foro skyndsamt bort.

9

s. 57

Med dubbelt nit och varmt intresse
hon njöt av sin romanlektyr.
Nu var hon riktigt i sitt esse,
ty dessa kärleksäventyr,
som kommo kinderna att glöda,
förmådde åter pånyttföda
Julies bedårande Wollmar,³
Malek-Adhel och de Linard,⁴
ung Werther — han som led så gruvligt! —
samt den berömde Grandison,
som vi ej kunnat somna från —
ja, allt var henne lika ljuvligt
och kärt, ty hon hos varje man
en likhet med Onegin fann.

10

Ur böcker riklig näring sög hon
för exalterad fantasi,
och mången sommarafton smög hon
med sin „Delphine“, „Clarisse“, „Julie“⁵

³I Rousseaus roman, „Julie ou la nouvelle Heloise“.

⁴Malek-Adhel är den romantiske hjälten i fru Cottins „Mathilde ou Mémoires, tirées de l'histoire des croisades“ (Paris 1805, sv. övers. 1826). — Gustave de Linard figurerar i baronessan Krüdeners sentimentala roman „Valérie“ (1802).

⁵„Delphine“ heter en roman av m:me de Staël, „Clarisse“ är hjältinnan i Richardsons „Clarissa Harlowe“ (i fransk övers.).

allen till skogens djupa gömma
att där få svärma fritt och drömma,
ge upprörd känsla hejdlöst lopp,
själv rov för ängslan, mängd med hopp.
Den sorg, som andras bröst förtärde,
hon tog till förebild och skrev
i andanom ett kärleksbrev,
som utantill hon snart sig lärde,
till honom, som i minsta mån
dock ej var någon Grandison.

s. 58

11

Poeter av den gamla tonen
helst sågo, som man nogsammt vet,
uti den handlande personen
ett mönster av fullkomlighet,
ty hjälten, vilken dukar under
för onskans makt och lömska funder,
blev skildrad som en rik natur
med snillrik själ och skön figur.
I strävandet till idealen
den ädles hjärta slog av mod
och lust att offra liv och blod.
Och ständigt slöt det med moralen,
att blodigt straff är brottets lön,
men dygdens krona evigt skön.

12

Helt annat är nu mänskovärdet,
och god moral en sällsynt gäst,
ty brott och last — just sådant är det,
som man i konsten älskar mest.
Tack vare våra ädla briter,
var ungmö, som vill anses vitter,

ej svärmar för en ann lektyr
än den excentriska „Vampyr“,
„Melmoth“, bland hjältar ej den siste,
den underlige „Jean Sbogar“,
„Juif errant“ och vild „Korsar“.⁶
Ett hopplöst vemod Byron visste
att snillrikt dölja med en flik
av egoism och romantik.

s. 59

13

Jag härmed velat säga bara,
att jag kanske på himlens bud
bör sluta upp poet att vara
och giva sångmön annan skrud.
Från Febi höga rymd min kosa
jag sänka vill till nykter prosa,
så att på hederligt maner
romanens slut sig lyckligt ter.
Ej vart mig av försynen givet
att skildra laster, skräck och brott;
min uppgift är helt enkelt blott
att återge familjelivet
på Rysslands jord i lantlig fred
och gamla goda tidens sed.

14

I minnet vill jag mig försätta
tillbaks till fädrens enkla dar.
Om barnens lek jag vill berätta

⁶„The Vampire“ är, enligt en not i de ryska Pusjkinupplagorna, en berättelse, som falskeligen tillskrivits lord Byron. Denna tryckskrift är övers. obekant. „Melmoth“ heter en skräckroman av irländaren Maturin (1820). „Jean Sbogar“ är hjälten i en rövarroman av Charles Nodier (1818), „Korsaren“, den bekanta dikten av Byron. — „Le Juif errant“ (Den vandrande juden), Eugène Sues roman, utkom som bekant först 1845. Här föreligger troligen någon populär bearbetning av detta omtyckta stoff.

vid lind så åldrig, bäck så klar;
om kärlek, gäckad utan skoning,
om avsked, tårar och försoning,
så åter tvister, och till slut
med vigsel löses denna knut.
Med skaldens pensel jag förgyller
de minnesvärda ögonblick,
då vid den skönas fot jag fick
ge hjärtats känslor luft — idyller,
som voro mig så kära *då*,
men som jag nu har tröttnat på.

15

s. 60

Tatiana, älskade Tatiana!
Jag många tårar fällt med dig
för att Onegins vilda bana
sig måste korsa med din stig.
Det blir din död. Men dessförinnan
skall du, den trånsjukt ömma kvinnan,
förblindad av ditt hopp, ändå
av salighet en försmak få.
Passionens giftpokal du tömmer,
och hänförd av ditt kärleksrus
du om en framtid, idel ljus,
med honom — endast honom — drömmar.
Förförarns ödesdiga bild
skall ingenstädes från dig bli skild.

16

Förtärd av längtans kval, hon vankar
i parken kring. Av tårar skymd
är svärmisk blick, och hennes tankar
förirra sig till okänd rymd.
Tungt häves hennes barm, och kinden

svagt färgas röd av aftonvinden.
Tyst lyssnar hon till hjärtats slag.
In bryter natten. Bland millioner
av stjärnor över himlens rund
går månen upp; i dimmig lund
förmimmas näktergalens toner.
Tatiana smyger, nästan rädd
för mörkret, till sin ammas⁷ bädd.

17

s. 61

„Det är så kvavt. Jag kan ej sova.
Men öppna fönstret, är du snäll.“ —
„Mår du ej bra?“ — „Jo, tack! Men lova
mig en historia nu i kväll.“ —
„Ack, Tanja, det har nu en ände.
Av sagor, som förut jag kände
om jungfrur och om stygga troll,
har jag nu föga i behåll.
Ty minnet är ej nu detsamma
som fordom, och för resten har
jag svårt på mina gamla dar
att tänka redigt.“ — „Kära amma,
berätta för mig, hur och när
det var, då du en gång var kär!“

18

„Jo, vackert, Tanja! Då för tiden
var inte alls om kärlek tal.
Av svärmor inte illa liden,

⁷Amman spelar en ganska viktig roll både i det ryska familjelivet och i den ryska litteraturen. Pusjkins egen amma, Arina Rodionovna, en gammal trotjänarinna, som dog vid 70 års ålder, tillbragte några somrar på godset Michajlovskoje (guv. Pskov), där Pusjkin skrev några sånger av „Onegin“. Skalden har förevigat hennes minne i ett par dikter och läste gärna upp sina verser för henne.

jag hade intet annat val.“ —
„Men varför lät du honom gilja?“ —
„Jo, ser du, det var himlens vilja.
Min Vanja⁸ knappt ur barnskor gått,
och jag var tretton vårar blott.
Två veckor bönemännen rände
till släktingarna kring, och far
gav jakande omsider svar.
Jag bittert grät i mitt elände.
Min fläta löstes upp med gråt,⁹
och så blev sång och kyrkoståt.

19

s. 62

„Jag nöddes gå i tjänst hos andra.
Men, Tanja, du hör inte på. . . “
„Jag lider. . . Du mig ej får klandra. . .
och ingen kan min sorg förstå.
Jag färdig är att bara gråta.“ —
„Ack, kära barn, ej tårar båta.
Men du, min store, milde Gud!
Du är visst sjuk. Jag skickar bud
till prästen efter heligt vatten.
Du yrar. . . “ — „Sjuk jag inte är,
nej, kära amma, jag är. . . kär. . . “
„Vad får jag höra, hjärteskatten! . . . “
Och ammans skrumpna hand åt mön
gav korsets tecken under bön.

20

„Jag älskar. . . älskar. . . “ hördes åter

⁸Smeknamn för Ivan.

⁹Kvällen före bröllopsdagen („*Nakanunje*“) samlas brudens väninnor i hennes hem för att under avskedssånger lösa hennes hårflåtor och lägga upp dem under en silkesduk. Att detta skedde „under gråt“, kommer sig därav, att bröllopet enligt den gamla uppfattningen var ett brudrov („brud-lopp“), varvid fästmannen uppträdde som rövare eller köpare.

Tatianas viskning. — „Hjärtanskär,
du är ju riktigt sjuk, du gråter. . . “
„Låt mig få vara! . . . Kär jag är.“
Den bleka månens strålar smeka
med dyster glans Tatianas bleka,
förgrämda drag och lösta hår
och blick, som fuktas av en tår.
Med grånad hjässa, höljd i brokig
schalett och svept i underkjol,
den gamla våndas på en stol,
som om hon rent av blivit tokig —
i nattens frid en sällsam scen,
belyst av månens trolska sken.

21

Tatiana svärmiskt blickar sände
i månbelysta rymden ut
och plötsligt sig till amman vände:
„Nu har jag fattat mitt beslut.
Ge mig ett pappersark och penna!
Jag skriftligt måste ge till känna
en viktig sak.“ — Hon blev allen.
Allt var så tyst. Vid månens sken,
med hand, vars puls av oro brände,
besinningslöst hon hastigt skrev
till Eugen ett eldigt brev,
vari sin kärlek hon bekände.
I omslag lades brevet in.
Tatiana, vad har du i sinn?

s. 63

22

Ho hjälper mig att lösa knuten?
jag kände mången fager mö,
som varit otillgänglig, sluten

och ren, men också kall som snö.
Jag dessa kvinnors dygder fattar
och deras fina later skattar,
men har för dem en skygg respekt.
Vid denna syn blir jag förskräckt,
ty deras ögonbryn förklara
en inskrift på beryktad port:¹⁰
„Den, som beträder denna ort,
för alltid låte hoppet fara!“ —
Kanhända du vid Nevas strand
har träffat slika mör ibland?

23

Bland dessa kvinnofinxers skara
fanns också mångt exemplar,
som dock av slug beräkning bara
så otillgänglig skenbart var.
Ty ej den spotska ger sig förr än
den stackars gossen skräms på dörren
av hennes kalla, hårda sätt.
Men sedan börjar hon kokett
att åter sätta agn på kroken
med ögonkast och fagert snack,
med söta „o!“ och ömma „ack!“.
Och han, den älskogskranke token,
på nytt förbländad — det är klart —
i fina nätet sprattlar snart.

s. 64

24

Jag ingalunda dömer illa
Tatiana därför, att naiv
hon byggde än på hoppets villa
och trodde på sitt känsloliv;

¹⁰„Inferno“ hos Dante: „Lasciate ogni speranza voi ch'entrate!“

för att hon utan minsta aning
om svek blott lydde hjärtats maning.
Vad låg det väl för ont däri,
att hon med livlig fantasi
begåvad blivit av naturen
och med en känslig, lättörd själ,
som halvkvävd tråkades ihjäl,
en fågel, stängd i trånga buren?
Den, som är själv i allo ren,
på henne kaste första sten!

25

Det är, som känt, koketter vana
att slugt maskera sin person.
Men sådan var ej vår Tatiana:
hon uppgick helt i sin passion.
Hon tänkte icke: jag vill dröja
och värdet av min gunst förhöja
och reta älskarens aptit
med hopp och tvivel. Bit för bit
den arme bliver söndersargad.
Så svalnar hon, och slutligt i
hans hjärta väckes jalousi,
tills han, på denna lek förargad,
omsider önskar för allt pris
att slippa detta paradiset.

s. 65

26

Att läsarns möda underlätta
vid studiet av hennes brev,
jag måste rent av översätta,

vad Tanja till Onegin skrev.¹¹
Ty hon — en högst fatal dilemma! —
var icke synnerligen hemma
i ryska språkets skrift och tal;
hon såg ej i en rysk journal
och skrev ej annat än fransyska.
Det modet var på denna tid
och — kommer ingen annan vid.
Ja, hittills har vår stolta ryska
just icke lämpat sig ännu
för posttrafik och billets-doux.

27

Att ryskor läsa ryska — pjoller!
De ha ej lärt det minsta grand.
Tänk er nu blott en dam, som håller
„Blagonamjerenny“¹² i hand!
Så kommer turn till er, poeter!
Jag blottar edra hemligheter.
Hur är det med er granna vers,
som kostat er så svettig pers?
Ni skryter gudbevars beständigt
med edra ryska rim. Bekänn,
att nakna sanningen är den;
ni skriver ryska platt eländigt,
så att till slut man knappast vet
er rätta nationalitet.

s. 66

28

Gud, låt mig ej förståndet tappa,

¹¹Det må framhållas, att Tatianas utomordentligt vackra brev till Onegin i sin romantiskt-sentimentala stil verkligen erbjuder många likheter med kärlekskorrespondensen i Rousseaus „Julie“.

¹²En ganska oförarglig och okritisk tidskrift, som 1818–26 utgavs av den talanglöse A. E. Izmajlov.

om jag blir nödd till en debatt
med gymnasister uti kappa
och akademici i hatt!¹³
Som röda läppar utan löje,
bereder ryskan mig ej nöje,
om språket rensat är från fel
och stilen alltför glatt och stel.
Snart kanske ock den tiden stundar,
då lärda damer med metrik
och omarbetad grammatik
oss lära sitta, gamla hundar.
Men jag — jag finner mig ej i
ett sådant nyhetsmaker.

29

Det språk mig, rent ut sagt, behagar,
som är en smula inkorrekt,
och fast jag stundom mot dess lagar
försyndar mig, jag tillstår fräckt,
att inga kval mig därför tära.
Mig äro gallicismer kära
som ungdomstidens vilda smek,
som Bogdanovitj' strängalek.¹⁴
Men vare det nog sagt om detta!
Hur är det med min skönas brev?
Jag lovade, att vad hon skrev
till punkt och pricka översätta.
Men ack — Parny¹⁵ i våra dar
just icke mycken anklång har.

s. 67

¹³Ordagrant: „Om jag på en bal eller vid avskedet på en trappa stöter på en seminarist i gul schal eller en akademiker i kapott.“

¹⁴*Ippolit Fedorovitj Bogdanovitj* (1743–1803) författade den folkligt romantiska epopén „*Du-sjenka*“ („Själen“), en i pseudoklassisk stil hållen omarbetning av den gamla sagan om Amor och Psyche.

¹⁵Av denne franske skald påverkades Pusjkin ej obetydligt i sin tidigaste diktning.

30

Du, „Gästbudens“ sångarsnille!¹⁶
Ifall du vore hos mig än,
en blygsam bön jag rikta ville
till dig, min dyre, ädle vän,
att med din lyras underbara
och veka strängaspel förklara
Tatianas otydbara ord.
Var dväljes du i höga nord?
Kom hit att skaldens pris förtjäna!
Men nej, du fjärran från mig drog
till Finlands skär. I ödslig skog
du irrar dyster kring allena,
och ekot av min sorgsna ton
ej når till dig på finska mot.

31

I minnets helgonskrin jag sluter
Tatianas kärleksbrev och än
i dag med sällsamt vemod njuter
att läsa om och om igen
de enkla ord, som mäktigt välla
ur hennes varma hjärtas källa.
Ho lärde henne denna sång,
så blyg och dock på samma gång
så dårande och passionerad?
Det mig en olöst gåta är.
Jag kan blott återgiva här
en vrångbild, ömkligt imiterad,
som Webers „Friskytt“, stundom spelt
av dåliga elever stelt.

s. 68

¹⁶ *Jevgenij Baratynskij* (1800–44), en originell, av Pusjkin högt skattad skald, författade en elegi „Piry“ („Gästbudens“), vari han erinrar sig vännerna i Petersburg och Moskva och särskilt nämner Pusjkin. Han blev för en lindrigare förseelse förflyttad som garnisonsofficer till Finland, varpå det syftas i samma strof.

Tatianas brev till Onegin.

Till Eder detta brev jag skriver...
O, Gud, vad har jag gjort och sagt?...
Kanske än mer jag straffad bliver
med ert befogade förakt.
Dock hoppet mig ej övergiver:
o, skänk mig i min grymma lott
en enda suck av ömkan blott!

Jag gärna velat Er bespara
bekännelsen, och ej min skam
så ohöjlt trätt i dagen fram,
om jag förvissad kunnat vara,
att Ni oss ville hälsa på
en dag i veckan eller två,
att få i smyg en blick Er skänka,
att lyssna stum till eders röst
och sedan få — o, ljuva tröst! —
på Eder, endast Eder tänka...
Ni, som är fin och bildad mer
än alla andra, icke trives
hos oss på landet, och för Er
bland enkelt folk ej nöje gives...
Vem har till denna vrå Er sänt?
Ack, fåfängt är det nu att fråga.
Jag annars ej en gnista känt
av denna starka kärlekslåga,
min högsta fröjd, min största plåga.
Vid detta lag i annat fall
jag anbud visat ej tillbaka
kanske att bli en annans maka
och stilla fyllt en husmors kall...

En annans?... Nej, vad än man bjöde,
jag ingen annan älska kan.
Ty så beslutat är mitt öde,

s. 69

att du — du är min rätte man.
Av himlens nåd den bästa gåvan
var den, då jag fick skåda dig.
Jag vet, du är mig sänd från ovan,
och till min död du följer mig.
Ja, förrän jag dig knappast kände,
du var mig lika kär ändå.
I drömmen dig jag hörde på,
ini min själ din blick sig brände
och sedan dess ej mer försvann.
Vad livet äger bäst och renast
jag njöt, och när jag såg dig, genast
mitt hjärta sade: det är *han!*
Du är den enda, är den rätta;
du följde, när på enslig stråt
jag gick att arma likar mätta,
och när jag stundom måste lätta
mitt bröst med bön och stilla gråt.
Du alltid var mig lika nära.
Hos dig, du älskade och kära,
mitt sjuka hjärta sökte ro.
Hur mången enslig nattlig timma
jag tyckte mig din röst förnimma,
som viskade om hopp och tro! . . .

Säg, är du ljusa änglars like?
Är hit du sänd från mörksens rike?
O, skingra mina tvivels kval!
Kanhända allt är irrbloss bara,
bedrägligt allt ditt fagra tal,
som bringar hjärtats frid i fara.
Dock — härom jag mig icke bryr.
Jag i din nåd mig innesluter,
och gråtande till dig jag flyr
med bön, att du mig ej förskjuter.
O, tänk dig blott: jag ensam går
min väg i livet. All den pina,
jag känner, ingen alls förstår,

s. 70

och ensam måste jag förtvina.
Jag väntar dig. En blick från dig
är nog att hoppets stråle tända.
I annat fall — förakta mig!
Gör på min vackra dröm en ända!

Jag slutar nu mitt hjärtas bikt.
Jag har ej mod att läsa genom
mitt brev och blygs för att jag tiggat
av Er... men allt är rent dem renom.

32

Tatiana många tårar gjuter
och kan ej hålla handen still,
tills hon omsider brevet sluter
med rosenfärgat vaxsigill.
Sitt lilla huvud ned hon sänker
mot halvskyld barm, vars vithet blänker
i kapp med linnets färg så ren.
Men se, på himlen månens sken
alltmer har bleknat. Dagen bräcker,
och nattens dimmor skingras snart.
I dalen skimrar bäcken klart,
och herdens vallhorn nejden väcker.
Men Tanja visste knappast om,
hur natten svann och dagen kom.

s. 71

33

Hon märker ej, hur solen sänder
sin morgonhälsning skär och varm,
och tyst, med sammanknäppta händer,
hon trycker brevet mot sin barm.
Men sakta det på dörren gläntar,
ty Filipevna redan väntar

med frukostbricka, te i kopp.
„Nu, barn, är tid att stiga opp.
Men herre jesses, duva lilla!
Vad ser jag? Är du redan klädd?
Och jag som var så rysligt rädd
att du förkylt dig, mådde illa!
Sund är min tös till själ och kropp,
och kinden som en vallmoknopp.“

34

„Gör mig till viljes, amma lilla. . .“
„Du vet, jag säger aldrig nej.“ —
„Tro inte, att jag handlar illa,
ty ser du. . . ack. . . men vägra ej.“ —
„Du store Gud! Hur är det med dig?“ —
„Jo saken är , jag ville ge dig
ett brev. Din sonson lämnar det
i hemlighet till O. . . du vet,
vår granne. . . Och låt ingen ana,
till vilken och från vem det är!“ —
„Men nu för mycket du begär!
Hur kan jag gissa mig, Tatiana,
hans namn? På grannar är det visst
i dessa trakter ingen brist.“

35

„Nu tycks du inte alls förstå mig. . .“ —
„Ack, kära, jag är vorden grå,
och åldern börjar nu rå på mig.
Förr var det inte svårt förstå,
men nu är jag ur stånd dessvärre
att gissa, vad det är för herre,
du menar. . .“ — „Jo, det är ju *han*,
Onegin, och om det går an,

s. 72

ett brev jag ville honom skicka.“
„Ja, gärna. Jag kan vara stum.
Var inte rädd! Jag är ej dum.
Men åter blir du blek, min flicka!“ —
„Ej farligt! Låt din sonson fort
avlämna brevet vid hans port!“

36

Och solen skred sin jämna bana
och svann. Men intet, intet svar!
Det morgon vart igen. Tatiana
ett rov för kvalfull bidan var.
Besök som vanligt Lenskij gjorde,
och Olgas moder genast sporde:
„Hur är det med er unge vän?
Han tycks ha glömt oss längesen.“
(Härvid blev Tanja högst förlägen.)
„Han lovat komma hit i dag
— blev svaret — men nu fruktar jag,
att han försenats här på vägen.“
Tatiana sänkte då sin blick,
som om sin dom hon höra fick.

37

Nu skymmer det. På bordet blänker
familjens aftonsamovar.
I kannans vatten blad man sänker,
och ångan sig i ringlar drar.
För varje gäst en tekopp ställes,
och Kinas dryck ur kannan hälles
av Olga med beskäftigt spring.
En pojke bjuder grädden kring.
Men drömmande i kvällens timma,
stod Tanja vid en fönsterkarm,

s. 73

lätt tryckande sin läpp så varm
mot fönsterglasets kalla imma,
och trollade på rutan fram
ett *E* och *O* i monogram.

38

Hur hjärtat klappar hårt, hon känner,
och blicken skymmes av en tår.
Ett buller hörs (hur pulsen bränner!) —
det närmar sig. . . Hon skåda får
en skymt av *honom*. Sakta smyger
hon lätt som skuggan ut och flyger
tvärs över gården. Genom grind
hon rusar ut som jagad hind
i parken. Över stock och stenar
hon springer i ett enda sträck
fram genom lund och snår och häck,
och krossande syreners grenar,
törs hon alls icke se sig om,
förrn till en bäck vid ån hon kom.

39

Här sjönk hon andfådd ned. Av smärta
och hemska tvivelsmål förskräckt
hon kände sig. I hennes hjärta
var hoppets glöd dock icke släckt.
Hon ser — av intet blicken störes:
hon lyssnar — intet misstänkt höres.
I trädgårdn syssla pigor med
att plocka frukt från träden ned
och *måste* under tiden sjunga
(ett påbud, som går ut därpå,
att ej förbjudna frukten må
sig söka väg till deras tunga

s. 74

i lönndom — detta är förvisst
en mycket sinnrik, lantlig list!)

Flickornas sång.

„Snälla flickor, fagra mör!
Samlen er i glättig ring!
Vackra tärnor, unga mör!
Dansen lätt och lustigt kring!
Stämnen upp i samfälld kör,
stämnen upp ert hjärtas sång,
på det mången ungersven
till vår ringdans styr sin gång!
Lockas någon gosse hit
och blir upptäckt långt ifrån,
kasten, kära vänner, bär,
hallon, vinbär, körsbär, på'n!
Ja, med röda körsbär vi
jaga honom bort med hån,
att den djärve icke må
lyssna till vårt hjärtas sång,
att han icke störa må
våra lekars glada språng!“

40

Så sjunga de. Tatiana lyssnar
förströdd till denna melodi.
Omsider sista tonen tystnar,
och hon av intet störes i
sin stämning. Huru barmen häves,
hur hjärtat klappar! Dock — förgäves!
Allt kyligare blev det, men
dess högre glödde kinden än.
Så dignar fjäriln sakta neder,
sen sina granna vingar trött
mot hävens kant han sönderstött;

s. 75

så skälver ock i alla leder
en hare, när i skogens snår
han märker lömske jägarns spår.

41

Hon suckar djupt. Men sent omsider
hon upp från bänken långsamt står
och ljudlöst fram mot parken skrider.
Då plötsligen hon skåda får
Eugen. — Som vanligt, kallt och gåtligt
sitt öga höll han oavlåtligt
på henne fäst. Åter opp
mot hennes kinder blodet lopp
så hett. Men vad som hände sedan —
att skildra det jag knappast har
för stunden mod och styrka kvar.
Jag skall förtälja det här nedan.
Jag måste andas fritt och lugnt,
och därför nu jag sätter punkt.

FJÄRDE SÅNGEN.

„Le morale est dans la nature des choses.“ s. 76
Necker.

1

I början av min levnadsbana
jag svärmat för det täcka kön.
Dess dyrkan var min älsklingsvana,
dess leende min bästa lön.
Hur lätt det var för mig att brinna
för en bedårande herdinna,
i vilkens tjusande gestalt
jag ville sammanfatta allt,
som skönast kan vår levnad smycka!
Mig tycktes hennes kärlek då
det säkraste att bygga på,
en oåtkomlig, himmelsk lycka.
Att leva för och hos sin mö
och sen vid hennes fötter dö!

2

Men plötsligt kallnade mitt hjärta.
Jag darrade och tårar göt.
I harm, förtrytelse och smärta
med det förflutna tvärt jag bröt.

Ty hennes eldigt skarpa blickar,
småleenden och röst och nickar —
allt blev nu en förgiftad lek,
förställning, elakhet och svek.
Jag å min sida mig förklädde
också. Min gråt, mitt eget blod
jag girigt sög. Som marmorstod
för mig, Pygmalion, hon trädde —
en kall staty, ej ännu väckt
till liv av konstnärns andedräkt.

s. 77

3

Jag borde kanske här berätta
om gamla kärleksäventyr:
Temida, Dafne och Lileta.¹
Ack, denna drömvärld från mig flyr.
En enda fanns dock bland dem alla,
som *min* en gång jag kunnat kalla.
Jag var förälskad. . . Hur och var?
Hur länge? Därpå ges ej svar.
Nu har för resten såret helnat.
Vad som har varit, har förgått,
och huvudsaken är nu blott,
att hjärtat längesen har stelnat.
För kärleken det nu är stängt
och djupt i gravens mörker sänkt.

4

Jag tillstår öppet, att man borde
— vi män — så häpen icke bli,
för att vi oss till offer gjorde
för damernas koketteri.
Ju mer vår lidelse vi röja,

¹Jfr noten till 32:a strofen i 1:a sången.

dess mer de sig däråt förnöja,
och oförlåtligt löjligt är
vårt passionerade begär.
Vi kräva kärleks lön. Vi vilja
ha gengäld för vårt hjärtas ve.
Det är detsamma som att be
om flyktig fjärl eller lilja
om äkta känsla, lika sann
som den, som i vårt hjärta brann.²

s. 78

7

Ju mindre vi för kvinnan svärma,
dess snabbare bli hennes fjät
att sig till oss bedårat närma
och låta fånga sig i nät.
Förut betraktades som styrkan
i kärlek ett slags hjältedyrkan
av lastbarhet och självberöm,
då älskaren var falsk, men öm.
Men denna erotikens lära,
i handling omsatt, varit har
ett tidsfördriv i farfars dar
för gamla apor. Lovelace's ära
är gammalmodig och ur bruk,
som röda klackar och peruk.

8

Att hyckla — tråkigt är i längden,
att jämt upprepa samma sak,
att endast gilla det, som mängden

²De fyra första stroforna hava återfunnits i skaldens efterlämnade papper. Ehuru av föga konstnärligt värde, äro de dock betecknande för Pusjkins andliga utveckling och syn på kärleken. — Stroforna 5 och 6 saknas spårlöst.

behagar kalla vet och smak,
att ständigt samma fraser höra
och samma meningsbyten föra
om ämnen, vilkas riktighet
en trettonårig flicka vet.
Jag ur humöret genast faller,
när det i sällskap bliver tal
om någon familjär skandal,
och jag har ledsnat på allt skvaller
om brev, förlovningsringar, split,
om mödrars sorg och tanter nit.

s. 79

9

Just så numer Onegin tänkte. —
Uti sin ungdomsperiod
han alla skrupler hejdlöst dränkte
i lidelsernas vilda flod.
Av livet bortskämd och beprövad
i älskogsvärv, alltmera dövad
han blev av detta sinnesrus
och av den stora världens brus.
Förströelser han ständigt krävde,
i larm och glam han sökte bot
för själens oavbrutna knot
och med ett skratt sin gäspning kvävde.
Ja, blott på åtta år han vilt
sin levnads bästa gåvor spillt.

10

Än för kurtis han var benägen,
men riktigt kär — det blev han ej,
och aldrig tycktes han förlägen,
ifall han fick ett bleklagt nej.
Kurtis för honom blivit vana;

lugnt gick han fram sin untkarsbana
och mindes knappt den sköna mer,
liksom den gäst, som sig beger
var aftonstund att tiden döda
vid ett whistbord, lika gott med vem,
och sedan lika lugnt far hem
att sova ut från dagens möda,
och då han vaknar, knappast har
en aning, vart härnäst han far.

s. 80

11

Nu ofrivilligt dock han rördes
vid läsningen av hennes brev,
och ständigt tanken återfördes
till vad så oskuldsfullt hon skrev.
Han såg framför sig denna fromma,
men bleka, vemodsfulla blomma;
det var, som om en ljuvligt öm
vision sig tett i syndfri dröm.
Kanhända gamla minnen väcka
hos honom nya känslor opp?
En jungfrus tillitsfulla hopp
han kanske icke nändes gäcka? —
Till parken återgå vi nu
och träffa där de unga tu.

12

Sen stumma de en stund förblivit,
han tystnade omsider bröt:
„Det var ju ni, som brevet skrivit?
Jag det av tonen genast slöt.
Med verklig värme jag försporde
er bikt. Sympatiskt intryck gjorde
det på min egen själ, att ni

så öppen är och fördomsfri.
Till liv det åter känslor tände,
dem jag trott släckta längesen,
och därför vill jag som en vän
förtro er, vad jag innerst kände.
Tag därför också mot min bikt!
Att sedan döma är er plikt.“

13

„Så vida ödet mig förunnat
att njuta hemmets stilla ro,
om jag som far och make kunnat
förskaffa mig ett eget bo;
ifall familjelivets lycka
min korta levnad kunde smycka —
var säker då: åt eder blott
jag bjöd att dela denna lott.
Ja, om det varit annorlunda,
jag skulle sett i detta val
av er mitt forna ideal,
min tröst, när sorgens dagar stunda,
och varit lycklig, försåvitt
ett lyckligt öde varit mitt.“

s. 81

14

„Den trevliga familjehärden
skall ej min framtids fristad bli,
och knappast anser jag mig värd en
gemål, så god och ren som ni.
Tro mig på samvete och heder:
jag skulle endast plågat eder
i längden. Den passion, jag spart
för eder, skulle slockna snart,
och kanske snart ni skulle glömmas

för någon ann. I varje fall
för eder gråt jag bleve kall.
Bland hymens rosor törnen gömmas,
och detta äkta band, som knöts,
en boja bleve, som ej bröts.“

15

„Vad finnes väl i världen värre
än en familj, där hustrun grymt
blir ratad av en trolös herre
och ser av glädje knappt en skymt,
där mannen vresig är och tråkig,
vid dåligt lynne, svartsjuk, bråkig,
fastän han känner med sig, att
hos henne finns en verklig skatt
av dygder? Min natur, Tatiana,
tyvärr är sådan. Då ni skrev
ert öppenhjärtigt varma brev,
ni det helt visst ej kunde ana.
Må ni, som är så god och ung,
ej drabbas av en lott så tung!“

s. 82

16

„En gång och aldrig mer! Ej kommer
tillbaks den ljuva tid, som for. . .
Jag varmt och ärligt tycker om er,
ja — kanske mera än en bror.
Men ni, en ung och svärmisk kvinna,
skall säkerligen ännu finna
den rätte, som er håller kär.
Liksom ett träd, som knoppar bär
och skjuter nya blad om våren,
också för eder förestår
en ny och bättre kärleksvår.

Jag ber er därför: torka tåren!
Jag fullt förstår er fina själ
och vill ert eget, sanna väl.“

17

Onegins tröstegrunder rörde
Tatiana, som det syntes. Stum
och blek hon på hans svada hörde
med blick, som var av tårar skum.
Men när han slutade predika,
han henne armen bjöd, och lika
försagd som förr, med nedsänkt blick,
hon genom parken hemåt gick
invid hans sida. Ingen fann det
besynnerligt, att dessa två
allena så förtroligt gå
så sent på dagen. Ja, på landet
man samma frihet kan sig ta
som i det pösande Moskva.

s. 83

18

Vår hjälte mot Tatiana hade
ju handlat taktfullt — eller hur?
Han härmed ock ådagalade
en mycket känslig, fin natur,
en karaktär av verklig adel,
fast han från onda tungors tadel
— som alla andra — ej gick fri.
Ty lätt det är gudnås att bli
förekätrrad, såsom var man känner,
ej endast av sin ovän, men
kanske än mera av sin vän.
Ett ordspråk är: Från mina vänner
mig himlen skone! För min del

har satsen aldrig slagit fel.

19

Nu kanske någon vill mig svara:
„Så lumpen vänskap det ej ges.“
På detta jag bemärker bara
(ehuru mer i parentes),
att icke finns så grundlöst skvaller,
som ej i *någon* jordmån faller;
ej ett så orättvist förtal
och ej en vits så trivial
om dig, att ej en vän med nöje
kan sprida ut det i en krets,
som på din rygg är jämt till reds
att skaffa sig ett gottköpslöje —
just samma goda vän, som nyss
så varmt dig gav en judaskyss!

s. 84

20

„Men *slakten* är dock sann och trogen?“
Nej, pass och stopp! Med all respekt
jag ger till svar: om hin blott tog'en
— min hela hedervärda släkt!
Se denna svärm av anförvanter,
kusiner, svägerskor och tanter,
som man skall fjäska för och som
man låtsas tycka *rysligt* om!
Bland annat ont det ju är övligt
att dem vid nyår hälsa på
och låta dem per post förstå,
att det oss vore högst bedrövligt,
om de ej komme också hit
att tråka ut oss bit för bit.

21

Nej, tacka vet jag kvinnokönet,
ty kvinnan trofast är — som få,
och hennes kärlek (detta rönet
har ingen undgått!) bygga på
man kan, förstås. Men modets tycken
och flärd i mångahanda stycken
dock kunna varda till besvär,
ty lätt som fjunet kvinnan är.
Så kommer härtill ock, att maken
är tvungen — för sin makas skull —
att leva gränslöst dygdefull.
Och slutet blir på hela saken:
Han tråkas ut; *hon*, stackars barn,
blir åter snärjd i satans garn.

s. 85

22

Var skall man tro och kärlek finna?
Vem är, som ej förställer sig?
Var finns den vän, som ej vill vinna
en fördel med att smickra dig?
Vem söker ej ditt rykte svärta,
och vilken har nog ädelt hjärta
dig i din tysta nöd förstå?
Ack, fruktlöst är att bygga på
fantom och ideal så dumma.
Du över ån har fåfängt gått
att hämta vatten — älska blott
dig själv! Se, det är livets summa
och kvintessens, ty eget jag
är livets viktigaste lag.

23

Det är ej svårt för oss att ana,
vad följdén skulle bliva av
Onegins möte med Tatiana.
Det ännu mera näring gav
åt hennes lidelse och smärta.
Ej ljusning vart för hennes hjärta.
Hon syntes febersjuk och rädd,
och sömnen flydde hennes bädd.
Från kinden hälsans färger veko;
ej glädje mer i ögat log,
och leendet på läppen dog,
som av förklungen sång ett eko,
som arla morgons himlarymd
av mörka stormmoln redans skyumd.

24

Tatiana, dubbelt ensam vorden,
förtärs och vissnar tyst och still;
det var, som om på hela jorden
för henne intet funnes till.
Men grannarna fundersamt blicka
i smyg och viska: „Stackars flicka,
det vore tid, att hon blev fru!...“
Dock nog härom. Jag måste nu
från denna mörka bild mig rycka
och för den goda smakens skull
en tavla måla, som är full
av ömsesidig kärleks lycka.
Men till min Tanja vänder än
min tanke mången gång igen.

s. 86

25

Vladimir blev alltmer bedårad
av Olgas tjugusende behag,
och äntligen på allvar sårad
av kärlekspiln, en vacker dag
tillfångatogs han utav henne.
Än sutto i en vrå de tvenne,
än gingo de i morgonstund
på tu man hand i park och lund.
Och inte är väl det så farligt?
Förvirrad som han var och blyg
han endast vågade i smyg
att kyssa klänningssnibben varligt
— den älskogskranke! — eller ock
att smeka lätt en lösgjord lock.

26

Men stundom läser ock poeten
högt ur en bok av etisk rang,
som håller fram moraliteten
mer kraftigt än Chateaubriand.³
Men kommer han till någon sida,
som tycks mot goda tonen strida,
han plötsligt skiftar färg så bjärt
och stannar i sin läsning tvärt.
Och stundom spela de för resten
ett parti schack, fast han ibland
av distraktion med fumlig hand
mot hennes bonde byter hästen
och oftast icke märker, att
han re'n i nästa drag är matt.

s. 87

³Ordagrant: „en sedelärande roman, vars författare bättre än Chateaubriand känner naturen.“

27

Ifall han stannar hemma, bliver
hans tanke dock hos henne än,
och i sin skissbok ned han skriver
små dikter åt sin hjärtevän.
Han ritat byar till exempel,
en gravsten och Kupidos tempel,
en lyra och två duvor små,
som sväva samman i det blå.
Men på de gula minnesbladen
i hennes bok, där kors och tvärs
väninnor präntat mången vers
med förnamn hela långa raden,
sitt namn han blygsamt skriver ned
plus ett poem — på vanlig sed.

28

Säg öppet, har ni nånsin skådat
en lantlig frökens „Minnesblad“,
där *evig* tro och vänskap knådat
ihop av rim så mången rad?
Man stilen inte just kan rosa.
Nog går det an med deras prosa,
men himmel, deras poesi
finns ej den minsta mening i.
På första sidan står det tydligt:
„*Qu'écritez-vous sur ces tablettes?*“
och under: „*t. à v. Anette*“.
Men på den sista mycket prydligt:
„Glöm aldrig, aldrig bort, att den,
som skrivit detta, är en vän.“

s. 88

29

Här möter bilden av en blomma
en ros, två hjärtan, facklors brand
och en mängd eder, rysligt fromma,
om *kärlek intill gravens rand*.
Där har en skald i epåletter
hopsvarvat några små sonetter.
Ja, just i slika „Minnesblad“
jag också vore mycket glad
att skriva få. Ej löptes fara
att, som nu sker, förkättrad bli,
om versen vore alltför fri,
och då jag kunde säker vara,
att man så strängt till doms ej gick,
ifall jag vore mindre kvick.

30

Men alla dessa folianter,
som ur bibliotekens damm
så flinkt från skilda håll och kanter
av små skribenter plockas fram! —
I, som av Baratynskij⁴ lånat
blott pennan och på stickeln rånat
Tolstoj⁵ — må blixten falla ner
från himlens höjd och krossa er!
Ifall en dam i modekläder
mig sin in-quarto ägna vill,
av harm och skräck jag spritter till.
Ett spetsigt epigram jag kväder,
och damen får som svar på tal
av mig en liten madrigal.

s. 89

⁴Jfr 30:de strofen i III sången.

⁵Greve *Fedor Petrovitj Tolstoj* (1783–1873), en framstående skulptör och medaljgravör, vice president i ryska konstakademin.

31

Men Lenskij skrev ej madrigaler
för Olga med sarkastisk ton;
det blev fastmera pastoraler
av äkta, djup inspiration.
Var småsak, som han varsebliver
hos Olga, noggrant han beskriver,
och klart som en idyllisk älv
i sången tecknar han sig själv.
Så ock Jazykov⁶ eldigt kväder
sitt hjärtas dikt, på känslor rik
och full av svärmisk erotik,
och genom dessa sånger träder
för våra ögon fram en bild
av skaldens egen levnad vild.

32

Men den bemästrande kritiken
vill icke längre veta av
den melankoliska lyriken⁷
och ställer upp helt nya krav:
„Kan du ej sluta upp att gråta
och gnälla jämt? Det kan ej båta
att sörja blott en tid, som flytt?
Nej, sjung, min vän, om något nytt!“
Ja väl! Det låter inte illa.
Men att i dikt bli andras tolk
för äventyr med svärd och dolk⁸
är dock att tiden gagnlöst spilla.

s. 90

⁶*Nikolaj Jazykov* (1803–46), en begåvad, men tidigt förfallen skald i slavofil anda. Pusjkin gjorde hans personliga bekantskap på Michajlovskoje, ty Jazykov bodde då och då på det närliggande godset Trigoroskoje hos familjen Wulf, med vilken Pusjkin på mödernet var befryndad.

⁷Syftar närmast på en uppsats „Om riktningarna för vår poesi, särskilt den lyriska“ i tidskriften „Mnemozina“ (1824), vars anonyma författare klandrade Pusjkin för hans elegier och framhöll odediktningens företräde.

⁸Torde väl närmast syfta på rövarromanen och byronismen.

Den smaken kommer ej igen.
„Nå, skriv då oden, käre vän!“

33

„I den förflutna perioden
poeterna omkring sig strött
en massa respektabla oden,
på vilka man dock snart blev trött.“⁹
Jag medger det. Förutan törne
finns inga rosor; men tillförne
var dock lyrikens helgedom
ej fullt så ömklig och så tom
som nu. Mig Herren nådigt skone
från vår moderna estetik
med dess banala retorik!
Nej, fast jag står uti trone,
att god är varje äkta sak.
Vart skede har sin egen smak.

34

Vladimir skulle säkert gärna
ha skrivit oden ock med kläm,
om han ej vetat, att hans tärna
ej hade lust att läsa dem.
Men väl det hände några gånger,
att han i enrum kärlekssånger
och näpna småvers läsa fick
för henne högt med tårfylld blick.
Ej högre lön poeten skattar
än den att för sitt ideal
få läsa högt med eldigt tal
de verser, som han själv författar.

s. 91

⁹Här nämnes i originalet den av poeten *Dmitriev* (d 1837) författade satiren *Tjuzjoj tolk* („Den främmande skaldeskolan“), vars udd är riktad mot den braskande odediktningen.

Ja, ljuvt det är, om hon också
just inte hör så noga på.

35

Men frukten av min skaldeflamma
och mina svärmerier — den
jag blott får läsa för min amma,¹⁰
min barn- och ungdoms bästa vän.
Blott på kalas hos dumma grannar,
då allt förnuftigt samtal stannar,
jag stundom ej kan låta bli
att läsa högt en tragedi.
Till samma resultat det länder,
som när jag roar mig ibland
att deklamera vid en strand
min sångmös verk för gäss och änder;
de kackla, klappa; inom kort
min sång har skrämt dem alla bort.

36

Jag därför ej förhastat dömer¹¹
min nästa. . . Uti skogig trakt
en skytt all poesi förglömmar
och ger på spända hanen akt.
Min smak är säkert icke andras,
och deras vurm må icke klandras.
En älskar jakt av skilda slag,
en annan poesi som jag.
En flugorna med smälla dödar,
en tycker allra mest om krig,
en ann med statskonst roar sig,
och en med skriveri sig mödar.

s. 90

¹⁰Jfr noten till 16:e strofen i III sången.

¹¹Denna strof är hämtad ur Pusjkins efterlämnade papper.

En dricker vin. . . Ja, lust och smak
är vars och ens privata sak.

37

Men bort med dylika idéer!
Var håller nu Onegin hus?
Om ni en stund till tåls vill ge er,
jag sprida skall i saken ljus.
Som eremiten i sin grotta
han levde: senast klockan åtta
var sommarmorgon upp han stod
och tog ett bad i kylig flod.
Liksom Gulnars poet så tapper,
med simning klöv han sin Bospor,¹²
därpå han sög sin kaffetår
och läste i ett tidningspapper.
Först nu han klädde sig. Hans dräkt
gör kanske läsarn smått förskräckt.

38

s. 93

Han hade på sig en barbarisk,¹³
en äktrysk skjorta med vid ärm,
ett sidenbälte, en tartarisk
kaftan och mössa med vit skärm.
Och därmed basta! Toaletten
ej klädde just den forne sprätten,
och alla sågo i hans dräkt
ett påfund lika dumt som fräckt.
Men Eugen, som sällskap skydde
och fann sin dräkt tillräckligt fin,
såg icke deras sura min

¹²Att originalets „Hellespont“ av metriska skäl har återgivit med den närbelägna Bosporen, torde vara översättaren förlåtet! — Gulnare förekommer i Byrons „Korsar“.

¹³Även denna strof har upptagits först i de nyaste Pusjkineditionerna.

och om kritiken sig ej brydde.
Men därför att han så var klädd,
blev han förstås än värre hädd.

39

Att läsa, sova, promenera
och svalka sig vid bäck och sjö,
att ge en kyss — måhända flera —
åt någon svartögd lantlig mö;
att rida kring på vält och backar,
ax äta, så att svetten lackar,
och sedan skölja maten ned
med ett glas vin i allsköns fred —
åt detta ägnades hans levnad.
Han vande sig med liv och själ
därvid och icke utan skäl
fann däri stort behag och trevnad
så småningom. Ja, inom kort
han stad och vänner glömde bort.

40

Men sommaren i höga nord
är sydländsk vinters parodi.
En flyktig gäst på kalla jorden,
han spårlöst skymtar oss förbi.
I höstens tröga skymningstimmar
på fästet solen dåsigt glimmar.
Alltmera knappas dagen av,
och naken som en blottad grav
står skogen med de vissna bladen.
I dimmors slöja svepas fält,
och gässens kackel ljuder gällt
i luften, då den långa raden
flyr hädan. Ja, november gör

s. 94

ej gladare ett trist humör.

41

Skymd bliver morgonsoln av töcken;
förstummats sorlet har på fält,
och fram på vägen från sin öken
en varg med hona drivs av svält.
När hästen vädrar dem, han gnäggjar
av ångst, och inom fyra väggar
sig vandraren först säker tror.
I morgonstunden sina kor
ej herden för till betesvallar,
och ej i solig middagsstund
hans vallhorn lockar dem i rund.
En mö i torp sin visa trallar,
där sländan, förd av flitig hand,
belyses matt av tjärig brand.

42

Re'n rimfrost täcker marken vida
omkring och ut sitt silver strör
(att mina rim av frosten lida,
ej därför undran väcka bör!).
Mer glatt än ett parkettgolvs timmer
är isbelagda flodens skimmer,
och pilten käckt med skridskor på
skär isens jämna fält, det blå.
På röda tassar ankan skrider
mot stranden ner att bada sig
och travar fram på svekfull stig,
men halkar — pang, hur vingen svider!
De första flingorna av snön
som stjärnor falla ned på sjön.

s. 95

43

Hur skall man lämpligast fördriva
på landet denna vintertid?
I längden kan man glad ej bliva
av denna tröslöst stilla frid.
Att skala kring på stepp och stenar
på oskadd häst är ock, jag menar,
försåtligt, ty det hända kan,
att brunten halkar, även han.
Nej, tacka vet jag hemma sitta
och läsa — Pradt¹⁴ och Walter Scott?
För resten dricka, svärja smått
och uti kassaboken titta.
Om kvälln besök man kanske får,
och så den tröga vintern går.

44

Liksom Childe Harold föredrog han,
Eugen, att vara sysslolös.
Knappt riktigt morgnad, varmbad tog han
med dusch och sen på dagen frös.
Allen, till tjänstefolkets häpnad,
och med en sliten kö beväpnad,
samt kulor två, vår dystre bard
i timmar spelade biljard.
På detta sätt förnötes dagen.
I vrån slängs kön med vresig min;
så dukas bordet vid kamin,
och när Vladimir kommer, dragen
av trespann, han åt sin kamrat
glatt ropar: „Gudskelov för mat!“

s. 96

¹⁴Abbé de Pradt, fransk politisk författare (1759–1837).

45

Jag känner en förförisk änka:
Cliquot, men älskar ock Moët.
När de i kylda flaskan blänka,
man därpå ej kan se sig mätt.
Så klart som Hippokrenes källa
det ädla vinets pärlor välla
med skum ur flaskans häkte opp,
när hon har frigjorts från sin propp.
Min stackars börs till sista öret
jag fordom alltid hade brått
att tömma för en droppe blott
därav. Det piggar upp humöret.
Hur mycket skämt, hur månet rim
har det ej fött i glättigt stim!

46

Men i den mån jag blivit äldre,
min mage tål det ej som då,
och därför håller jag mig hellre
numera till ett glas Bordeaux.
Champagnen är en älskarinna,
som nog kan svärma, nog kan brinna,
men flyktig ock som en kokett
samt oberäknelig och lätt.
Men du, Bordeaux — o, ädla druva! —
förblir en lugn och trofast vän,
som vill i bleka döden än
vår levnads gamla dar förljuva
och som vid motigheter tål
i prosans värld. Bordeaux, din skål!

s. 97

47

Knappt märkbart kolen ännu glimma
som guld i askans mörka sot.
I tunna vågor värmens imma
från heta ugnen stiger mot
det höga taket. Rök sig svingar
ur tobakspipor upp i ringar
till spjället, och med rödvin fylld
på bordet står pokaln förgylld.
(Jag tycker om att i skymunnan
få sitta så där ibland
med en god vän på tu man hand,
förtroligt glammande vid tunnan.)
Nu våra hjältars samtal må
ett ögonblick vi höra på.

48

„Nå, käre Lenskij, låt mig höra,
hur kan din yra Olga må?“ —
„Tack, bra! Men låt oss flaskan röra
en smula — stopp! . . . Jo, båda två
må mycket bra, och Olga bett mig
att fråga, vi du ej begett dig
till dem på länge. Jag var där.
Du kan ej tro, hur söt hon är!
Och en figur så smärt och ledig! . . .
Och hennes skuldror! . . . Då och då
jag hos familjen hälsat på,
men aldrig där jag lyckats se dig.
Hur kommer det sig? . . . Men så när
jag glömt, att dit du bjuden är.“

s. 98

49

„Jag? Så-å. . .“ — „Jo, i dessa dagar
Tatianas namnsdag inne är.
Det gumman högeligt behagar,
om du då också vore där.“ —
„Jag läte helst det nöjet fara
bland dessa bondpatroners skara,
att svettas som i glödhet ugn.“
„Fördenskull kan du vara lugn!
Oss båda gäller blott kalaset
i trängsta krets. Nå, vill du?“ — „Topp!
Jag följer.“ Glatt sprang Lenskij opp
och i ett drag han tömde glaset,
men drack i andanom en skål
också för hjärtats „föremål“.

50

Ja, han var säll, ty snart han skulle
sin lycka sluta i sin famn
och styra säkert in sin julle
i äktenskapets lugna hamn.
Av Hymens sorger och elände
han ännu ingen försmak kände,
ty bländad av sitt kärleksrus,
han såg däri blott idel ljus.
Jag åter, som av gammalt van är
tyvärr att misstro snart sagt allt,
ser däri något tråkigt, kallt
som en av Lafontaines¹⁵ romaner.
Men min Vladimir Lenskij — han
var rent av skapt till äkta man.

¹⁵Den sentimentalt långtrådige, mycket produktive tysken A. H. J. Lafontaine (d. 1831).

Han älskad var — ja, det vill säga:
han trodde, att han älskad var.
Den lycklig är, som jämt kan äga
ogruklad denna känsla kvar;
vars sinne ej av tvivel naggas;
som lugnt till sömns av ruset vaggas
och älskar blint med samma lust,
som fjäriln suger blommans must.
Men osäll varder den dessmera,
vars eftertanke vaknar kärv,
ty det är kärlekens fördärv
ifall den börjar reflektera.
I dubbel måtto ve, ty han
ej älska och ej glömma kan!

FEMTE SÅNGEN.

s. 100

„Bliv dessa hemska drömmar fjärran,
du, min Svjetlana!“¹
Zjukovskij.

1

Just detta år ovanligt länge
det höstligt var och marken bar,
med ständigt rusk, ty vinterns stränge
tyrann kom först i januar.
En morgon tidigt, enligt vana,
vid fönstret satte sig Tatiana
och märkte, huru park och slätt
med ens i snövit skrud sig klätt.
På rutan isen blommor ritat,
och träden skimra silvermatt.
På gården snattra skator glatt,
och kölden små kristaller nitat
på tak och kullar fast. Ja, allt
nu fick en bländvit, ny gestalt.

¹Jfr noten till 5:e strofen i III sången. Zjukovskijs ballad „Svjetlana“ (1811) är visserligen påverkad av Bürgers „Lenore“, men har ett lyckligt moraliserande slut. Genom allehanda spådomar söker Svjetlana utröna, om hennes fästman ännu är i livet, och får dystra förebud. Den älskade kommer emellertid livslevande, och Svjetlana uppmans av den fromme skalden att icke hängiva sig åt vidskepliga föreställningar.

2

Ja, hejsan! Nu är riktig vinter
Förnöjd ler bonden i sitt skägg,
då släden fram på skaren slinter
vid bjällerklang och hästens gnägg.
Av grova tömmar stadigt hållen
i skaklar, lustigt travar grållen,
och kusken tronar på sin bock
i livrem röd och fårskinnsrock.
Ej men av kylan pojken känner;
han måste ut i drivan. Marsch!
Hans hund skall åka, gudbevars,
och själv för kälken han sig spänner,
och modern från sin fönsterglugg
ser hotfullt på, men ler i mjugg.

s. 101

3

Men kanske är det bäst vi lämne
åside dylik poesi,
ifall att ett så simpelt ämne
ej intressant för er kan bli.
Blott den, som är poetisk både
av Guds och av Apollos nåde,
besjunga kan en vinterdag
och första snön med dess behag.²
Men jag ej mäktar tolka all den
pikanta, ljuva poesi,
som ligger i ett slädparti,
och törs ej tävla med den skalden,
som diktade om Finlands snö
och om dess övergivna mö.³

²Syftar närmast på poemet „Den första snön“ av Pusjkins vän, furst *P. A. Vjazemskij* (d. 1878).

³Skalden *Baratynskij* (jfr III:30 och IV:30) skrev 1826 den poetiska berättelsen „Eda“, en ung finska, som har en kärleksförbindelse med en rysk officer, men blir övergiven. Dikten är en sen-

4

Dels av natur, dels ock av vana
— som gripen av en mystisk makt —
beständigt hänförd var Tatiana
av ryska vinterns kalla prakt,
när allt är stelnat och då solen
går tidigt ner vid norra polen,
och snön på steppen glänser matt
i Heliga tre kungars natt.
Då är det i de ryska landen
en god urgammal tradition,
att varje kvinnligt tjänstehjon
sin nådig fröken spår i handen
och siar om en hjärtevän,
om äventyr och riddersmän.

s. 102

5

Tatiana trodde blint på slumpen
och ödet. Övad var hon ock
att spå i kort och kaffesumpen
samt allahanda dylikt skrock.
Hon dunkla drömmar skickligt tydde,
och månens skiften henne brydde.
I syner och i vissa ljud
hon såg och hörde förebud.
Om husets gamla katt i kvällen
på varma ugnen satt och spann
med rygg som båge spänd och han
då slickade den lena fällen,
så var det henne uppenbart,
att gäster skulle komma snart.

timental efterklang av byronismen i Ryssland, men har poetiskt värde genom den stämningsfulla målningen av finsk natur.

6

Ifall en stjärna plötsligt sänkte
 sig ned från himmelen en natt,
 hon underliga tankar tänkte,
 blev blek om kinderna och spratt
 av ängslan till. I de sekunder,
 förrn strimman hunnit att gå under,
 förtrodde hon åt mörkrets famn
 en önskan utan form och namn.
 Om hennes väg av uppskrämd hare
 vart korsad, skrämde hennes håg,
 och om en svartklädd munk hon såg,
 blev hon utom sig. Ja, bevar
 oss gode, milde Herre Gud
 för slika hemska förebud!⁴

s. 103

7

Men så beskaffad som Tatiana
 är säkert mången — eller hur? —
 ty himmelen så täcktes dana
 vår svaga, syndiga natur.
 När julen kommer, huru gärna
 vill man ej leka „Lyckans stjärna“!
 Den unge, som ej känner till
 bedrövelse och sorger, vill
 ju gärna lyfta ödets slöja,
 och till och med den gamle, som
 vid graven stapplar, tycker om
 att än vid hoppets skenbild dröja.

⁴Pusjkin var själv icke alldeles fri från en viss, vidskeplig fatalism, mycket vanlig hos hans landsmän. Det berättas, att han i dec. 1825, då han ännu vistades på Michajlovskoje, hade ärnat bege sig till Petersburg för att träffa sina vänner, som voro invecklade i sammansvärjningen mot Alexander I („dekabristernas“ misslyckade militärrevolt). Då han redan hade brutit upp, skulle han på vägen ha mött först en präst och sedan tre harar, och dessa dåliga omina skulle ha förmått honom att vända om! Faktiskt slog Pusjkin denna tanke ur hågen, och detta räddade hans liv — till lycka för den ryska litteraturen.

Ja, samtliga vi söka tröst
av hoppets svekfullt fagra röst.

8

Att skåda bilden av den hjälte,
som trånsjukt sinne drömde om,
Tatiana vax vid jultid smälte
och lät de stelna småningom.
Ur fat, som fyllts med kokhett vatten,
hon också sökte hämta skatten,
men när en ring åt henne drogs,
av ängslan hon vid sång betogs:
*„Där äro alla männer rika.
Där hämtas fram ur jordens mull
med spadar silver jämte gull.“*
Men ofärd bådas plär av slika
besvärjelser. „Kosjurkan“⁵ är
för kvinnohjärtat mera kär.

s. 104

9

Så kallt det är i nattens timmar.
På himlens blåa valv en här
av stjärnor som demanter glimmar.
Tatiana re'n på gården är
i nattdräkt och i sina händer
en spegel emot månen vänder.
Men däri såg hon ingen mans

⁵Dessa spådomssätt och besvärjelseformler, som även Zjukovskijs Svjetlana använder i den förutnämnda balladen, äro gamla sedvänjor i Ryssland. Den i strofen citerade folkvisan anses båda död. *Kosjurka* (kattan) är en visa, som siar bröllop.

*„Katten bjuder kattan in
att sova uppå ugnen sin.“*

I det stelnade vaxets konturer sökte man avläsa det kommande årets märkliga tilldragelser. En annan spådomslek bestod i att ur kokande vatten söka uppfånga däri lagda ringar.

porträt. . . blott månens bleka glans.
Hör. . . det i snön av fotsteg knarrar. . .
En skepnad nalkas allvarsam. . .
Tatiana smyger sakta fram
och spörjer med en röst, som darrar:
„Vad heter ni?“ — Det gravlikt från
hans läppar ljuder: Agathon!⁶

10

s. 105

Av amman, som till råds hon sporde
och som allt skrock förstod sig på,
fick hon beskedet, att hon borde
i badstund duka bord för två.
Till mods så ängsligt vart Tatiana,
och jag — vid tanken på Svjetlana —
är inte heller mindre full
av ängslan för Tatianas skull.
Sin sidengördel löst hon hade
och gick till sängs. I luftig dräkt
kring henne svepte Le⁷ sin fläkt.
Hon under huvudkudden lade
sin trolska spegel. Allt är lugnt
och stilla. Snart hon sover tungt.

11

I denna spöklikt hemska timma
Tatiana fick en sällsam dröm.
Hon tyckte, att i snö och dimma

⁶Enligt folktron skulle den tillkommandes bild uppenbara sig i spegeln. Förblev den blank, skulle han visa sig i drömmen. — Ett ovanligt namn gjorde naturligtvis uppenbarelsen ännu mer högtidlig och mystisk. Måhända har det grekiska Agathon valts av Pusjkin med anspelning på en elegi på prosa av Karamzin över den tidigt bortgångne Alexander Alexejevitj Petrov, en av Novikovs upplysningsfrämjande lärjungar: „En blomma på min Agathons grav“ (1793).

⁷Le⁷ är ett i gamla slaviska bröllopsvisor förekommande namn, motsvarande det grekiska Hy-men.

hon kom till brädden av en ström,
som hennes väg på fältet korsar
och ner med då i djupet forsar
bland is- och snöbetäckta block,
som sticka upp i tallös flock.
Av träd däröver blivit slagen
en bro, av kölden nitad fast,
men dock så bräcklig, att den brast,
om någon steg därpå. Betagen
av skräck, hon hejdade sin stråt
och vågade ej se framåt.

s. 106

12

Alltmer för henne hoppet svinner
att nå till bäckens andra strand,
ty ingen enda här hon finner,
som räcka kan en hjälpsam hand.
Men plötsligt det i drivan rör sig:
en lurvig päls hon ser framför sig.
O ve, en isbjörn jättestor
mot henne sträcker sina klor.
Hon skriker till av vild förfäran,
då bestens öppna gap hon ser
och ram. Nu eller aldrig mer!
Ty redan inpå livet är han.
Välän — ett ödesdigert språng
hon tager över slipprig spång.

13

Som av ett under frälst, hon banar
sig väg bland skogens täta snår.
Hon törs ej se sig om, men anar,
att björnen följer hennes spår.
Med brummande den bistre nallen

är hack i häl. Den mörka tallen
i dyster fågring blickar stum
på detta öde, kalla rum.
På himlavalvet stjärnor glimma
och sila mellan naken gren
av asp och lind och björk sitt sken
till marken ner. Men ingen strimma
av väg! Allt var betäckt av snö
och is. O ve, hon måste dö!

14

s. 107

Hon sjunker ner i snöig driva
till knät. Av trädens vassa sting
hon klöses. Deras armar riva
ur örat hennes gyllne ring.
Ett busksnår hennes klänning rister;
sin våta sko i snön hon mister,
och hennes ylleduk till sist
slits sönder av en taggig kvist.
Av fruktan hela kroppen ryser
mer än av kölden, då förskräckt
hon känner björnens andedräkt,
som tätt bakom av vrede fnyser,
och snart hon märker, att hon har
ej längre mod och krafter kvar.

15

I snön hon stupar. På minuten
med klorna björnen bytet tar.
Hon andas knappt, med blicken sluten,
som om hon redan sanslös var,
och rör sig ej. Den starke jätten
med bördan rusar över slätten
långt bort till ett förfallet hus,

utur vars gluggar tränger ljus.
Här björnen pekade med ramen
och sade med försmädligt grin:
„Välkommen! Här bor min kusin.
Nu kan du värma din lekamen.“
Med denna hälsning av sin björn
Tatiana slängdes i ett hörn.

16

Ur dvalan hon omsider rycktes.
Hon hör ett sorl och klang av glas
från rummet näst intill. Det tycktes,
som om där firades kalas.
Hon genom väggens smala spricka
ej kunde låta bli att blicka
dit in. . . Omkring ett väldigt bord
av odjur satt en gräslig hjord:
en hade stora horn i pannan;
här ett skelett, där en chimpan
med tupplik näbb och yvig svans,
halvt stork- halvt kattlik var en annan,
en dvärg med stjärt, en häxa tjock
med skäggstubb som en getabock.

s. 108

17

Tatiana gripes som av svindel,
då hon får se en kolossal
och vidrig kräfte, framtill spindel,
med gåslik hals och slemmigt skal.
En väderkvarn med vingen gnisslar
och takten till en danslåt visslar
vid gnägg och skratt och skall och skri
av ett så hemskt menageri.
Men allra svårast för Tatiana

var dock att finna här som gäst
den, som hon dyrkat allra mest.
Det minst av allt hon kunnat ana.
Onegin satt vid bordet dryg
och tittade åt dörren i smyg.

18

Han gör ett tecken: alla bliga;
han dricker: alla skåla glatt;
han rynkar pannan: alla tiga;
han drar på munnen: allmänt skratt.
Här var han herre uppenbarligt.
Tatiana fann det ej så farligt,
och ej till tåls hon gav sig, förrn
på glänt hon hade öppnat dörren.
Med draget komma kalla pustar,
som släcka alla blossen ut.
För spökerna tar festen slut
med allehanda spratt och lustar.
Onegin själv, högst allvarsam,
går stadigt rakt mot dörren fram.

s. 109

19

Tatiana, av förfäran vorden
förlamad, söker fly. Men nej!
Hon är som vuxen fast vid jorden;
vill skrika till, men kan det ej.
Onegin våldsamt dörren spränger
i spillror. Fram mot tröskeln tränger
med skratt och tjut i vilt galopp
de hemska trollens galna tropp.
En kring sitt huvud svansen slingrar,
en rusar fram med krumma horn,
en med en snabel, hög som torn,

och en med blodbestänkta fingrar.
Med det förfärligaste skri
det ropas: „Min hon måste bli!“

20

„Nej, hon är min,“ Onegin sade
med hotfull blick bestämt och kort,
och om ett par sekunder hade
vartenda spöke dunstat bort.
Allena voro nu de tvenne.
Han till en soffa förde henne
och lutade sig långsamt ned
mot henne, där hon sanslös kved. . .
Nu syntes Olga i detsamma
och Lenskij med ett bloss, vars sken
belyste denna hemska scen.
Onegins ögon häftigt flamma.
Han knyter näven och med hot
går oombedda gäster mot.

s. 110

21

Där skiftas ord. I mörker höljes
nu allt. En klinga blixtrar i
Onegins hand. Vladimir sköljes
av blodets fors. . . Ett häftigt skri. . .
och husets väggar hota rasa. . . —
Tatiana vaknar upp med fasa
och ser sig kring. I rummet är
det redan ljust, ty klar och skär
Auroras rosenfingrar skalkas
med isig fönsterrutas krans
av blom och blad i silverglans.
Nu öppnas dörren. Olga nalkas
och frågar, såsom vanligt, glatt:

„Vad har du haft för dröm i natt?“

22

Tatiana brydde sig dock föga
om system, ty hon låg och höll
beständigt på en bok sitt öga,
fast den just inte föreföll
att höra till det kända slaget,
som lästes helst vid detta laget.
Ty Seneca var det alls ej,
ej Scott, ej Byron, ej Corneille.⁸
och ej Virgil och inte heller
en illustrerad modejournal,
som friar damerna från kval.
Martin Zadeka⁹ nu det gäller,
chaldeisk spåman och profet,
som tyder drömmars hemlighet.

s. 111

23

Hon hade köpt det digra häftet
av en, som sålde i minut,
och då hon gjorde upp geschäftet,
hon fick, ej utan mycket prut,
en skatt, taxerad efter vikter
till fyra rubel: tvenne dikter
om Peters dåd,¹⁰ en grammatik

⁸ Att originalet har *Racine* i stället för *Corneille*, är en förlåtlig avvikelse i översättningen.

⁹ *Martin Zadeck* hette den bekante enstöringen i Schweiz (d. 1767), vilken man utan skäl tillskrivit en postum profetia. Hans namn blev emellertid i Ryssland en gemensam beteckning för allehanda dröm- och spådomsböcker. Även den bulgariske skalden Pentjo Slavejkov nämner „Zadeka“ i liknande sammanhang i sitt nationalepos, „Sången om blodet“.

¹⁰ Om Peter den store ha skrivits flera hjältedikter i den „klassiska“ stilen. Början gjordes av *Kantemir* med „Petriaden“ (1730) och kort därpå av *Lomonosov* med „Petr Velikij“, båda ofullbordade — lyckligtvis! Samtidigt med att Pusjkin skrev „Onegin“ diktade Nikolaj Pisarev Merzjlakov

en nött roman,¹¹ en sagbok, lik
de träsnitt, varmed småbarn leka,
plus tredje deln av Marmontel.
Allt från den betan varje kväll
hon läste sin „Martin Zadeka“,
en oskiljaktig sängkamrat
och sorgsna jungfrurs själamat.

24

s. 112

Hon därför nu sin hjärna brydde
av oro att få reda på,
vad denna hemska dröm betydde,
ty *något* måste förestå.
Hon läste i de slitna bladen
av överskrifter långa raden
med orden: *apa, benhus, björn,*
bro, fura, mörker, snöstorm, örn
samt månet annat mystiskt nomen.
Zadeka gav blott dunkla svar,
men desto mer det tydligt var,
att drömmen var ett dåligt omen.
Den stackars Tanja därför rädd
och ängslig vred sig i sin bädd.

25

Men si, av purpurhänder siras
den nya dagens morgonskrud.¹²
Tatianas namnsdag tyckes firas
också av själva himlens gud.

om Poltava-slaget. Här torde dock närmast åsyftas en „Petriad“ i tio sånger av *Alex. Gruzintsov* (1812–17).

¹¹Har i originalet „Malvina“. Därmed avses utan tvivel den bekanta romanen av fru Cottin (1801).

¹²Här parodierar Pusjkin en naturmålande dikt av Lomonosov.

Från arla morgon komma gäster
från norr och söder, öst och väster
till Larins i en jämn cortège
i släde, lastvagn och kalesch.
I korridorer man sig skockar;
uti salongen pynt och bjäfs
bland kyssars smack och mopsars gläfs;
vid tröskeln nigningar och bockar
och skrapande och skratt och låt
och ammors skrik och småbarns gråt.

26

Här Pustjakov, vars mage väger
ej mindre än hans egen frus;
här syns Gvozdin, som säkert äger
en massa „själar“ jämte hus,
och så Skotinin¹³ med sin maka,
som rikligt Hymens fröjd fått smaka;
en barnaskara, som förslår,
från två allt intill tretti år.
Här ses min vän Bujanov sprätta
uti cylinderformig hatt,¹⁴
som snett på kala hjässan satt.
Där trippar Fljanov, ett för detta
geheimeråd, en gammal, grov
matslukare, pultron och bov.

s. 113

27

Ifrån Tambov¹⁵ till detta gille

¹³Samtliga personnamn äro påhittade av Pusjkin, såsom det ock är fallet i Gogols „Döda själar“, ofta med försmädlig ordlek. Så t. ex. kommer Skotinin av *skot, fä*.

¹⁴Egentligen cylinderformig mössa av läder, *kartuz* [förmodligen av det franska *cartouche*, patronhylsa]. — Namnet Bujanov, liksom ock hans egendomliga kostym, har Pusjkin hämtat ur sin versskrivande farbrors, Vasilij Pusjkins satiriska kväde „Den farlige grannen“.

¹⁵Även i Lermontovs diktning nämnes Tambov sarkastiskt som en småstadshåla.

kom en monsieur Triquet också
med Charlikovs, ett misskänt snille
med röd peruk och brillor blå.
Som äkta fransman, han i fickan
bar på en kuplett „Till Flickan“,
som gick på barnslig melodi:
„*Reveillez-vous, belle endormie!*“
Han i en gammal skrivbordslåda
fått rätt på denna skrift i tryck,
och av en sällsam skaldenyck
han lät den nu få dagen skåda
som eget opus. „*Belle Nina*“
blott ändrats till „*Belle Tatiana*“.

28

s. 114

Här kommer han, vars ögons flamma
kan smälta hjärtan ock av sten,
ett längtans mål för varje mamma —
det var en garnisonskapten.
Han kom, han såg, han. . . gissa resten!
Att yttermera krydda festen
man fått ett regementskapell,
ty det skall dansas ock i kväll.
Förrn balen öppnas, sin lekamen
man måste mätta. Par om par
vid långa bordet plats man tar —
var kavaljer mitt emot damen.
Man korsar sig i hast förstås
och smörjer lusteligt sitt krås.

29

För ögonblicket tystna praten;
av glupskhet munnen vrids ur led.
Man hör blott skramlandet av faten

och klang av glas, av kniv och sked.
Men i den mån som vinet slösas,
begrinner tungans band att lösas;
man skrattar, skriker, och till slut
är samma väsen som förut.
Då öppnas dörren. Lenskij träder
in med Onegin. „Nej, se på!
Så rart att se er båda två!“
frun skriker. „Det oss mycket gläder.“
Två stolar hämtas, två kuvert —
och för dem båda dukat är.

30

Rakt mitt emot dem, blek om kinden,
med nedsänkt blick Tatiana satt,
så bävande som skrämnda hinden
och tog ej del i glam och skratt.
Av synbar smärta barmen häves.
Onegin hälsar, men förgäves!
Ej heller aktar hon uppå
Vladimirs ord. I ögonvrå
en pärla dallrar. Det var fara
för verklig svimning, men hon slet
sig plötsligt ur sin sanslöshet,
och några fraser ohörbara
undsluppo henne, där hon matt
och tigande vid bordet satt.

s. 115

31

Mot dåndimp, kvinnogråt och dylikt
(det täcka könets monopol!)
Eugen av gammalt mycket kyligt
förhöll sig som ett härdat stål.
Ju mer han ser på dessa herrar

och damer, lynnet sig förvärrar,
och Tanjas sorgsna uppsyn gör
minsann ej bättre hans humör.
I tron att Lenskij velat gräva
en grop åt honom, han av stor
förbittring greps och heligt svor,
att ljuvlig hämnd av vännen kräva
för detta spratt och att härnäst
förlöjliga varenda gäst.

32

Helt visst Tatianas allvarsamma
och dystra uppsyn märkts, om ej
kring bordet bjudits med detsamma
en fet och doftande pastej.¹⁶
(Kanske den saltad var för mycke,
men det beror på smak och tycke.)
Och mellan stek och efterrätt
med vin från Don¹⁷ blev strupen vätt
ur höga spetsglas, lika smärta
och slanka som, Zizi,¹⁸ ditt liv.
O ljuva druvosaft, förbliv
balsamen för mitt skaldejärta!

s. 116

¹⁶*Pirog*, den läckra ryska fisk- eller köttpastejen.

¹⁷*Tsymljanskoje vino*, uppkallat efter floden Tsymly i Donkossackernas land. Då Pusjkin efter sitt insjuknande i Jekaterinoslav (1820) fick följa med general Rajevskej till Kaukasien, tog han vägen genom dessa nejder.

¹⁸Smeknamn för Cecilia. — Denna „Zizi“ torde i verkligheten ha varit Jevpraxia Osipovna, Pusjkins kusin på mödernet, vilken 1825 vistades på godset Trigorskoje nära Michajlovskoje. Hon och hennes syster Anna, döttrar till fru Osipovna i hennes första gifte med en viss Wulf, torde ha föresvävat Pusjkin, då han diktade om Tatiana och Olga. Måhända funnos dock deras förebilder redan i Odessa. Pusjkins Tatiana var dock i verkligheten Anna Petrovna Poltoratskaja, med vilken han blivit bekant redan 1819 i Petersburg och som han nu återsåg på Trigorskoje. Åt henne har han ägnat en av sina allra vackraste kärleksdikter („*Ja pomnju tjudnoje mgnovenje*“), översatt på svenska av V. E. Öman. När Pusjkin skrev „Onegin“, var hans „Tatiana“ redan gift med en general Kern, som då var kommandant i Riga. Pusjkins kurtis för den vackra generalskan var lika efterhängsen som Onegin för den till generalska upphöjda Tatiana i sista sången av „Eugen Onegin“, så att moster Osipovna fann rådligast att fara med henne till gemålen i Riga.

I din berusande kristall
jag kylt mitt heta känslösvall.

33

Av skruven löst från sin förtrollning,
den ystra vätskan skummar lätt
vid korkens knall. Med viktig hållning
Triquet står upp, med sin kuplett
i fickan (utantill han kan den).
Han hostar, gör en gest med handen
och äskar ljud: silentium!
Med ens blir hela skaran stum.
Han sjunger! Bravorop, applåder.
I festrus försatts,
fast han sjöng falskt. Tatianas plats
blir vid poeten, som i nåder
åt henne räcker, blygsamt glad,
ett sirligt präntat pappersblad.

s. 117

34

Man trängs och knuffas för att bringa
sin gärd åt festens föremål.
Onegin måste också klinga
med henne efter denna skål.
Men när han såg den sorg, sig röjde
i hennes uppsyn, tyst han böjde
mot hennes hand sitt huvud ned
och kände, hur sig något spred
av fuktigt skimmer för hans öga.
Han syntes verkligen rörd. Men om
det blott av stundens ömkan kom,
betyder härvid ytterst föga.
Nog av: han av Tatiana fick
en innerlig och tacksam blick.

35

Men när de mättat buk och strupa,
i skilda rum de småningom
sig strö, som bina ur sin kupa
på fält och ängar surra om.
Till varma spisen tanter vandra;
de unga fnittra med varandra,
och glad — tack vare riklig mat! —
man skålar under muntert prat.
Nu sättas fram de gröna borden,
ty här minsann är ingen brist
på dem, som spela l'hombre, whist
och boston (välbekant i norden!) —
en skön, harmonisk taffelrund,
som dödar så en tråkig stund.

s. 118

36

Så tiden angenämt förflyter,
och kärt är spelarnas besvär.
Man åta resor platser byter,
tills tet bjuds kring. På landet plär
man hava klockan — uti magen,
ty bäst man vet, vad hon är slagen
när magen skriker! (Överses
benäget må i parentes,
att denna fadda ton jag väljer.
Min sångmö lider av manin
att syssla jämt med mat och vin,
diverse rätter och buteljer.
Men detta gjorde ock, jag ber,
antikens mästerskald, Homer.)

37¹⁹

I skildring av kalas jag mäktar
att tävla ock med dig, Homer.
Men i ett fall jag sämre fäktar
än du och lägger vapnen ner.
Ty dina vilda stridskamrater
med alla sina hjältedater,
din Zevs och all olympisk flock
ha avgjort företräde dock
framför Onegin, kalle hjälten,
framför vår tids förtjänster små,
framför Istomina²⁰ också
och framför de moskovska fälten.
Men Tanja mera ljuvlig är
än Helena — därpå jag svär.

38

s. 119

Det faktum vill jag helst förtiga,
att Menelaus hade lust
att så för Helena bekriga
i hundra år en frygisk kust,
att låta gamla gubbar stoja
och plåga Priamus i Troja.
Nog hade Menelaus rätt,
men även Paris på sitt sätt.
Men vad beträffar kamp och fejder,
jag ber er hava tålamod.
Romanen är ej slut, och blod
kan gjudas ock i ryska nejder.
Här skall en drabbning ock bli spord,
därpå jag ger mitt hedersord.

¹⁹Denna och den följande strofen äro nya.

²⁰Jfr noten till 20:e strofen i 1:a sången.

39

Te bjudes kring i kopp. Mamseller,
nätt sörplande, få smått och gott
att suga på. Men plötsligt gnäller
orkestern (flöjter och fagott),
som har sin plats i stora salen.
Tet sväljes ned. Nu börjar balen.
Av Lenskij bjuds Tatiana upp.
Pjetusjkov, ståtlig som en tupp,²¹
till valsen inviterar Olga.
Poeten från Tambov, Triquet,
vår vän, behagar armen ge
åt en bedagad dam från Volga.
Snart alla paren, hon och han,
på golvet skutta om varann.

40

s. 120

Jag i romanens början ville,
då jag om hjältens vanor kvad,
beskriva med en Albans²² snille
en bal uti vår huvudstad.
Men även skalder äga brister,
och redan vid de skönas vrister
och liten fot hos mången fru
föll pennan ur min hand. Men nu
jag äldre blivit och därjämte
mer vis och stadgad. Regelrätt
är stilen som mitt levnadssätt,
och fördenskull i detta femte
kapitel vare alltså mitt
författarskap från snedsprång fritt.

²¹Originalen har „*en Paris i småstäder på landet*“. Den fria tolkningen torde vara berättigad för att ge svenska läsare en antydning om det ryska namnets innebörd. *Tupp* heter på ryska *pjetuch*,

²²Med denne Alban, om vilken alla Pusjkinkommentatorer tala, avses väl den italienske målaren Albani, av fransmännen kallad L'Alban (d. 1660), som framställde mytologiska landskapsscener.

41

På ungdomsyrens lätta vingar
man svävar kring i yster dans,
och par på par i valsens ringar
sig kastar utan hejd och sans.
Nu fann Onegin tiden inne
att hämnas. Med försåt i sinne
han bjuder upp och dansar med
Vladimirs Olga några led.
I enrum sätta sig de tvenne;
han konverserar hit och dit,
men om en liten stund med flit
han åter dansen trår med henne.
Av stor förundran greps var gäst,
men stackars Lenskij allra mest.

42

Mazurkan hörs. På oss, de gamla,
den haft en omotståndlig makt,
och väggar gunga, rutor skramla,
då tunga klackar stampa takt.
men kavaljererna numera
på hala tiljor promenera.
På landet dansen ändå har
sin gamla goda fågring kvar.
De grova sulorna, som damma
mot slitet plank och timrad vägg,
de flinka sprången, dräkt och skägg —
allt är ännu i dag detsamma,
ty nya modernas despot
törs inte titta än hitåt.

s. 121

43²³

Liksom när fålar på arena
vid piskrapp rusa i en ring,
så också här ungherrar skena
med sina damer vilt omkring.
Pjetusjkov här med sporrar slamrar
(f. d. krigskanslist!); där hamrar
Bujanov golvet med sin klack.
Det vimlar som i myrors stack.
Det stampas, skuttas, gnos och skrattas.
„Ju större skog, dess flera träen.“²⁴
Man yr som skrämde fjäderfän,
och nu det blott prisiadkan²⁵ fattas.
Ack, dessa kvinnofötter små!
De trippa fram så lätt på tå.

44

s. 122

Bujanov och Tatiana äntligt
Onegin fingo reda på
i trängseln. Denne smått fientligt
dock plötsligt syntes från dem gå
och över golvet sorglöst skrida
förtroligt invid Olgas sida.
Han tycktes viska något. Blyg
och brydd, hon rodnade, men kom sig
ej för att svara. Lenskij stod
och såg på denna scen. Hans blod
steg uppåt huvudet. Utom sig,
till Olga rände han åstad
och snävt om kotiljongen bad.

²³Denna strof är ny.

²⁴Ett ryskt ordspråk: „Ju längre in i skogen, dess mer ved.“

²⁵En rysk bonddans med häftiga knärörelser och språng, som kräva synnerlig vighet.

„Nej, detta kan jag ej dessvärre.“ —
„Hur så?“ — „Jag redan lovat har
Onegin.“ — Milde Gud och Herre!
Han knappt kan tro, att sant det var,
Är det väl möjligt? Denna flicka
vet redan så kokett sig skicka!
Så falsk, behagsjuk, full av list!
O, vilket ideal han mist!
Han kan ej längre se på henne.
Med eder över kvinnosvek
han låter spänna för och blek
far genast hem. — Pistoler tvenne,
ett par små kulor, litet krut,
och ödets lott må falla ut.

SJÄTTE SÅNGEN.

s. 123

„Là sotto giorni nubilosi e brevi
Nasce una gente à cui l' morir no dole.“
Petrarca.

1

Då Lenskij saknades därinne,
Onegin kände sig förstämd
och något tankfull i sitt sinne,
mer än belåten med sin hämnd.
Ock Olga tycktes road föga;
hon sökte någon med sitt öga,
och aldrig förr en kotiljong
tyckts henne så odrägligt lång.
En ände tar omsider stöket.
Det bäddas, och varenda gäst
får ligga, var han finner bäst —
i korridorer och vid köket.
Onegin ensam, trött och loj,
far hem att sova i sin koj.

2

Av sömnens sötma alla smaka.
I salen snarkar Pustiakov
vid sidan av sin digra maka.

Gvozdin, Bujanov, Pjetusjkov
och Fljanov, av förplägnad gödda,
på matsalsmöbler ligga strödda;
på bara golvet raklång sträckt
monsieur Triquet i luftig dräkt.
Tatiana uppe sitter
ännu i jungfruburens rum,
med syskonbäddar fyllt, i skum
belysning av Dianas glitter.
Hon har ej sovit en minut
och ser i mörka rymden ut.

s. 124

3

För hennes öga stod så tydligt
Onegins underliga sätt,
hur han med Olga dansat prydligt
och kurtiserat henne lätt.
Det var en gåta. Tankar foro
åt skilda håll. En svartsjuk oro
gav hennes kind en högra brand.
Det var, som om en iskall hand
sig hade lagt på hennes hjärta,
som om en avgrund öppnat sig:
„O ve! O ve! Han dödar mig!
Och ändå bär jag glatt min smärta
för hans skull. Klaga båtar ej,
Jag hans? . . . Nej, tusen gånger nej!“

4

Framåt, framåt med min historia!
En ny person vi skåda få.
Fem verst från Lenskijs Krasnogorja¹
(så hette byn), där bodde då

¹Nominativformen är Krasnogorje.

Zarjetskij uti sitt skymunnan,
som filosofen uti tunnan,
f. d. vän av Bacchi sport,
kortspelare av värsta sort
och hjälte vid krakel på krogar;
numer han stadgat sig och var,
fast ogift, god familjefar
samt ägde guld och gröna skogar.
En hedersman! Härav man ser,
att världen bättras mer och mer.

s. 125

5

Hans hjältemod stod högt i rykte,
och mången sägen härom gick:
När han pistolens hane tryckte,
så träffade han aldrig prick.
En gång i drabbning — något drucken —
till häst (en praktsyn för kalmucken!²)
han red så vilt, att i ett kärr
de sjönko, både han och märr.
Han togs till fånga där av gallier
— en skön trofé! Men åter fri,
han gärna skulle velat bli
ånyo fångad i bataljer,
en Regulus, ty på kredit
var kväll han hos Véry³ fått sprit.

6

Det var en gladlynt, lustig herre,
och fast han nog var riktigt klok,
han stundom sig betedde värre

²I originalet står att han ramlade ned från en kalmuckisk häst. Den komiska effekten torde i båda fallen bli densamma.

³En dåtida värdshusvärd i Paris.

än en, som är på allvar tok.
Men själv av skadan vis han blivit,
ty man med honom fordom drivit,
och själv han föll i mången grop,
som ämnats åt en annan glop.
Han skämtade med harmlöst löje,
gav ofta kvicka, skarpa svar,
men stundom ock han sluten var.
Men allra störst var dock hans nöje
att egga vänner upp till strid,
men själv oskadad stå bredvid.

s. 126

7

Sen tvisten hade bilagts, fredligt
han bjöds på frukost av de två
och kunde sedan obeskedligt
förtala båda då och då.
Men *tempora mutantur*. Modet
(som kärlek, ligger det i blodet)
med åren mer och mer sig lagt,
och nu Zarjetskij satt, som sagt,
i skydd av egna hemmets plankor
ibland akacia och kornell,
som eremiten i sitt tjäll.
Han sådde rovor, gödde ankor
(liksom Horatius) och, fast klent,
han lärde barnen läsa rent.

8

Han var ej dum. Onegin lärde
sig skilja hans person från sak
och satte därför stundom värde
på dennes mening eller smak,
som ej var dålig. Smått förtroligt

umgänget blev, ty ganska roligt
var herr Zarjetskijs lösa prat. —
En morgonstund av sin kamrat
Onegin ur sin slummer väcktes.
Han av besöket icke blev
förvånad alls. Men då ett brev
med listig min åt honom räcktes,
han hastigt gick till fönstret fram
och läste brevet allvarsam.

9

s. 127

Det var från Lenskij. Denne hövligt,
men i bestämda ordalag
— som det bland gentlemän är övligt —
till tvekamp föreslog en dag.
Ett moln sig lade på hans panna.
Men när han hunnit sig bemanna,
han gav ett lugnt och avmått svar,
att när som helst han redo var.
Zarjetskij fann sig nöjd med detta
besked, steg upp och fick så brått
att resa hem, ty smått och gott
han måste samma dag utträta.
Onegin syntes lugn och kall,
men var ej nöjd i alla fall.

10

Ju mer han grubblade på denna
affär, han måste misslynt bli
med resultatet och bekänna,
att han ej handlat felfritt i
att så en trofast vänskap trotsa
och kärlekspjunk med Olga låtsas.
Men för det andra: om också

Vladimir råkat att förgå,
så var det ändå lätt förklarligt,
ty han var ung och var poet,
och man då handlar i förtret
och vrede ej så varligt.
Men en natur så lugn som hans
(Onegins) bort ha mera sans.

11

För Lenskij allra helst han velat
förklara allt för blott ett skämt
och be om ursäkt, om han felat.
Men nu det var för sent. Bestämt
var ödet, kastad re'n dess tärning,
och till på köpet på bar gärning
han fångats som i egen bur
av denne slipade filur.
Förståndigt folk ej skulle skänka
stor tillit till den skrävlarms ord,
men saken bleve ändå spord.
Och så det där: „Vad *man* skall tänka!“
Ja, detta *man* är en tyrann,
som håller världen i sitt bann.

s. 128

12

Av ångest Lenskijs själ beklämdes
i bidan på Onegins svar,
ty liv och död därav bestämdes.
Men gudskelov — ett ja! Nu var
Vladimir äntligt löst från kvalen.
Han hade fruktat, att rivalen
föraktligt skulle visa från
sig hans utmaning och med hån
det hela ta för gyckel bara.

Men intet tvivel: Eugen
vid kvarnen nästa morgon re'n
med laddat vapen skulle vara,
och lömska kulan skulle nå
en av dem — kanske båda två.

13

Sin sköna ville Lenskij möta,
först då duellen var förbi,
för att hon skulle riktigt böta
för sitt koketta raljeri.
Han såg på klockan gång på annan,
men plötsligt slog han sig för pannan:
han hade fått en hämndidé
att strax till henne sig bege.
Tänk, hur bestört! . . . Men på konfekten
just han blev lurad! Lätt på fot
ung Olga sprang på trappan mot
Vladimir ut, som morgonfläkten
så yr och hurtig. Oavvänt
hon log, som hade intet hänt.

s. 129

14

„Varför i går“ — han genast spordes —
„blev du ej kvar hos oss till slut?“
Han hennes blick knappt möta tordes,
teg blott och såg förlägen ut.
Hans harm, hans svart- och avundsjuka
försvann med ens för denna mjuka
och milda röst, och hennes blick
till djupet av hans hjärta gick.
Nu såg han upp. Förälskad var han
igen som förr. En känsla, som
av ånger, väcktes småningom.

En ödmjuk bön om tillgift bar han
på tungan re'n , men ordet brast.
Nej, stackars gosse, du är fast!...

15⁴

Svartsjukan hette hemska gästen,
av vilken Lenskij hemsökt vart
— en feber, fruktansvärd som pesten,
ett vanvett, målande i svart.
Förtärande med heta lågor,
hon ständigt föder nya plågor
med onda drömmars förebud.
Ja, därifrån bevare Gud!
Ej finns i världen värre tuktan
än att bli denna krankhets rov.
Den, som har lidit detta prov,
skall — tro mig! — utan minsta fruktan
bestiga ock ett kätarbål
och vandra till schavottens stål.

s. 130

16

Men ej jag vill med ord, som svida
och stinga, störa gravens frid.
Du är ej mer — du, vid vars sida
jag uti stormig ungdomstid
fick känna stundens sälla dövning,
men också erfor bitter prövning.
Du undervisat mig så milt
och ömsint som en mor sin pilt.
Hur underbar var din förmåga
att elda lättantändligt blod,
att lösa lidelsernas flod
och tända svartsjuk känslas låga!

⁴Denna och den följande strofen äro kompletterade i de nyaste „Onegin“-upplagorna.

Den tunga dagen så förled.
Sov lugnt och gott i skuggors fred!

17

Och åter vemod tungt sig lade
på Lenskij, då han Olga såg.
Att ge förklaring — därtill hade
han varken styrka eller håg.
Han tänkte: Om jag vinner eller
förlorar slaget, föga gäller,
om hon, om hon kan räddas blott
från frestelsens och svekets lott.
Ej kan det vara himlens vilja,
att denna orm på skändligt vis
förgiftar detta paradiset
och denna oskuldsrena lilja.
(Med ormen avsågs den, förstås,
med vilken han nu skulle slåss.)

s. 131

18

Ack, föga kunde han väl ana,
hur bittert hennes syster led
i ensamhet. Och om Tatiana
blott vetat, att Onegin med
Vladimir skulle pröva skiften
som måste sänka en i griften
hon hade kanske kunnat än
försona dessa båda män.
Men annat var i stjärnor skrivet.
Ej sammanhanget lockas ur
Eugen; han tiger som en mur.
Tatiana tvinar undergivet,
och amman, som nog hade hum
om saken, var *den* gången stum.

19

Än glad, än nedstämd mer än eljes
Vladimir syntes denna kväll
(men detta, efter vad det täljes,
plär vara skalders naturell).
Klaverets toner ljödo rika,
men nästan klagande tillika,
som hade han sin hjärtanskär
åtsport: „Säg, om jag lycklig är?“
Men uppbrottstimmen slog. Av smärta
hans strupe snördes. Då det kom
till avsked, kändes det, som om
ett stycke slitits ur hans hjärta.
En sista blick. — „Mår du ej väl?“
hon sporde. — „Jo. Farväl, farväl!“

20

s. 132

Då hem han kommit, mitt i natten
han gjorde strax pistolen ren,
och sen han åter låst in skatten,
han ögnade vid lampans sken
i Schiller. Men hans tankar flögo
med blicken ej. Omärkligt smögo
de hän till Olgas väna bild,
nu mer än nånsin ljuv och mild.
Snart har han Schiller övergivit.
Han fattar pennan: kors och tvärs
på papper fästes mången vers,
melodiskt klangfull. Vad han skrivit,
han läser högt med välbehag,
som Delvig⁵ uti vänners lag.

⁵Baron *Delvig* (1798–1831), lyrisk poet, var en av Pusjkins bästa ungdomsvänner, och hans tidiga död gick Pusjkin djupt till sinnes.

21

Hans verser äro återfunna,
och av en slump jag har dem kvar.
De lyda så: „Vart äro svunna
min unga levnads gyllne dar?
Vad har den nya dagens möte
att bringa mig ur dunkelt sköte?
Mot detta djupa töcken jag
förgäves spanar. Ödets lag
är okränkbar, och om jag faller,
om kulan susar mig förbi
— lik mycket gör det! Lugnt jag i
Försynens hand mig anbefaller.
Välsignad vare sorgens dag!
Välsignat ödets tunga slag!

22

„Snart skall en purpurfärgad strimma
bebåda solens nya lopp,
men jag skall kanske då förnimma
den mörka gravens ro. Min kropp
skall multna bort i kalla jorden,
för dödens lie offer vorden.
Mitt namn i glömskans flod skall dö
förutan spår. Men du, min mö,
om du vid urnan tårar gjuter,
så tänk: sin kärlek han mig gav
och mig han ägnat blomman av
sin levnads flyktiga minuter.
O kom, du hjärtevännen min!
Ja, kom! Nu är jag evigt din.“

s. 133

23

Så skrev han ned sitt hjärtas bästa
och sista bönesuck. (En slik
poetisk stil plär för det mesta
ironiskt kallas romantik.)
Sin glans på honom solen strödde,
där pannan han mot bordet stödde,
av sömnen löst från alla kval,
och drömde om sitt *ideal*.
Men icke länge vilan räckte,
ty punktligt som en morgontupp
Zarjetskij hov sin stämma upp
och utan nåd Vladimir väckte:
„Upp! Klockan redan slagit sju.
Onegin väntar på oss nu.“

24

Men han tog fel. Vid detta laget
Onegin låg till sängs ännu.
Det lugna, djupa andedraget
förrådde, att han som som sju.
Den klara solen stigit redan
på himlavalvet högt, men svedan
av hennes strålar, med förlov,
han kände ej — han bara sov.
Omsider börjar det sig röra
i bäddens djup. Med sömnig min
han skjuter undan sänggardin
och gnuggar öga, mun och öra
och ser sig kring. Kors, redan klart!
Han sig försovit uppenbart.

s. 134

25

Han med en häftig ringning väckte
Guillot, en fransk betjänt, som brått
sin herre ett par tofflor räckte,
en nattrock jämte smått och gott.
Så snart Onegin slutat hade
sin toalett med fart, han sade,
han skulle fara på visit
och taga med jaktetuit.
På gården står re'n förspänd släden.
De båda stiga i. Man kör
i väg med ödesdigra rör,
som inköpts hos Lepage.⁶ Vid träden
bakom en åker göres rast.
Till kvarnen kosan styrs med hast.

26

Till utsedd plats han stegen ställde
allen till Lenskij bort vid bron.
Zarjetskij, som för fackman gällde,
studerat kvarnens konstruktion.
På dennes ursäkt för försening
Zarjetskij sporde: „Är er mening
att strida utan sekundant?“
I detta fall han var pedant
och klassisk. Regler måste aktas:
det är ej nog att hava mod
och vapen, då man slåss; metod
skall finnas ock, då människor slaktas.
Det annars ej är fullt honett.
(Och häri hade han ju rätt!)

s. 135

⁶En dåtida vapensmed i Petersburg.

27

„Min sekundant“ — föll lugnt i talet
Onegin — „är monsieur Guillot,
min gode vän, och detta valet
jag hoppas ingen klandra må.
Fast okänd, är han man av heder
med takt och ridderliga seder.“
Zarjetskij sig i läppen bet
av kvävd förbittring. „Månne det“
— Onegin fortfor — „lyster eder
att börja?“ — „Ja,“ var Lenskijs svar.
Zarjetskij under tiden har
med „riddaren av takt och heder“
begynt ett viktigt samtal, rikt
på termer om metod och slikt.

28

Som fiender de två nu stodo.
Var det väl hat, som kampen bjöd?
O nej! De hade ju i godo
så länge delat lust och nöd
som trogna grannar. Ändå skilda
de voro nu, av stridslust vilda
och lockade till gravens rand
med mordiskt vapen i sin hand.
En lag, som ändå kallas kristen
(hur ömkligt löjlig är vår tid!)
bestämmer, att en blodig strid
blott slita kan den lumpna tvisten.
Men hederslagen så befallt,
ty äran räddes framför allt!

s. 136

29

Ur hölstret kryper fram pistolen
Mot räfflad pipas smala rör
laddstaken gnisslar, och av solen
den spända hanen smeks. Man strör
på pannan krutet högst försiktigt,
ser till, att flintan sitter riktigt
och att hon genast eld kan slå.
Gömd vid ett träd, monsieur Guillot
av rädsla tappat kontenansen.
Zarjetskij tretti steg har mätt
med känd metod och regelrätt
bestämt emellan dem distansen.
Pistoler bytas av de två,
och kappor kastas av därpå.

30

Nu är det klart! Rakt mot varandra
de skrida långsamt fyra fot
så kallt och lugnt, som om de vandra
ej död och undergång emot.
Ett ögonblick Onegin dröjer
ännu, men först pistolen höjer,
och mellanrummet mellan dem
förkortat blir med alnar fem.
Nu eller aldrig! Lenskij siktar,
vill trycka av. . . Men plötsligt small
ett annat skott med häftig knall —
Onegins skott. Vladimir sviktat.
Det är fullbordat! Hastigt ned
på marken skaldens vapen gled.

s. 137

31

Han handen lägger mot sitt hjärta
och faller. Brustna ögats färg
förråder död, men icke smärta.
Liksom när från ett slipprigt berg
för solens glöd sig isen välter
och till en ymnig vårflod smälter,
så sjönk han, och från stelnad kropp
hans ande, fri, i segerlopp
mot någon okänd rymd sig svingat.
Hans varma hjärta klappat ut
från tidens oro, och till slut
har skaldens svanesång förklingat —
en knopp, av stormen våldsamt bräckt,
en ungdomseld, för tidigt släckt.

32

Så lugnt och fridfullt kroppen vilar,
som vore den blott sövd, ej död.
Ur öppna såret blodet silar
sig fram och färgar marken röd.
Hur varmt slog icke nyss hans hjärta
av kärlek, tro, förhoppning, smärta,
hänförelse och lust, men allt
är nu så tomt, så mörkt och kallt.
Det var liksom ett hus förutan
sin herre: Ej det minsta spår
av mänskor. Porten bommad står
och låst, och kritad fönsterrutan.
Ty ägarn från sitt hus har gått —
varthän? Ja, det vet Herren blott.

33

s. 138

Väl känns det skönt att ilska vålla
med skarpa, beska epigram
och som en själens spegel hålla
för ovän hans skavanker fram.
Han skamsen måste bli för denna
karrikatyr och flat bekänna,
att likhet ändå finns däri
med åsnans fysionomi.
Skönt är det också att till graven
ledsaga hädangången vän
med varma känslor och att sen
ej över honom bryta staven.
Men skönt är inte alls, min själ,
att saklöst nästan slå ihjäl.

34

Och värst det känns, ifall du fäller
en trofast vän i en duell
för blott ett taktlöst uttryck eller
en annan „heders“-bagatell.
Ja, antag ock, att han har felat,
att det är han, som förfördelat —
ger det dig därför minsta rätt
att handla på ett sådant sätt?
Skall *ej* hans åsyn dig förkrossa,
då hjärtlös kula borrat hål
i forne vännens stela bål,
på vilken maskar skola frossa?
Hans ande, fastän död och stum,
anklagat dig från dödens rum.

35

Ett rov för bittra samvetsqualen,
stod än en stund Onegin kvar
med blicken riktad på rivalen,
till dess Zarjetskij budskap bar:
död! — Ha, där var det stygga ordet.
Av fasa gripen över mordet,
Onegin hemåt ensam lopp.
Den fallnes redan kallna kropp
de andra upp i släden lägga.
Med största möda får man bukt
på hästarna, som vädrat lukt
av lik och frusta vilt och gnägga.
Och skälvande i varje lem,
de pilsnabbt draga släden hem.

s. 139

36

Vem, mina vänner, skall ej sörja
hans löftesrika levnadslopp,
som knappast hann på allvar börja,
en planta, sprungen knappt ur knopp
och redan vissnad mitt i våren?
Allt var nu skonlöst lagt på båren:
hans ungdomsfriska, rika själ,
som tänkte stort och ville väl,
passionens känslövarma strömmar,
hans hat till allt förtryck och tvång,
hans kunskapstörst, hans ädla sång,
hans ungdoms bästa, skönsta drömmar.
Ja, allt, som rörde sig uti
hans andes djup, var nu förbi.

37

Kanhända snillet tryckt sin stämpel
på honom och hans namn en gång
på tinnarna av ärans tempel
levt kvar i saga och i sång.
Kanhända skulle än hans toner
i sekler ljudit för millioner
och vittnat om en stor poet
för alla tiders mänsklighet.
Han kanske skulle funnit skatten,
den vises sten, som sökes först
och sist. Åt själ, som led av törst,
han skulle bringat livsens vatten.
Men tidens hymn och mänskors lov
ha stäckts av graven, stum och dov.

s. 140

38⁷

Men kanske han ändå ej hunnit
att göra något verkligt gott
och kanske flyktig ära vunnit
att fylla tidningsspalter blott.
I kampen för sitt hjärtas mening,
vid hopens bifall eller stening,
han skulle tidigt gått sig trött
på livets tunga stråt och dött
kanske i segrande bataljen,
som vår Kutuzov eller Nelson,
i landsflykt som Napoleon,
hängd som Rylejev uti galgen. . .

⁷Denna strof, som ej blev fullständigt utarbetad (2 versrader fattas och rimflätningen är bristfällig), är synnerligen viktig. När Pusjkin skrev denna sång (1827), hade han själv gjort sin kompromiss med tsardömet, medan många av hans ungdomsvänner med död och förvisning till Sibirien måste plikta för sina frihetssvärmerier. „Dekabristernas“ våldsamma och tidiga slut avspeglar sig i Vladimir Lenskijs sorgliga öde. Särskilt nämner Pusjkin här dekabristskalden *Kondratij Fedorovitj Rylejev*, vilken jämte fyra andra deltagare i sammansvärjningen hängdes i galge 1826. Blotta namnet Rylejev var på den tiden strängeligen förbjudet i offentlig skrift.

39

Men kanske ock poeten funnit
en vanlig vardagsmänskas lott?
Hans levnad skulle slött förrunnit,
och snart han kanske röna fått,
hur lyrans strängar blevo stumma.
Han kanske gift sig med en gumma
på landet, blivit fet och tjock
och svept i stoppad morgonrock.
I prosans värld han kanske skulle
på 40-talet krämpor fått
och gäspat, druckit, ätit gott,
ja, korteligen: lagt på hulle',
tills slutligen han dog i säng
från doktor, kärngar, barn och dräng.

s. 141

40

Men fåfängt är att hjärnan plåga
med detta grubbleri, ty svar
ger döden icke på vår fråga
och släpper aldrig, vad han har. —
Ej långt från byn, där Lenskij dvaldes,
hans sista vilorum utvaldes.
Två furor bilda där en täck,
idyllisk skyddsmur kring en bäck
i dalen, som med blomster prålar.
För plöjarn rasten där är kär,
och skördekvinnor hämta här
sin läskedryck i kopparskålar.
Vid denna bäck bland täta snår
det enkla minnesmärket står.

41

När dropparna av vårregn väta
de båda furorna och grav,
plär herden där sin bastsko fläta
och sjunger om sin Volgas hav.⁸
Och understundom hända kan det,
att någon fröken hit till landet
förirrar sig som sommargäst
att slippa stadens kvalm. Men bäst
som hennes häst på fältet travar,
hon varsebliver denna lund.
Hon dröjer här en liten stund
och nötta minnesskriften stavar
med Lenskijs namn. Kanhända då
det fuktas uti ögonvrå.

s. 142

42

När bort hon rider över fälten
i sakta skritt, hon tänker smått
med vemod på den fagre hjälten,
som föll för vännens grymma skott.
Hon ock den fagra Olga minnes.
Är hon bedrövad än till sinnes?
Kanske hon är en annans fru?
Och var är hennes syster nu?
Var är Onegin, han som flydde
från platsen? Denne pessimist,
som tron på idealet mist
och allt, vad kvinnor heter, skydde!
I sinom tid jag hoppas, att
den gynnaren vi hinna fatt.

⁸Originalets: „Sjunger om Volgas fiskare“ har utbytt mot „Volgas hav“, enär denna jätteflod för den ryska folkfantasiën gällde som inbegreppet av ett gränslöst, överskådligt vatten.

43

Dock ännu inte, kära vänner.
Han rymmer icke, och fastän
jag sympati för honom känner,
vi lämna för en stund vår vän.
Med åren styvna skaldens fingrar,
och rimmet ej så lätt sig slingrar
som förr, ty jag (allt är hö!)
i verskonst blivit något slö.
Min penna icke längre flyger
så lätt på papperet som *då*;
jag annat fått att tänka på,
och understundom vemod smyger
sig i min själ, på känslor arm,
i nattens frid, i dagens larm.

s. 143

44

Jag kände nya löjen knoppas,
jag kände sorger förestå.
Det förra vågar jag ej hoppas,
det andra är jag säker på.
O drömmar, drömmar! Varför foro
ni hädan från mig? Varför voro
så flyktiga min ungdoms dar?
Dess blomsterkrans re'n vissnat har.
Är jag då dömd att själv förtvina,
förrän min sångmö's elegi
har nödgats att föråldrad bli
och skaldeådran hunnit sina?
Är allt förbi, fastän jag står
knappt i mitt trettionde år?⁹

⁹Skalden var, då detta skrevs, 28 år gammal. Vid samma tidiga ålder stupade Lermontov i duell. Det är som om Pusjkin haft en förkänsla av att han själv skulle ljuta samma död som Lenskij.

45

Men gagnlöst är det, att jag klagar,
ty ned går nu min levnads stråt.
O, du min ungdoms gyllne dagar!
Farväl! Vi måste skiljas åt.
Hav tack för dina yra nöjen,
för dina lekar och de löjen,
som du berett mig hundrafalt.
Jag tackar dig för allt, för allt,
ja, ock för tårar och bekymmer,
ty även sorgen är mig kär.
Jag genom sorgen rustad är
för livets allvar. Intet skymmer
min andes blick. Jag andas fritt
och gör mig det förflutna kvitt.

s. 144

46

En sista blick! Farväl, du hydda,
som såg mig växa upp och där
min ungdoms bästa stunder flydde
med sina stormar och begär!
Men du, mitt hjärtas späda ljusning,
som fyllde mig med säll förtjusning
och mig på lätta vingen bar
till högre rymd, bliv kvar, bliv kvar!
Lev än i sången till det sista!
Gjut än i livets sena kväll
din glans på minnets eternell
och släck ej ut den lilla gnista
av all den känsloheta glöd,
som fordom i mitt hjärta sjöd!

Bland falska damer, fromma tanter
och modedockors fala tropp,
bland ömkliga komedianter,
som göra bugningar och hopp,
bland dessa triviala hopar
av skurkar, lättingar och glopar
jag som en främling måste gå¹⁰
och tålmodigt höra på
intriger, prat och skvaller, unkna
av prosans mögel — en grotesk,
men hemsk miljö, uti vars träsk
man fara löpa kan att drunkna.
I denna avgrundspöl med er,
go' vänner, jag ock sjunker ner.

s. 145

¹⁰Här syftar Pusjkin på de otrevliga, för honom personligen förödmjukande förhållanden, vari han råkade genom att försona sig med tsarismen och inträda i hovtjänst.

SJUNDE SÅNGEN.

s. 146

„Moskva, du Rysslands älsklingsdotter,
var finns på jordens rund din like?“

Dmitriev.

„Hur låta bli att älska dig, Moskva?“

Baratynskij.

„Var är det bättre, säg?

— Där vi ej finnas till.“

Gribojedov.

1

Från topparna av kullar välta
sig drivorna för vårsoln ned.
Till svällda bäckar isar smälta
och rinna ut på uppvärmd hed.
Klart genomskinlig är azuren
med djupblå himmel, och naturen
i vårlig årstid vaknar opp,
som ur en dröm, med blommans knopp.
Det sjuder under sträva barken.
Ur kupan flyga bina ut
att hämta ängarnas tribut;
där beta kor på torra marken
i gräs, och näktergalens sång
hörs oavbrutet natten lång.

2

När tanken går till dessa stunder,
det tungt och vemodsfyllt dock känns,
ty vårens ilande sekunder,
de äro också kärlekens
och hoppets gyllne ålder. Våren
ej föder löjet mer, men tåren,
som dallrar i min ögonvrå,
och varför, kan jag nog förstå.
Vid minnet av de sälla tider,
då jorden, smekt av västanfläkt,
sig kläder i föryngrad dräkt,
av ledsnad och av sorg jag lider,
ty det, som förr var ljust och glatt,
har höljts i livlös vinternatt.

s. 147

3

Och utan höst ej vår kan finnas,
de tura om i ändlös rad.
Vi sorgliga förluster minnas
vid prasslandet av vissna blad,
och när det åter börjar våras,
vi märka, att vi endast dåras
utav naturens kretslopp, ty
vår korta levnads vårar fly
och rinna spårlöst bort i sanden.
Som i en dröm för ögat står
en annan, mera ljuvlig vår,
och den av längtan kvalda anden
blir lyftad hän till fjärran trakt
med månskensglans och stjärneprakt. . .

4

Men tid är inne att sig sola
uti Guds härliga natur.
I, lärningar i Levsjins¹ skola
och ättlingar av Epikur!
I, konungar i hjältedramer,²
och I, små känslamma damer!
Er alla lockar vårens makt
med blomsterdoft och färgers prakt.
Nu är det tid för promenader,
ty natten är förföriskt ljum.
Gån ut ur stadens kvava rum
till gröna fält och serenader!
Ja, ut till vårens sköna fest
med postskjuts, hyrvagn och till häst!

s. 148

5

Och ni, min högvälborne herre,
som vräker er i droskan slött
och under vintern har, dessvärre,
förätit er och blivit trött,
följ med min sångmö! Lämna krogen
och lyss till vindens sus i skogen
vid stranden av den lilla å,
där i sin obemärkta vrå
av världen min Onegin dvaldes
som eremit; där han fick se
Tatiana, som i namnlöst ve
av underliga drömmar kvaldes.
Han borta är, man vet ej var,

¹*Aleksej Irakljevij Levsjin* (1799–1879), en på sin tid mycket produktiv författare av populära skrifter, särskilt rörande lantbruk.

²Ordagrant: „I, Priamus’ likar på bondlandet.“

och intet spår han lämnat kvar.³

6

s. 149

Bland kullarna, som nejden kransa,
längs ån vi gå med andakt fram.
Dess klara vågor muntert dansa
och vattna lindens höga stam.
Där tona näktergalens kväden
och bäckens klara böljor. Träden
i helig tystnad höra på,
och ålderstigna furor två
sig slingrat kring en gravsten. Plåten
en kostlöst ristad inskrift bär:
*„Vladimir Lenskij vilar här.
Han föll, djupt saknad och begråten.
(Så år och datum då han dött.)
Sov, unge, ädle skald! Sov sött!“*

7

På dessa furors grenar hängdes
av okänd hand i morgonväkt
en krans, som över urnan svängdes
i mystisk takt av vindens fläkt.
Och stundom uti kvällen sena
två systrar gingo hit allena
att anförtro vid månens sken
sin gråt åt denna minnessten.

³Den lucka, som finnes mellan Onegins försvinnande efter duellen och hans plötsliga framträdande i Petersburgs salonger, skulle enligt den ursprungliga planen ha fyllts genom en särskild sång om hans kringflackande i Ryssland. Av dessa reseintryck föreligga dock i koncept endast några osammanhängande fragment, med motiv från Nizjnij Novgorod, Astrachan, Kaukasien, Krim och Odessa. Dessa strofer kunna dock saklöst förbigås i en översättning. Pusjkin hade tänkt sig „Onegin“ i nio sånger med följande rubriker: *Hängsjukan, Poeten, Lantfröken, Byn, Namnsdagsfesten, Duellen, Moskva, Irrfärden* och *Stora världen*. Den nionde sången blev sålunda den åttonde, eftersom „Irrfärden“ aldrig utarbetades.

Men allt är nu försvunnet. Vägen
är övervuxen. Utan ans
och vård står graven. Ingen krans!
Blott herden sjunger ännu trägen
vid källans brädd i middagsrast
och flätar sina skor av bast.⁴

8⁵

s. 150

En gång det hände, att en syster
(ej båda) sig hitåt begav.
Med uppsyn, spörjande och dyster,
hon stirrade på Lenskijs grav.
Ur hennes ögon tårar bröto
sig fram och ner på stenen flöto.
Så stod hon där, den sorgsna mön,
med händer knäppta som till bön.
Men plötsligt hördes steg på steppen.
Ur snåren trädde en ulan,
rödkindad, hurtig, segervan
och lång, med svarta fjun på läppen,
klädd i förförisk krigardräkt
och klingande med sporrar käckt.

9

Med ens hon ur sin dvala väcktes,

⁴Denna sentimentala naturskildring — en efterklang av „Ossian“-diktningen — pekar tydligen på utländska förebilder. Jfr t. ex. slutraderna i Casimir Delavigne's 11:e Messénienne „A Napoléon“:

„Et le pêcheur le soir s'y repose en chemin;
Reprenant ses filets qu'avec peine il soulève
Il s'éloigne à pas lents, foule ta cendre, et rêve
A ses travaux du lendemain.“

⁵Denna och den följande strofen (ofullständig) utelämnades av skalden själv i den första upplagan, och den poetiska förlusten är ringa. Pusjkin ville emellertid här presentera Olgas nye friare, för att hennes plötsliga giftermål ej skulle förefalla för omotiverat.

då hon hans heta blickar såg,
och ofrivilligt handen sträcktes
mot honom. Bävande i håg
Vladimirs forna fästmö lade
sin arm på hans, men intet sade.
Så gick hon och från denna stund
ej syntes mer i ödslig lund.

— — — — —

10

Min stackars Lenskij! Olgas smärta
ej räckte länge på din grav,
ty inom kort såväl sitt hjärta
som handen åt en ann hon gav.
Med smekningar och böner många
hon utan motstånd togs till fånga
av sin ulan, så bård och grann,
som stort behag i henne fann.
Så går det! Utan lång besinning
hon fogligt som ett offerlamm
till vigselaltaret gick fram
med myrtenkronan på sin tinning
och svor att alltid vara ett
med sin ulan i ljuvt och lett.

s. 151

11

Min stackars Lenskij! Under kullen,
i evighetens tysta värld,
han slumrar, och den stumma mullen
ej viska skall om svek och flärd
till honom. Alla tvivlets plågor
han dränkt i Letes mörka vågor,
och intet mäktar tränga ned,
som störa kan den dödes fred.

Ja, glömska — det är lyckan. Glömska!
Ty lycklig den väl kallas må,
som längre slipper höra på
all lögn, allt hat och allt det lömska
förtal, som spottas på ens mull,
samt kiv och gnabb — för arvets skull.

12

I hemmet Olga icke länge
fick stanna i den lugna ron,
ty maken nöddes av den stränge
herr översten till sin skvadron.
Då hon tog avsked av sin moder,
av tårar götos hela floder.
Tatiana knappt vid livet var
och hade inga tårar kvar.
En dödlig blekhet kinden höljde
och byttes häftigt ut mot brand,
när sista gången systemns hand
hon tryckte och till vägs dem följde
från trappan ut en stund ännu,
tills hon ej mera såg de tu.

s. 152

13

Men länge sågs hon ännu spana,
som om hon väntat dem igen.
Ack, övergiven var Tatiana
nu av de många årens vän.
Ej längre sorger eller gamman
får hon med systemn hava samman,
ty de för alltid skiljas åt
på ödets bud åt var sin stråt.
Ett rov för ångestfull beklämning,
i öde park hon irrar kring

förutan mål, och ingenting
kan skingra hennes själs förstämning.
Av namnlös smärta hjärtat slår,
och blicken skymms av stelnad tår.

14

Uti sin ensamhet hon kände,
hur hennes längtan återkom,
och mången suck i smyg hon sände
till Eugen, till honom, som. . .
Men aldrig skall hon hitta vägen,
som leder dit, där ofövägen
han som en biltog niding stod,
besudlad av sin Abels blod.
Vladimir dödad. . . Intet minner
om honom mera inom kort.
Hans fästmö gift sig. . . Liksom bort
i rymden lätt en rök försvinner,
hans namn förbleknar. Kanske finns
det knappt en vän, som honom minns.

s. 153

15

Allt längre lider det mot natten.
Tordyveln surrar. Facklors sken
belyser stilla fiskevatten,
och danser slutat ha. — Allen
Tatiana kring i trakten vankar,
försänkt i sina tunga tankar,
blott sedd av månen, vilken spred
sitt glitter över skogen ned.
Hon gick och gick och kom omsider
fram till en herregård, som låg
på backens sluttning, och hon såg
en by, en park, en å, som glider

bland träden fram. På denna ort
slog hennes hjärta hårt och fort.

16

Hon blickar kring sig tyst och varligt
och undrar: Skall jag vända om?
Men inte kan det vara farligt
att titta? Ingen finns här, som
mig känner. Ned från kullen går hon
till gården fram, och redan står hon
vid porten, som hon öppna vill.
Men plötsligen hon spritter till
och skräms av några djur, som skälla.
Vid hennes gälla ångestrop
på trappan rusar ut en hop
av småbarn, som med piskor smälla
bort hundarna. Försagd och brydd,
hon anförtros åt barnens skydd.

17

Hon frågar skyggt: „Kan ni mig visa
den där Onegins herregård?“
In springa barnen till Anisa,
som har om alla nycklar vård.
På tröskeln visar sig den gamla
trotjänarinnan. Nycklar skramla.
Så öppnas under prat en dörr
till tomma våningen, där förr
Onegin bodde. På biljarden
låg höljd av damm en sliten kö
och ett för ridning avsett spö
på kanapén (nu urblekt var den).
„Här“ — gumman pekar — „står kamin,
där *barin* värmdde upp sitt vin.“

s. 154

18

„Här plögade han middag spisa
med Lenskij, han, som, med förlov,
blev skjuten. . . Följ mig, skall jag visa
det rum, där herr Onegin sov.
Här drack han kaffet. Här står sängen.
Här fick han räkenskap av drängen
och läste stundtals i en bok,
ty han var mäkta lärd och klok.
Min förre husbond bodde även
i detta rum. Med brillor på,
om söndagskvällen i fönstervrå
med mig han spelte »svälta räven«.
Gud give själen himmelsk ro
och benen frid i gravens bo!“

19

Tatianas häpna öga irrar
kring som i en förtrollad borg.
På varje föremål hon stirrar
med ordlös andakt. Både sorg
och stilla glädje fyllde hjärtat.
Här stod hans lampa (glaset svärtat!);
här böckerna och i en vrå
hans säng med skrynkligt täcke på.
In genom rutan månen hällde
en flod av ljus på ett porträtt
av Byron och en statyett
av järn. Figuren föreställde
en man i hatt med dyster blick
och något hotfullt i sitt skick.⁶

s. 155

⁶Huruvida bronshuvudet även skulle föreställa Byron, framgår ej fullt tydligt av originalet. Överhuvud lämnar den ryska Pusjkin-forskningen ett och annat övrigt att önska i fråga om sakliga förklaringar.

20

Tatiana velat länge dröja
ännu i denna trolska sal.
Men mörkret redan svept sin slöja,
och luften kändes mera sval.
Vid töcknig flodstrand lunden drömmer,
sig månen bakom kullen gömmer,
och långt hon har att gå, förrän
hon hunnit till sitt hem igen.
En avskedsblick hon än vill sända
åt dessa skatter, andas tungt,
men frågar, till det yttre lugnt,
om hon ej kan få återvända
till herregårn och titta på
hans gamla böcker då och då.

21

Det löftet mer än gärna fick hon.
Då nästa morgon knappast grytt
ännu, med soluppgången gick hon
tillbaks till herregårn på nytt.
Med samma andakt som på kvällen
hon sökte upp de kära ställen,
som buro spåren av hans fjät,
och i hans rum hon länge grät.
Hon därpå började studera
hans böcker. Fastän i behåll
hon knappast hade mer än noll,
hon läste ivrigt, och alltmera
hon njöt av denna upptäcktsfärd
uti en hittills okänd värld.

s. 156

22

Fastän Onegin föga ägnat
sin tid åt läsning som bekant,
han understundom dock sig fägnat
av en och annan foliant.
I glesa bokförrådet var där
lord Byron jämte två tre barder,
vars vilda, rika poesi
hans samtid speglade sig i —
en sorgligt trogen sedeskildring
av en epok, vars högsta lag
var njutning blott och eget jag,
då känslan utan hejd och mildring
fick rasa fritt, på avväg förd,
men utan etisk innebörd.

23

Vartannat blad bar spår av fingrar
och bläck. Om hennes själs idol
vartenda ord i kanten skingrar
Tatianas sista tvivelsmål.
Med hemlig skräck hon känna lärde
de känslor, som Onegin närde,
och märkte, hur hans drömda bild
var långt från verkligheten skild.
I märken och de många strecken,
som gjorts med penna eller stift
på flera ställen i en skrift,
samt utrop, kors och frågetecken
han hade lagt med korta drag
sin egen själ i öppen dag.

s. 157

24

Ännu förstod dock ej Tatiana
till fullo, vem den hjälten var,
som korsat hennes levnadsbana,
och ej hon fick på frågor svar:
Var han en ljusa änglars like?
Demonen ifrån mörksens rike?
Kanhända dömd för något brott
att irra kring? Kanhända blott
en stackare, en lumpen sälle?
Ett spöke, som till liv vart väckt?
En moskovit i Harolds dräkt,
som pratar i en annans ställe?
En löjlig encyklopedi,
ja, rent av blott en parodi?

25

När skall hon gåtans nyckel finna
och få ett svar på frågan: *vem?* . . .
Men hastigt timmarna förrinna,
och längesen hon bort gå hem,
där hennes gamla mamma lystrar
till prat av tvenne kaffesystrar
om Tanjas framtid. „Herre Gud,
för längesen hon bort stå brud“,
föll modern hostande i talet.
„Men huru skall det då gå till,
när hon på inga villkor vill
bli gift? Ack ja, det är för galet!
Hon löper dan i ända kring
och bryr sig rakt om ingenting.“

s. 158

26

„Hon kanske älskar någon?“ — „Vilken?
Bujanov fria', men fick nej,
Pjetusjkov också spunnit silken
för henne, men det bar sig ej.
Husar Pichtin, som även gästade
mitt hus så träget, också frestat
med läckert agn för hennes skull,
men också detta gick omkull.“ —
„Men hör, mor lilla! Skicka ungen
bort till Moskva, så kanske ni
kan skaffa'na ett gott parti!“ —
„Det tar gudnås på penningpungen.“ —
„Åh strunt! En vinter blott och sen
får ni nog slantarna igen.“

27

Förslaget fann den goda gumman
beaktansvärt och mycket bra,
och sedan hon beräknat summan,
beslöt hon flytta till Moskva.
Tatiana kunde knappast tro det
och färdig var att tappa modet
vid blotta tanken att en gång
i fina världens balsalong
som lantlig tös introduceras.
Hon, som ej fått „edukation“
och icke lärt sig „goda ton“,
av storstadssnobbar kritiseras!
Nej, tusen gånger hellre då
att fritt i skogen ströva få!

Med nästa sol, vars strålar grydde
i purpurglans vid österns bryn,
Tatiana från sitt sovrums flydde
till fält och skogar ut från byn:
„Farväl, I kullar, ängar, lunder
och dalar, där så sälla stunder
jag haft! Farväl, min gröna skog,
som med din tysta tjuskraft drog
mig till dig dagarna i ända!
Jag denna stilla, fria värld
mot huvudstadens kvalm och flärd
är nödd att byta ut. Kanhända
mig ödet aldrig mer beskär
att än en gång få dväljas här.“

Var kväll och morgon långa stunder
allena hon i skogen gick,
och ständigt nya, sköna under
sig blottade för hennes blick.
Hon och naturen blivit vänner;
var lund, var äng, var ört hon känner
och deras stumma språk förstår. —
Men hastigt sommaren förgår,
och hösten honom efterträder
med röda bär och gula ax,
som mejas ned av kniv och sax.
Så komma storm och nordanväder,
och knappast man vet av det förrn
kung Bore knackar barskt på dörrn.

30

Ja, vintern kommer. Träd och stockar
förstelna vid hans kalla fläkt,
och som med vita bomullsflockar
är varje fält av snö betäckt.
Som kuvad inom järnhårt fångsel,
har floden gärdats med ett stängsel
av is, och tända brasans bloss
vid spiselhärden fägnar oss.
Tatiana dock ej vintern lider.
Hon vid dess åsyn ej blir glad,
och icke, såsom förr, vid bad
med första fallna snön hon gnider
sin skuldra. Vinterns prakt hon ser
med liknöjt öga blott numer.

s. 160

31

Men resans timme slår omsider.
Nu blir det spring och brådska. Fram
man hämtar slädarna ur lider
och sopar av dem sommarns damm.
På tre kibitkor⁷ lastas stolar,
madrasser, sylt i burkar, kjolar,
kastruller, tvättfat, höns i bur
(samt månet annat husligt djur),
divaner, söndertagna sängar,
teattiraljer, glas, porslin
och många flaskor körsbärsvin.
Ett tjugotal gamla ök av drängar
ur stall och spiltor föras ut
— allt under vilda avskedstjut.

⁷*Kibitka*, vanlig benämning på rysk halvtäckt resvagn (även med medar).

32

På gården träta tjänstehjona
och flänga kring. Med bråkig hast
man äter frukost. Alla dona
ha staplats upp och surrats fast.
Förridarn sitter på en krake,
så tunn och spinkig som en stake,
och alla pigor rusa ut
på gån att avsked ta. Till slut
anträder man den långa färden.
Där gnisslar med, där rasslar rem.
„Farväl, du kära barndomshem!
Farväl, du kära vrå av världen!
Skall aldrig mer?..“ Av hejdlös gråt
Tatianas bleka kind blir våt.

s. 161

33

När Ryssland lämnat sin förvildning
bakom sig och med stormsteg går
framåt uti kultur och bildning
(när? — kanske först om tusen år!),
då skall det bli ett himmelrike!
Chausséer med staket och dike!
En njutning blir att då med skjuts
få flacka kring i „moder Rus“.
Högt över floder broar häva
sig mäktigt upp med valv av järn,
och genom berg och sumpig tjärn
vi tunnlar och kanaler gräva.
Och inte sämst: var hållstation
blir då en snygg restauration.

34

Men hittills är det för eländigt
på resor. Broar ruttna bort.
I sängen bita lössen ständigt
och göra sömnen alltför kort.
I kalla väntsaln man sig sätter
och rekvirerar varma rätter,
ty på en vägg finns priskurant,
men — där finns ingen proviant.
Och under rasten några bönder,
cykloper lika, i ett skjul
fortvivlat hamra på ett hjul
av vagnen, som förstås gått sönder.
Pris vare Europas stål
och fosterjordens djupa hål!

s. 162

35

Men också i en smällkall vinter
kan resan vara angenäm,
då släden glatt på skaren slinter
som vissa rimmade poem.
Ty våra kuskar äro flinka,
och trojkorna⁸ sig ej försinka.
De glida fram, så fort att man
milstolparna ej räkna kan.⁹
Men nu — av sparsamhet för resten
(ty Larins hade eget spann,
ej postskjuts) — gick det inte an
att alltför mycket plåga hästen.
Tatiana måste härda ut
sju dar, tills resan nått sitt slut.

⁸Det ryska trespannet. Den föregående versradens *kuskar* återges i originalet skämtsamt med *avtomedoner* (efter namnet på Akilles' körsven i „Iliaden“).

⁹Syftar närmast på en anekdot om furst Potemkins kurir, som red så pilsnabbt, att hans värja slog mot verstolparna som mot ett sammanhängande staket.

36

Men plötsligt skymtar fram en strimma
av hus i fjärran och en rad
av kors, som blixtra, tak, som glimma,
i Rysslands gamla huvudstad.
Palatsen, kyrkorna och torgen
trädgårdarna och kejsarborgen
och spiror, strävande mot skyn —
hur njöt jag ej av denna syn!
Du ädelsten i tsarens rike!
Hur ofta på min pilgrimsstig,
o, moder kär, jag tänkt på dig!
Moskva, Moskva, var finns din like?
Vad trollklang ligger ej däri
av minnen och av poesi!

s. 163

37

Nu ha de hunnit staden nära.
Petrovska slottet¹⁰ synligt vart,
fast dystert, ännu höljt i ära,
ty det var här som Bonaparte,
förbländad av sitt krigarsnille,
förgäves pockade och ville,
att staden skulle lämna ut
sitt Kreml. Men icke en minut
du tvekat, hur du handla skulle.
Nej, tusen gånger hellre dö
än att som trälar blomsterströ
despotens väg! Från mäktig kulle
han måste skåda, hur hans hopp
med staden gick i lågor opp.¹¹

¹⁰Nordväst om Moskva. Byggt 1776 av Kazakov, blev det Napoleons residens 1812 och förstördes delvis vid hans avtågande. I detta palats ha ryska kejsare pläгат taga in, innan de företogo sitt kröningsintåg i Kreml.

¹¹Då Napoleon måste anträda det ödesdigra återtaget från det brinnande Moskva.

38

Farväl, Petrovska helgedomen,
vår äras vittne! Nej, bliv kvar! . . .
Men vidare! Här glänser bommen
med tullen vid „Tverskoj bulvar“.¹²
Så kör man fram på gatans gropar.
I förbifarten skymta hopar
av gummor, pojkar, lyktor, plank,
aptek och stånd. Man känner stank
från kåkar, pälsar och baracker.
Där är en skymt av park, en rad
geschäft, en lejonprydd fasad,
och bönder, köpmän och kosacker,
små slädar, kloster, slottsgemak
och kajor på vartenda tak.

s. 164

39

Moskva! Moskva! . . .¹³

40

En timme eller par förrunnit
i detta storstadslarm och brus,
då vid en gränd de äntligt hunnit
till porten av ett gammalt hus,
där fränkan sedan långa tider
tillbaka av sin lungsot lider.
Knappt de på trappan satt sin fot,

¹²En av de största och mest trafikerade gatorna i Moskva i nordvästlig riktning till Smolenska bangården.

¹³Denna strof blev aldrig skriven. De två begynnelseorden antyda, att även denna strof skulle handla om Moskva. Med anledning av att Pusjkin året förut hade uppsökt kejsar Nikolaj i denna stad och med kännedom om skaldens tvära omkastningar i stämning synes det mig ej osannolikt, att han här skulle velat göra några vassa politiska reflexioner, vilkas publicerande måste ha varit den kejsarliga censuren misshagliga.

förrn de högtidligt tagas mot
av en kalmuck (den grå kaftanen
var sliten, strumpan likaså,¹⁴
och näsan prydd med brillor blå).
Furstinnan ligger på divanen
och spritter till (hon sovit nyss).
Nu vankas famning, smek och kyss.

s. 165

41

„Princesse, mon angel!“ — „Pachette, vad ser jag!
Är *du* här?“ — „Som du ser, Pauline.“ —
„Du blir väl kvar? Tag av dig, ber jag“ —
„Jag flyttat hit, ma chère cousine.“ —
„Vem hade kunnat detta ana?“ —
„Här är min dotter, min Tatiana!“ —
„Åh, Tanja! Kom till moster, kom!
Det kunde jag ej drömma om.“ —
„Cousine, vår Grandison du minnes. . .“
„Vem? Grannens son. . . Jag inte kan
så noga minnas. . . Jaså *han!*
Han blivit religiös till sinnes.
I julas hälsade han på,
och barna gift sig, båda två.“

42

„Men härom ska vi prata sedan —
ej sant? Vår lilla Tanja ska
för släkten presenteras redan
i morgon. Själv mår jag ej bra,
har svårt att andas, benen värka.
Och ni är trötta, kan jag märka,
och önskar vila ut förstås.

¹⁴Ordagrant: „Med en strumpa i handen.“ Det är nämligen ej ovanligt, att dessa „kalmucker“
syssla med strumpstickning eller tvinnande av tråd.

Ja, ålderdomen söker oss.
Med åren krämporna sig samla;
man är ej längre lika ung
och känner sig en smula tung
till mods?“ Så pratade den gamla
och snyftade, tills hennes snack
förkvävdes av en hostattack.

43

s. 166

Fastän Tatiana dan i ände
fick allehanda tidsfördriv,
hon dock ej hemmastadd sig kände
i detta fina storstadsliv.
Ej sov hon gott i nya sängen,
beklädd med tjocka sidenhängen,
och kyrkoklockors arla klang
ur bädden henne tidigt tvang.
Som förr på landet, hon sig sätter
vid fönstret tidigt. Mer och mer
sig dimman skingrar, men hon ser
här icke sina kära slätter.
Hon ser en gård, hör ständigt stök
och känner doft från stall och kök.

44

Till mosterns alla anförvanter
Tatiana dagligt bjuden blev,
och med kusiner, onklar, tanter,
hon tiden lättjefullt fördrev.
Fast kommen rakt från bondelandet,
hon knöts med starka släktskapsbandet
och måste tacka, då man bjöd
som välkomsthälsning salt och bröd.
„Jag har stått fadder,“ någon gnäller.

„Jag hjälpte upp dig, då du kröp. . .
Jag dig en gång i örat nöp. . .
Jag matat dig med karameller. . .“
Och alla ropa de i chor:
„Kors, vad den flickan blivit stor!“

45

Men ständigt enahanda visa
i denna löjliga idyll:
där står jämt furstinnan Lisa
i mössa utav krusad tyll;
där sminkar sig Lukerja Lvovna,
där narras jämt Ljubov Petrovna,
Ivan Petrovitj jämt är stum
och brodern Simon lika dum.
Där synes också den där sprätten
monsieur Finemouche som daglig gäst,
herr Y., som är på varje fest,
i klubbarna och på parketten,
samt — sist, men icke sämst — herr X.,
som åt för två och drack för sex.

s. 167

46

Moskvas förnäma fröknar ganska
försmädligt se i början på
sin nya vän och kyligt granska
Tatiana ifrån topp till tå.
Försagd och sluten av naturen,
för mycket skranglig till figuren
hon föreföll dem och — kokett,
men eljest överhuvud nätt.
Men kölden övervanns alltmera.
De närmade sig smått ibland
till henne, tryckte hennes hand

och ville hennes hår frisera
modernt, ja, anförtrorde snart
små saker av erotisk art.

47

Till samtalsämnen helst de valde
förlovning, frieri, kurtis
och annat smått, som de förtalde
i smyg på flickors kända vis.
För dessa bikter (högst diskreta!)
i gengäld önskade de veta,
om Tanja kände till sånt där
och om hon varit riktigt kär.
Men intet kunde henne rycka
ur hennes tysta drömmeri,
och ingen inblick gav hon i
sin helgedom av sorg och lycka.
Hon satt där tyst uti sin vrå
och hörde, hörde dock ej på.

s. 168

48

Tatiana skulle velat blanda
sig i en god konversation,
men här, i denna sällskapsanda,
var rådande en tråkig ton.
Det språk, som dessa människor tala,
var tarvligt, orden triviala,
förtalet gäspande, ja, allt
var färglöst, cirklat, torrt och kallt.
I dessa hjärnor tanketomma
ej snillets groblad växte opp,
och intet halvkvävt löjes knopp
hann vecklas ut till yppig blomma.
Ja, inte till en dårskap ens

fanns det här nog intelligens.

49

En klunga unga byråkrater
betrakta Tanja oförskräckt
och sen med högförnäma later
de kritisera henne käckt.
En herre, känd som jovialisk,
fann henne ändå „idealisk“
och lutad mot en dörrpost fram
om henne skrev ett epigram.
Och furst Vjazemskij täcks sig sätta
vid hennes sida nådigt ner.
En ålderstigen officer
strök varligt sin peruk till rätta
och sporde viskande: „Vem är
den unga, fina damen där?“

s. 169

50

Där Melpomene fåfängt pockar
på ros med sina vilda skrik
och med en trasgrann mantel lockar
till sig en känslolös publik;
där ingen bifallsyttring gläder
Talia på teaterns bräder
och Terpsichore knappast ser
en enda trofast gunstling mer
(så var teatern då för tiden,
som än i dag, uti Moskva) —
sin plats Tatiana måste ta
bland damer, frasande av siden,
knappt uppmärksammas av lornjett
från loger, rader och parkett.

51

Hon föres ock till balers trängsel,
där hon av hettan nästan kvävs
och tycker sig som i ett fångsel,
men detta offer skönlöst krävs.
Musiken skräller, ljusen stråla;
i granna dräkter damer pråla,
och uti denna assemblée
ej saknas snobbar med pincené,
som svansa kring i vita västar
och höga kragar. Mången djärv
ryttmästare uti reserv
på dessa tiljor lyckan frestar
hos täcka könet med kurtis
och fladdrar kring på fjärlars vis.

s. 170

52

Ljuvt är att se på eder tärnor
uti Moskva, en vinterkväll,
och sköna äro himlens stjärnor
samt månen uppå himlens päll.
Men hon, den oförgätligt dyra,
vars blotta namn min arma lyra
knappt nämna djärvs — hos henne fanns
en ännu större himmelsk glans
än mänskoblickar kunna spana.
Som skapad knappt för denna jord,
hon utan klagan, utan ord
gick fram sin också stilla bana.
Dock nog du, ungdomsheta blod,
har pliktat för mitt övermod.

53

Det spelas upp av musikanter
till vals, galopp, mazurka. Men
tätt inklämd mellan tvenne tanter
satt Tanja obeaktad än.
En flyktig blick hon knappast sände
åt dansen. Leda blott hon kände
vid allt, och helst hon velat fly
tillbaka till sin kära by
på landet och till skogens gömma,
till kullar, dal och grönklar å,
som porlar glättigt, för att få
bland blommor och romaner drömma,
och till den djupa lindallé,
där hon en gång fick *honom* se.

54

s. 171

Men under det Tatiana tänker
härpå, men glömmet stad och bal,
sin skarpa blick på henne sänker
en äldre, ståtlig general.
De båda tanterna, så flinka
med ögonen, finurligt blinka
och viska, var och en för sig,
i hennes öra: „Akta dig,
att han dig ej i kurran sätter!..“
„Hur så?“ — „Åh, gör dig inte till!
Förstår du inte, vad han vill?..“
„Vem?“ — „Han, den där i epåletter.“ —
„Vem är det?“ — „En officer av rang
och med ett namn av bästa klang.“

Men här vi lämna må Tatiana,
som vi nog återse igen.
Jag måste fortgå på min bana
och ej ur sikte släppa den,
vars underliga levnadssaga
jag lovat lägga klart ådaga.
*Jag sjunger om en sällsam fyr
och om hans många äventyr.*
Epikens sångmö må välsigna
min tunga gång och mina vers.
Låt mig ej irra kors och tvärs
och under skaldebördan digna!
Jag klassicismen gett min skärv
och går nu åter till mitt värv.

ÅTTONDE SÅNGEN.

s. 172

„Fare thee well, and if for ever
Still for ever fare thee well..“
Byron.

1

Uti de dar, då blodet jäste
uti lyceets¹ parker och
jag Apulejus² gärna läste,
men fann min Cicero för tjock;
uti de dar, då svanen vänder
med våren till de gröna stränder,
som kransa klarblå sjö och damm,
steg sångmön första gången fram
för mig. I min studentcell ljusning
det vart med ens. Till undrens värld
mig hjärtat fylldes av förtjusning.
Hon sjöng om svunnen, bragdrik tid,
om barndomsdröm och hjärtefrid.

¹Pusjkins skolundervisning (1811–17) försiggick i Tsarskoje Selos ganska förnäma, men slarvigt skötta lyceum.

²Att Pusjkin under skoltiden studerade Apulejus' satir i „Den gyllene åsnan“ flitigare än Ciceros torra vältalighet, lider intet tvivel. Men i det ursprungliga utkastet till denna strof stod i stället för „Apulej“ *Jelisej* — så heter den cyniske dryckeshjälten i Vasilij Majkovs komiska epopé „Den förtörnade Bacchus“.

2

Man mig från början bifall skänkte
och räckte mig en hjälpsam hand.
Blott gott om mig Derzjavin tänkte,
välsignande vid gravens rand.³
Och Dmitriev, han som ville värna
vårt ryska väsens sunda kärna —
till honom står jag ock i skuld
för att han var min sångmö huld.⁴
Och du, djupt känslofulla snille,⁵
besjungande allt ljuvt och skönt,
och av de sköna lagerkrönt,
den främste i de vittras gille,
du också stod min sångmö bi
med ren och äkta poesi.

s. 173

3

Men lydande passionens lagar,
jag skrankor hänsynslöst bröt ned
i dessa regellösa dagar,
och sångmön måste följa med.
Till dryckeslag bland muntra sällar,
bråk med polis i mörka kvällar
hon hejdlöst rycktes med, ty ej
den sköna nändes säga nej.
Vid dessa yra ungdomsfester
hon rasade som en mänad
och vid pokalen hänfört kvad
för våra uppmärksamma gäster.

³I denna strof, som kompletterats med de 10 sista versraderna, ägnas en hyllning åt Pusjkins närmaste föregångare. Främst nämnes den framstående hovpoeten från Katarina II:s tid, *Gavriil Derzjavin* (1743–1816), vilken vid 72 års ålder bevisade en examen i lyceet och lovordade Pusjkin som sin blivande efterträdare.

⁴Om Dmitriev se noten till 33:e strofen i fjärde sången.

⁵„Svjetlanas“ skald *Vasilij Zjukovskij*, som efter „Ruslans och Ljudmilas“ publicerande 1820 skänkte Pusjkin sitt porträtt med påskrift: „Till lärjungen från den besegrade läraren.“

Själv jag av hennes självsvåld njöt
och med en flyktig ära skröt.

4

s. 174

Men denna fröjd tog snart en ände.
Jag måste fly långt dädan... Men
mig sångmön dock ej ryggen vände
och övergav ej trofast vän.
Min tunga landsflykt hon hugsvalar,
och i Kaukasiens berg och dalar
hon som Lenore⁶ sorgsen går
vid månens sken i ryttarns spår.
Hur gärna vid Tavridas⁷ stränder
med mig hon lyssnat mången gång
i nattens dunkel till den sång,
som nereidens viskning sänder
med böljans sorl och vindens ljud
till världars upphovsman och Gud!

5

Hon allt det falska glitter glömmer,
som omger kvalmig huvudstad
och under tältat tak hon tömmer
pokaln med Moldaus nomad.⁸
Hon glömmer alla forna gudar
och i en annan dräkt sig skrudar;
hon andra tungomål sig lär,
och steppens sång blir henne kär.
Men plötsligt scenen blir en annan:
Som lantlig mö hon sitter i

⁶Här antydes påverkan av den tyska romantiken genom Bürgers ballader.

⁷Halvön Krim, där Pusjkin stod under Byrons inflytande.

⁸Här avses Pusjkins vistelse i Kisjinev och Bessarabien, där han skrev den poetiska berättelsen „Tsigerna“.

min trädgårds vrå, med svärmeri
i sina ögon och på pannan
ett drag av svårmod samt i hand
en fransk roman i prydligt band.

6

s. 175

Men från den lantligt stilla härden
min sångmö föres till en *route*,⁹
och i den stora, fina världen
hon, landets dotter, träder ut.
I kretsen av aristokrater,
av militärer, diplomater
och damer, strålande av lyx,
den sköna ofrivilligt rycks.
Förnämt tillbakadragen, sitter
hon som värdinna i en sal,
hör tyst på sina gästers tal,
ser kallt på toaletters glitter
bland män, som skockas likt en hjord
kring damer och kring — gröna bord.

7

Med samspråk, sätt och levnadsvanor
i denna kyligt stela krets
med titlar och med gamla anor
hon skenbart kände sig till freds. —
Men ensam i salongen vankar
en man, försänkt i djupa tankar.
Han rynkar ögonbryn
och säger intet. För hans syn
sig allting ter som skuggor bara.
Är det bekymmer eller *spleen*,
som alstrat denna dystra min?

⁹Aftonsamkväm utan dans.

Vad vill han här? Vem kan det vara?
Onegin? Är han här igen?
Har han ej dött för längesen?

8

Är han detsamma originalet
som förr? Har han ej bättrats än?
Beter han sig ännu så galet
som då han drap sin bästa vän?
Vill han på nytt Melmoth¹⁰ framställa?
Kanske rent av som helgon gälla.
En patriot? Kosmopolit?
En Harold? Kväkare? Bandit?
Han kanske är „en man av heder“,
som du och jag, som lite var,
Ja, det ej alls för tidigt var
att han fick lära bättre seder.
Nå, känner du hans konterfej?
Ja, kan du svara eller — nej.

s. 176

9

Men varför jämt så otillbörligt
av hjältens lyten blott ta del?
Jo, därför att vi oupphörligt
ha öga blott för andras fel.
Om någon handlar oförsiktigt,
så är man framme strax så viktigt
med sin kritik. Vår nästa blott
blir föremål för hån och spott.
På egen bjälke vi ej akta,
men väl på andras grand, ty böjd
är människan av skadefröjd
att taga lösa prat för fakta.

¹⁰Jfr noten till 12:e strofen i tredje sången.

Allenast den, som är normal
och „Iagom“, slipper från förtal.

10

Säll den, som i sin ungdoms dagar
har varit verkligt glad och ung
och som i livets höst ej klagar,
att ålderdomen känns för tung.
Säll den, som konsten lärt att sluta
vid riktig tidpunkt upp att njuta:
i slyngelåren jämt på vift,
inmot tretti lyckligt gift,
på femtitalet fri från flocken
av spel- och annan „hedersskuld“,
med kassaskåpet fullt av guld
och ordnar dinglande på rocken.
Om honom världen säga kan:
„Herr N. N. är en hedersman!“

s. 177

11

Men bittert är att nödgas känna,
hur intigt livets vår förgått,
hur summan av vårt liv är denna,
att allt är svek och villa blott;
att livets skönaste förhoppning
blev bruten i sin bästa knoppning;
att hjärtats känslor måste dö,
som höstens gula blad sig strö
på kala marken; att vid fester
i årens enahanda lopp
se denna efterhängsna tropp
av samma stela middagsgäster,
av vilka man alls icke har
behållning och intresse kvar.

12

Men trevligt är minsann ej heller,
om uti denna jämmerdal
bland hyggligt folk man går och galler
som ett förstocket original,
som en fördömd bastard av satan,
som vålnaden av Leviatan,
som ett ur dårhus utsläppt fån,
ja, till och med som min „Demon“.
Onegin, som så hjärtlöst lade
sin unge vän på tidig bår,
stod i sitt tjugusjunde år,
men frid och ro han icke hade,
var utan tjänst, var utan fru
och hade intet gjort tills nu.

s. 178

13

Att rastlöst flacka kring okuvligt
han drevs av vissa inre kval
(att resa kan nog vara ljuvligt,
om blott det sker av eget val!)
Han övergav den lugna härden,
sin ärvda gård, den vrå av världen,
där för hans öga ständigt stod
en minnets vålnad, höljd av blod.
Så drog han ut, den vilde fyren,
med agg i hjärta, stav i hand,
förutan mål till fjärran land,
till dess han, trött på äventyren,
kom hem igen och damp burdus
som Tjatskij¹¹ mitt i världens brus.

¹¹Hjälten i Gribojedovs karaktärskomedi „Gore ot uma“, vilken efter mångårig bortovaro i utlandet plötsligt uppenbarar sig i sin födelsestad Moskva, vars fadda salongsliv han sarkastiskt gisslar, så att han utpekas som däre och till sist måste rymma fältet. Komedierna skrevs samtidigt med början av „Onegin“.

14

Med ens blev trängsel, och i salen
från mun till mun ett sorl sig spred:
Följd av den barske generalen,
en dam in genom dörren skred.
Ej stel, men avmätt, ej förlägen,
men blygsam, stolt, ej oförvägen
hon tycktes. Hela hennes skick
var nobelt, öppen hennes blick.
Koketteri var henne fjärran.
I hennes väsen låg ett kyskt
och rent behag (om det är ryskt,
vet ingen säkert utom Herran),
ett verkligt mönster av — låt gå
för franska frasen *comme-il-faut*.

s. 179

15

Sitt sällskap alla fruar truga
på henne, då hon ronden gick;
respektfullt herrarna sig buga
och söka fånga hennes blick.
Små fröknarna sig blygsamt närma
och söka hennes later härma,
men hennes make, generaln,
står stolt och högre mitt i saln.
Ej var hon bildskön som en Venus
i marmor, men från topp till tå
ej något kunde träffas på
av detta species och genus,
som man i Londons kretsar plär
beteckna med en term: *vulgär*

16

Jag älskar storligen det ordet,
änkönt jag ej kan tolka det
och fast det knappt är brukligt vordet
i ryskan. Men för en poet
det passar utmärkt understundom,
och därför, kära vänner, blundom
för denna frihet! — Vi nu må
till festens drottning återgå.
till bords hon satte sig vid Nina
Voronskaja, som för sitt — mod
och för sin kalla skönhet stod
i rop som „Nevas Messalina“.¹²
Med denna rika fågrings prakt
dock funnit här sin övermakt.

s. 180

17

„Är det väl hon? Är detta möjligt?“
Onegin tänkte hit och dit.
„Ånej, det vore ju för löjligt!
Kan hon sig ha förrirat hit
från den där torra, bondska slätten?“
Han noga granskar med lornjetten
och tror sig känna smått igen
ett drag, han sett för längesen...
„Den dam, som språkar där i salen
med Storbritanniens gesant,
är hon dig möjligen bekant?“
så sporde Eugen generalen.
„Det märks, du legat från dig nu...“
„Vem är det då?“ — „Det är min fru.“

¹²I originalet „Nevas Kleopatra“.

18

„Du — gift! Vem kunde detta ana?
Och längesedan?“ — „Sen i fjor.“ —
„Med vem?“ — „Med Larins.“ — „Vad, Tatiana?“ —
„Du känner henne?“ — „Ja, jag tror,
att vi en gång ha varit grannar...“
Onegin sig med mod bemannar
och presenteras av sin vän
för dennes unga fru. Fastän
av rörelse hon knappt förmådde
att hälsa lugnt på Eugen,
förblev hon skenbart kall som sten
och sina känslor ej förrådde.
I samma kyligt lugna ton
hon skötte sin konversation.

s. 181

19

Hos henne ingen oro fann han.
Ej blev hon blek, ej heller röd.
Ej minsta skugga skymde pannan
och fullt naturlig stämman ljud.
Hur mycket än han sökte spana,
han med den lantliga Tatiana
ej minsta likhet återfann.
Han något säga vill, men kan
ej hitta ordet. Lugnt hon sporde,
om det var längesen han kom
till stan och vad han tyckte om
Moskva. En avskedsgest hon gjorde,
gav sin gemål en flyktig blick,
tog värdigt dennes arm och gick.

20

Han kunde knappast igenkänna
i henne den Tatiana, som
förut (i början utav denna
historia) honom förekom
så känslfull, naiv och ärlig,
men för hans öga knappt begärlig.
Var då det verkligt hon, som skrev
det passionerat ömma brev,
som troget han ännu bevarat?
Var det väl sant, att hennes kval
han fordom med en dum moral
och kallt pedanteri besvarat?
Hur himmelsvitt är hon ej skild
från denna svärmiskt veka bild!

21

s. 181

Onegin lämnar snart salongen
och tankfull till sin bostad far
att sova. Men i sömnen mången
än ljus, än dyster dröm han har.
På förmiddagen sent han väckes
av brev från generaln, som täckes
be honom dricka te hos sig
i kväll. „Hon vill då träffa mig!“
Med oro skyndar han att svara
sitt ja. Var det ett ovisst hopp,
som i hans kalla själ rann opp?
Kanhända ock förställning bara?
fåfånga? Eller kärlek? Den
ju hade släckts för längesen.

22

Onegin längtar hela dagen.
Alltmer förgår hans sinnesfrid,
till äntligt dova tioslagen
förkunna, att det nu är tid.
Han skyndar punktligt dit och finner
värdinnan ensam. Nu försvinner
totalt hans forna, kalla mod,
och åter svallar upp hans blod.
Han kan knappt tänka riktigt redigt,
törs se på henne blott i smyg
och svarar tafatt, nästan blyg
på hennes frågor. Lugnt och ledigt
hon tycks ej lägga märke alls
till hans förlägna: „Vad befalls?“

23

Men lyckligtvis genralen störde
en pinsam *tête-à-tête*. Han glatt
med vår Onegin samtal förde
om vilda upptåg, skämt och skratt,
som de ställt till i flydda tider.
Nu komma gästerna omsider
och hälsas höviskt. Varje rum
fylls av ett utvalt publikum,
som konverserar, ler och skrattar.
Med fina vettets kvicka salt
man kryddar ogenerat allt
och ej med allvar sig befattar
i denna värld, som synes fri
från tillgjordhet och pryderi.

s. 183

24

Här syntes allt, vad huvudstaden
av skönhet ägde och behag,
men ock den hela långa raden
odågor av diverse slag;
bedagade, koketta damer
med sina giftermålsreklamer
och fröknar små, som trippa nätt
med nedsänkt blick och blygsamt sätt.
Här en minister, som med svada
fördjupar sig i politik;
där med en hovlakejs plastik
och hår, som doftar av pomada,
en gubbe, slö och löjligt fadd,
men med en elak tungas gadd.

25

Där stod en herre, som beständigt
var ond på alla och på allt:
det franska köket var eländigt
och kaviaren alltför salt;
till intet nutidsskalder duga;
om kriget tidningarna ljuga
i kapp med kvinnor, sju för tu;
klent föret är. Hans egen fru...

s. 184

_____13

Hans dotter hade puckelrygg
och var så avskyvärd och stygg
och hade en så gnällig stämna,
att hon blev skydd som dödlig pest
och undveks av varenda gäst.

¹³Denna versrad saknas totalt. De fem följande äro upptagna ur skaldens utkast.

26

Här ses Saburov, han som lånat
din eleganta stil, Saint-Priest,¹⁴
och i den ädla konsten grånat
att skriva vers i „Poésies“.
Vid dörren ståndar balens konung
med löje sötare än honung
och uppsyn mera röd och trind
än någon kyrkoängels kind.
En resenär med halvt exotisk
kostym och panna skyld av lugg
står tätt bredvid och ler i mjugg
så egenkär och idiotisk,
att, fast han ej var gärna sedd,
han blev hjärtinnerligt beled.

27

Men vår Onegin höll sitt öga
blott på Tatiana oavvänt,
ehuru han nu tänkte föga
på Tanja, som han fordom känt.
Det var nu den förnäma kvinnan,
den oåtkomliga värdinnan,
han ville se. Ack mänskan har
sin gamla arvsynd ännu kvar,
som hon har fått av moder Eva,
ty det förbjudna trädets frukt
har dock den ljuvligaste lukt
och åtrås mest (ej minst vid Neva!),
och utan orm — det slår ej fel —
är paradisetts fröjd ej hel.

s. 185

¹⁴Älskaren i Rousseaus „Julie“.

28

Vem hade också kunnat ana,
att hon, denna lantliga Tatiana
med tiden skulle bli så skön
och stolt? Som av ett slags förtrollning,
med ädelt skick och värdig hållning
hon förde sig i sin salong
så nobelt och på samma gång
se enkelt. Hon, som fordom hade
om nåd och misskund honom tiggat
och i en passionerad bikt
sin varma själ i dagen lade!
Hon kanske drömt att till sin död
med honom dela lust och nöd!

29

Var ålder kärleksguden kuvar,
men blott det bröst, vars hjärta slår
av ungdomsfröjd, han rätt förljuvar.
Liksom ett regn i knopprik vår,
han vattnar hjärtan känslotomma,
att de slå ut med yppig blomma
och bära frukt i riklig mått.
Men när man livets zenit nått,
och det allt redan börjar kvällas,
då visar lidelsen sin art
som stormen, av vars vilda fart
de högsta trädens kronor fällas.
Då sopas bladen skönlöst av,
och ängen blir en sumpig grav.

s. 186

30

Ja, intet tvivel mer! Vår heros

var kär på allvar, stackars barn!
Han blivit sårad svårt av Eros
och snärjdes i passionens garn.
Han hörde ej förnuftets stämman.
Sin längtan kunde han ej hämma,
besökte henne varje dag
och gjorde till sin enda lag
den minsta bön av henne. Galen
av fröjd han var, om han ibland
fick blott beröra hennes hand
och hjälpa henne på med schalen.
Bad hon lakejen om sin duk,
så blev han nästan avundsjuk.

31

Men varken öra eller öga
hon synes hava för hans kval,
och det bekymrar henne föga,
att han beträder hennes sal.
Med flyktig blick på honom ser hon,
en lugn, men kylig hälsning ger hon
till svar på hans. Fullständigt fri
hon var från allt koketteri.
Onegins krafter börja sina,
då hon sig ej om honom bryr.
Allt sällskap mer och mer han skyr
och hotar rent av att förtvina.
Hans doktor föreskrev som kur
en oförtövad badsejour.

s. 187

32

Men han beslöt att stanna hemma
och bida där sin levnads slut.
Tatiana upptog hans dilemma

dock lika hjärtlost som förut.
Men av förhoppning till det sista
hos honom glödde än en gnista,
och tänd av feberaktig brand,
han dristigt skrev med kraftlös hand
ett brev till henne. Fordom tyckte
han just ej om att skriva brev,
men nu i hast han skrivsjuk blev
och röjde helt, vad honom tryckte.
Här nedan följer noggrant, vad
han skrev till henne, rad för rad.

Onegins brev till Tatiana.

En inre röst mig redan sagt,
att detta brev skall eder kränka,
att Ni detsamma blott skall skänka
en blick av vrede och förakt.
Jag måste mig ändå förklara,
ty det gör föga till och från,
om denna bikt hos Eder bara
skall väcka skadefröjd och hån.

När slumpen förde oss tillsamman
och när hos Er jag märkte flamman,
jag vågade dock icke tro,
att den så mäktig kunde vara
och glödhet. Framför allt bevara
jag ville då min sinnesro.

Så blevo vi än mera skilda,
då han — Vladimir — dödad blev,
och mina sista känslor milda
jag ur mitt hjärta skonlost drev.
Av hem, av vän jag intet visste;
jag följde frihetslustens bud
och sökte — lyckan. O, min Gud!
Hur grymt, hur brottsligt jag tog miste!

s. 188

Nej, om ock blott för en sekund,
att få i Eder närhet dröja,
att fånga upp från Eder mund
ett enda litet vänligt löje;
att få en blick, om än så kort,
från edra ögon, att få trycka
Er hand och sedan blekna bort,
förvissna, dö... Se det är lycka!

Men allt är blott en fager dröm,
och Er jag ej beveka mäktar.
Snart rinner hän min levnads ström.
I fåfång längtan jag försmäktar
och slösar fruktlöst bort de dar,
som ödet än mig unnat har.
Jag vet mitt öde skall fullbordas.
Men innan timmen slagen är,
då jag i fuktig mull skall jordas,
vill jag Er se. Jag Er besvär...

Jag fruktar, att Ni blott skall gäcka
min bön, att den hos Eder blott
skall hat, förakt och klander väcka,
kanske ock ömkan med min lott.
Men om Ni visste, om Ni kände
en enda droppe av den flod
av lidelse, av det elände,
som sjuder i mitt heta blod!
Ack, endast *önska* att få ligga
vid Edra fötter, blicka opp
till Er, att gråta, be och tigga
om Eder kärlek — utan hopp!
Men nödgas att med kall förställning
sig väpna, att på Eder se
med liknöjd blick, att skämta, le —
o, Gud, vad gräslig vedergällning!...

s. 189

Men nog! Ej mera kraft jag har.
Mot ödets udd jag fåfängt spjärnar.
Allt är bestämt. Jag tåligt ärnar
avbida Edert sista svar.

33

Men svar ej kommer. Ännu tvenne
epistlar sändas. Även de
förgäves! På en bjudning henne
han träffar, men hon tycks ej se
åt honom ens. Det var, som rörde
hans närhet henne ej. Hon hörde
knappt på hans hälsning. Lugn och stel
hon tog i andras samspråk del.
Ej ens en rynka pannan fårar,
och ej i hennes ögonvrår
han skönja kan det minsta spår
av nattvak eller gjutna tårar,
av vrede eller obehag
i dessa marmorvita drag.

34

Men kanske fruktar hon att röja
för sin gemål sin hemlighet,
att lyfta något på den slöja
av det, som blott Onegin vet?
Nej, intet hopp! Han kvar ej stannar.
Han skyndar hemåt och förbannar
sitt vanvett, sina bittra kval.
Som snigeln kryper i sitt skal,
han i sin kammare sig stängde
från världen in med hängsjuk min,
som fallet också var, då spleen

s. 190

på honom lömskt och segt sig trängde
och gjorde honom utan krus
till fånge i sitt eget hus.

35

Han åter gjorde lärospån i
sitt bokförråd: Gibbon, Rousseau,
Bichat, de Staël, Chamfort, Manzoni,
Bayle, Herder, Fontenelle, Tissot¹⁵
med flera franska, tyska packor.
Ja, även ryska almanackor
och tidningar han läste i;
fast det förstås ej kunde bli
stort gagn av dessa lärdomspiller,
vars värde lika är med noll,
ty ej finns annat innehåll
än madrigaler och paskiller
(ej minst mot min person!) galant
e sempre bene — icke sant?

36

Han läste, men hans blickar smögo
mekaniskt blott från blad till blad,
ty aningar och drömmar flögo
med lösta tankar långt åstad.
Han läste mellan tryckta rader
av lärda skrifter och ballader
en annan dikt, en annan sång,
som likt en källas friska språng
flöt ur hans eget hjärtas gömma.
Det minnen var från svunnen dag
om hjärtesår och nederlag,

s. 191

¹⁵Bichat, den franske naturvetenskapsmannen (d. 1802), Chamfort, lustspelsdiktare (d. 1794), Bayle (d. 1706) och Tissot (d. 1854), franska filosofer.

som mäktigt genom själen strömma.
Men mest hans sinne fånglat blev
av blott ett enda, gulnat brev.

37

Allt flera drömfantomer svinga
sig för hans syn i sällsam skrud,
och gamla melodier klinga
med nya, underbara ljud.
Han ser: på enslig, snöhöljd mosse
där ligger sänkt i sömn en gosse,
men blod har färgat marken röd,
och träden viska: „Han är död!“
Han ser: en här av avgrundsandar,
av fiender, med vilkas hån
och hämnderop ett eko från
förförda kvinnors kör sig blandar.
Han ser: en by... den lilla ån...
och hon, blott hon, i fönstervån.

38

Alltmera snärjd i drömmars snara,
han nästan blev förryckt. Ja, det
såg ut, som om han löpte fara
rent av att också bli poet!
Tack vare denna magnetismen
förstod vår hjälte mekanismen
uti vår ryska poesi.
Jag härvid ej kan låta bli.
att apropå för er berätta
om den där diktaren, som skrev
vid sin kamin och fräste: *Benedetta*
och *Idol mio*, sen han släppt
i elden tofflor och koncept.

s. 192

39

Så svunno dagar. Under barken
av vårlig livslust re'n det sjöd.
Onegin vart ej skald och varken
han blev från vettet eller död.
I stället kom han sig en smula,
och ur sin kvava mullvadskula
med dubbelfönster och kamin
han med en mindre hängsjuk min
en morgonstund sin näsa sticker.
Han kör längs frusna Nevans kaj.
Det börjar lida snart mot maj,
ty tunna isen fläckvis spricker
för solens varma sken, och ned
i sörjan sjunker slädens med.

40

Vart styr han denna gång sin bana,
vår oförbätterlige vän?
Naturligtvis till sin Tatiana
han riktar sina steg igen.
Så blek som själva döden springer
han uppför trapporna och ringer.
Han rusar genom korridor
in i salongen. Intet spår
av liv! Men vid en dörr han spritter
av hemlig ängslan till förskräckt,
ty i en enkel morgondräkt
Tatiana blek och ensam sitter.
Ett brev hon kramar, och av gråt
är vita kinden ännu våt.

s. 193

41

Av sorg och kval ett livs historia
han läste strax i hennes blick.
Det ungmön var från Krasnogorja,
som han nu åter skåda fick.
Han handlöst sjunker ner att pressa
mot hennes knä sin böjda hjässa.
Hon skälver, tiger still och ser
på honom oavlåtligt ner.
Men ingen vrede, endast smärta
hon känner för hans stumma nöd,
för hans förtvivlan, för den glöd,
som tärde detta sjuka hjärta,
och hennes ömma blick har kvar
en svärmisk glans från forna dar.

42

Hon ögat ej från honom vände,
men böjde sig ej heller ned
mot honom. Vad av kval hon inte kände,
vad i sitt innersta hon led,
förutan ord och klagan slöt hon
inom sig. Denna tystnad bröt hon
omsider och till orda tog:
„Stig upp, Onegin! Det är nog.
Nu vill jag tala fritt och ärligt.
Onegin, har ni glömt den stund,
då ni en gång i lantlig lund
min kärlek kränkte så förfärligt?
Jag lydde tyst och fogligt då.
Nu är er tur att höra på.“

43

s. 194

„Då var jag ung och oerfaren,
kanhända bättre ock än nu.
För er jag i mitt hjärta bar en
så stark passion — ni minns det ju.
Men ni ej mera kunde finna
behag på allvar i en kvinna.
Jag var ju till och med för god
för er — det var ju så? Mitt blod
blir iskallt, när jag minnes eder
och skillnan mellan nu och då.
Jag härför dock ej klandra må.
Ni handlade som man av heder
och för er öppenhet i all
min tid jag tacksam vara skall.“

44

„Långt bort från världens larm, på landet,
ni hade ej en blick för mig.
Det må så vara. Men hur kan det,
jag måste fråga, komma sig,
att ni mig nu alltjämt förföljer?
Är det blott för att världen höljer
mig med sitt smicker och med prakt?
Har jag nu större tjuvningsmakt?
Kanhända därför att jag äger
en make, något allvarsam?
Kanske ni ville med min skam
bereda er ännu en seger
och skryta oblygt med er bragd,
som bleve snart åsidolagd?“

45

„Jag måste gråta... Varför krossa
min sista kära illusion?
Jag gärna skulle velat frossa
i den lycksaligt ljuva tron,
att ni ändå är man av heder.
Jag gärna ville minnas eder,
och edert kalla, hårda sätt
jag skulle föredra mer lätt
än edert brev och edra tårar.
Ni kände ömkan, då jag led;
ni hade aktning till och med
för mig, för mina drömmars vårar.
Och nu... på knä för mig!... Att ni
så låg och usel kunnat bli!“

s. 195

46

„Onegin, om ni visste bara,
vad jag är led vid denna lyx,
som omger mig, vid denna skara
av nöjen, i vars mitt jag rycks!
Ack, alla dessa tomma fester,
där flärd och falskhet äro gäster,
allt detta bländverk och all glans
jag gärna gåve för en krans
av skogens blommor, för de lekar,
jag lekte i den lilla vrå
av världen, där vi möttes *då*,
och för den kyrkogård med ekar,
där nu min stackars amma, trött
att tala sagor, slumrar sött!“

47

„Ack, lyckan har förbi mig ilat,
och dock så nära! Men det var
bestämt av ödet. Överilat
kanhända ock jag handlat har.
Men ack, jag kunde inte annat.
Min moder både bett och bannat,
och blott för hennes skull till slut
tog Tanja fulla steget ut
och lät på gyllne våg sig vägas.
Om ni är man av heder, låt
oss nu för alltid skiljas åt.
Jag älskar er. Behövs det sägas?
Men jag är icke längre fri
och eden skall jag trogen bli.“

s. 196

48

Med dessa ord hon gick. Som dövad
av åskan stod Onegin kvar
allen. Sitt sista hopp berövad,
än mer han förödmjukad var.
Men plötsligt skramlar det i salen
av sporrar. Nu han syns, generalen,
Tatianas man. Onegins kval
ej minskas av en så fatal
situation. Vår slagne heros
vi lämna för en stund i fred...
för längre tid... ja, till och med
för alltid. Det anledning ger oss
att glättigt brista ut: Hurra!
Åt skilda håll vi skola dra.

49

Till sist ett ord till allesamman,
som följt mig på min långa stråt.
Må vi i allsköns frid och gamman
som goda vänner skiljas åt!
Må dessa bilder, dessa minnen
förstrött en smula edra sinnen!
Och törs jag hoppas, att ni blir
ej ond på mig för min satir,
för mina fel mot grammatiken,
och att ett enda litet ord
må falla i en tacksam jord?
Och give Gud, att ej kritiken
må tiga alldeles ihjäl
min lilla bok. Farväl, farväl!

s. 197

50

Farväl, du hjälten i min saga!
Och du, mitt ideal, farväl!
Som kära ungdomsminnen draga
ni ännu ofta för min själ.
Med er jag fröjd och smärta delat,
med er jag lett, med er jag felat
och hoppats, älskat trott på nytt.
Ack, många bittra dar förflytt
ifrån den stund, då första gången
Tatiana och Onegin tett
sig för min dröm och då jag sett
dem skymta fram för mig i sången,
tills de av konstnärns hand till slut
till klar gestalt ha mejslats ut.

De vänner, vilka fordom hade
hört början av min enkla sång,
dels dött, dels ock — som Sadi¹⁶ sade —
sin hembygd funnit alltför trång.
Dem utan blev Onegin färdig,
och även den, jag anser värdig
att kallas Tanjas förebild,
är nu för alltid från mig skild.
Säll den, som ej var nödd att dricka
till dräggen ut sitt livs pokal;
som lyckligt slapp ifrån det kval
att slutet av mitt epost blicka;
som gick ifrån det tidigt re'n,
som jag nu från min Eugen!

s. 198

¹⁶Den bekante persiske skalden på 1200-talet.

Innehåll

Förord.	ii
Inledning.	iv
FÖRSTA SÅNGEN.	4
ANDRA SÅNGEN.	33
TREDJE SÅNGEN.	54
FJÄRDE SÅNGEN.	78
FEMTE SÅNGEN.	103
SJÄTTE SÅNGEN.	127
SJUNDE SÅNGEN.	151
ÅTTONDE SÅNGEN.	179